This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

An609.07

Harvard College Library

FROM

Library of the
University of
Christiania

UNIVERSITETETS ETHNOGRAFISKE SAMLINGER 1857—1907

EN HISTORISK OVERSIGT OVER DERES TILBLIVELSE, VÆKST OG UDVIKLING

AF

DR. YNGVAR NIELSEN

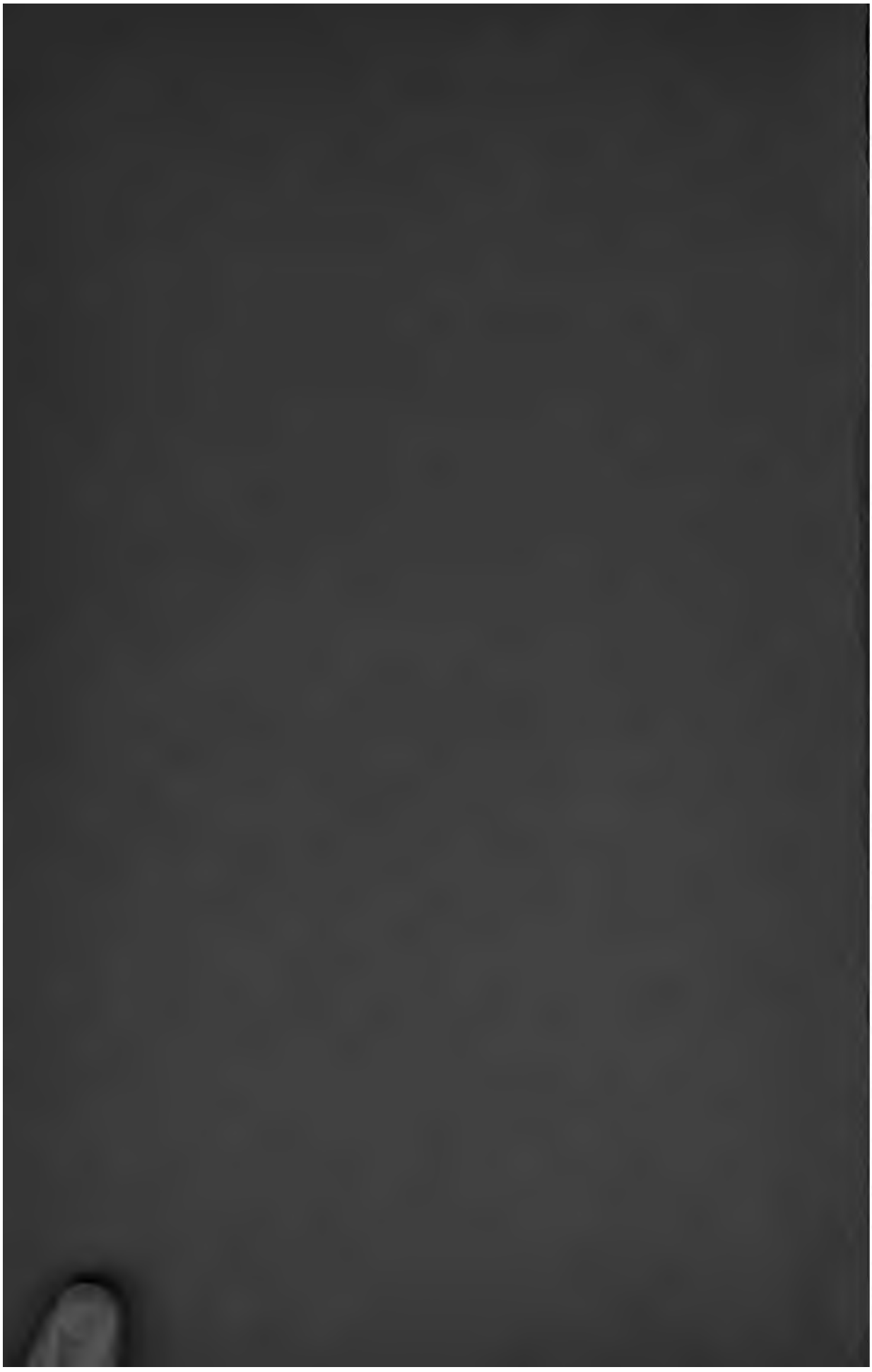

UNIVERSITETETS ETHNOGRAFISKE SAMLINGER 1857—1907

EN HISTORISK OVERSIGT OVER DERES TILBLIVELSE, VÆKST OG UDVIKLING

AF

DR. YNGVAR NIELSEN

UDGIVET SOM UNIVERSITETSPROGRAM FOR FØRSTE SEMESTER 1907

CHRISTIANIA
W. C. FABRITIUS & SØNNER A/S
1907

Am 607.07

1254
g

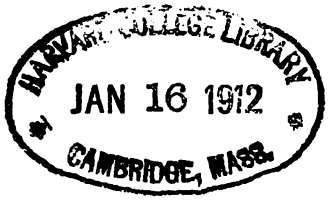

BOUND OCT 21 1912

I. SAMLINGERNES GRUNDLÆGGELSE.

Det er iaar, i 1907, femti Aar, siden de ved det kgl. Frederiks Universitet i Christiania grundlagte ethnografiske Samlinger først aabnedes for Publikum. Af disse femti Aar har deres nuværende Bestyrer faktisk indehavt denne Stilling i de tredive, siden 1877. I den saaledes forløbne Tid har der ikke været givet andre Meddelelser om disse Samlingers Udvikling og Forøgelse end, hvad der har været indtaget i Universitetets regelmæssig udgivne Aarsberetninger. Saa meget mere vil det da have sin Interesse og sin praktiske Nytte, at der ogsaa kan fremkomme en samlet Oversigt over Samlingernes Historie. Den vil i flere Henseender være lærerig, ikke mindst fordi denne Historie tillige har været en Trængslernes Historie. Norge har, som faa andre Lande, havt Anledning til at skabe betydelige og værdifulde ethnografiske Samlinger. Men da denne Anledning som allerbedst var forhaanden, kunde den ikke benyttes. Imidlertid er der dog udrettet noget, og dette noget, som nu er samlet, kan ogsaa fortjene Interesse og have sit videnskabelige Værd.

Universitetets ethnografiske Samlinger danner i sin Art et af Europas ældre Musæer. Hvad der i Norge først fremkaldte Tanken paa at grundlægge et saadant Musæum, har sikkert nærmest været det Forbillede, der var givet i Kjøbenhavn, af det derværende ethnografiske Musæum og dets energiske Chef, Konferensraad CHR. J. THOMSEN. Men der har øiensynlig ogsaa været andre Impulser, der har virket med. Vi kan derimellem regne de Forbindelser, som den engelske Ethnograf Dr. R. G. LATHAM allerede fra 30-Aarene havde knyttet med norske Videnskabsmænd. Dr. Lathams Navn træffes saaledes i de Forhandlinger, hvormed Oprettelsen af et norsk ethnografisk Musæum blev indledet. Han spiller en Rolle ved Musæets Forberedelse, om han end ikke kan siges at have givet Anledning til, at det blev oprettet. Initiativet dertil kan nemlig med Sikkerhed paavises først at være udgaaet fra Universitetets egne Professorer.

Allerede fra 1817 synes der til Universitetet at have været knyttet en Samling af nordiske Oldsager, hvortil Grundvolden var lagt gjennem

en Indbydelse, der i 1811 udgik fra Selskabet for Norges Vel. Denne Samling var fra 1829 bestyret af den historiske Docent, senere Professor RUDOLF KEYSER. Derhos besad Universitetet fra tidligere Tid et Myntkabinet, som bestyredes af de to Universitetslærere i orientalske og i klassiske Sprog, Professor CHRISTOPHER ANDREAS HOLMBOE og Professor L. C. M. AUBERT. Men i Aarenes Løb var der tillige, hovedsagelig som Gaver, indkommet forskjellige Gjenstande, som ikke naturlig henhørte under nogen af disse Samlinger, medens de vilde have sin givne Plads i en ethnografisk Samling. Foreløbig blev de beroende ved de ældre Instituter, fornemmelig ved Myntkabinettet; men det synes, som om den Tanke noksaa tidlig har været oppe, ogsaa at føie et ethnografisk Musæum ind i Rækken af Universitetets Samlinger. Det laa da nær at forudsætte, at det Tidspunkt, da de nye Universitetsbygninger skulde tages i Brug, ogsaa kunde være det rette til at organisere dette nye Musæum.

I Aaret 1850 lod det sig antage, at Tidspunktet for de nye Bygningers Fuldendelse vilde ligge nær, og ved Udarbeidelsen af Universitetets Budgetforslag for de kommende tre Aar, fra 1ste Juli 1851 til 30te Juni 1854, maatte man ogsaa tænke paa at opføre en Sum til Grundlæggelse af en ethnografisk Samling. I denne Anledning indkom der fra Professor Holmboe til Collegium academicum følgende Skrivelse, den ældste af de hidhørende Arkivsager:

U. R. F. J. No. 768/1850.

S. T.

Collegium academicum ved det Kongl. Frederiks Universitet.

Jeg tillader mig at henlede det ærede Collegies Opmærksomhed paa Ønskeligheden af, at der maa blive ansat en Bestyrer for den paatænkte ethnografiske Samling, hvortil adskillige Bidrag hidtil opbevares ved Myntcabinettet. Samlingen vil formeentlig om et Aars Tid erholde Locale anviist i en af de nye Universitetsbygninger, og det var at ønske, at den vordende Bestyrer kunde have Adgang til at træffe foreløbig Aftale med Bygningscommissionen angaaende Localet. Ligeledes bør det vel komme under Overveielse, om noget Annuum herefter bliver at foreslaae for omtalte Samling, og et Forslag i den Henseende gik vel rettest ud fra den vordende Bestyrer, hvortil Hr. Prof. Munch ved sin Universitetsstilling synes selvskreven.

Ærbødigst

C. A. Holmboe.

Christiania den 4de Novbr. 1850.

Med denne Skrivelse var altsaa det første Stød givet, hvorpaa der hidtil havde været ventet. Collegium academicum oversendte den øieblikkelig til Professor P. A. Munch, der atter afgav følgende Svarskrivelse:

Til
Collegium academicum!

Foranlediget ved en fra Professor C. Holmboe til Collegiet indkommen Forestilling om Oprettelsen af en ethnographisk Samling, hvortil allerede adskillige Bidrag ere indkomne, skulde jeg ikke undlade, paa den mig givne Anledning, at erklære mig villig til at overtage Bestyrelsen af et saadant Institut, ifald det kommende Storthing dertil maatte bevilge det fornødne Bidrag.

Med Hensyn til denne Samlings videnskabelige Interesse og de i Begyndelsen betydeligere Udgifter ved dens Forsyning, troer jeg ikke at kunne ansætte det aarlige Bidrag til ringere end 100 Spd., med hvilket Beløb jeg derfor tillader mig at foreslaae det ethnographiske Museum opført i Universitetets Budget for næstkommende Budgettermin.

Christiania den 11. November 1850.

P. A. Munch.

Med denne Erklæring var der for den endnu ikke organiserede Samling vundet en Bestyrer, hvorhos der af Collegium academicum samtidig foresloges opført et Beløb af 100 Spd., idet man paa det bedste vilde anbefale „Oprettelsen af dette for den historiske Videnskab vigtige Institut." Regjeringen, der henholdt sig til den samme kortfattede Begrundelse, gik ogsaa med herpaa, idet den erkjendte den Nytte, en Samling af denne Art vilde have. Men hvor ubetydeligt det opførte Beløb nu end kan forekomme at være, blev det dog afslaaet. Stortingets Budgetkomité anførte: „Skjønt det maa erkjendes, at en saadan Samling kan være et for Historiens Studium vigtigt Institut, har dog Komitéen af Hensyn til den forøgede Udgift ikke vovet at foreslaa den til dette Øiemed opførte Sum bevilget."

Stortingets Beslutning blev overensstemmende med denne Indstilling. Til en ethnografisk Samling blev der i 1851 intet bevilget.

Et saadant Udfald maatte føles nedslaaende. Men uagtet det skulde synes at ville blive dræbende for de Forhaabninger, som de enkelte Universitetslærere og Collegium academicum havde næret om at kunne føie ogsaa en ethnografisk Samling til de allerede forud ved Universitetet bestaaende Musæer, var dog i denne Stund Timen nær, da den engang udkastede Plan skulde lade sig iværksætte. Nu var det Dr. Latham, som greb ind, og denne fra Udlandet kommende Hjælp var det, der tilsidst gav Stødet til, at en ethnografisk Samling blev oprettet som et særeget Universitetsinstitut.

Dr. ROBERT GORDON LATHAM (født 1812, død 1888) var i England en af sin Tids mest berømte Lærde, der fremfor alt nød en betydelig Anseelse som Germanist og Ethnolog, og som har skrevet et stort Antal Værker i disse Fag, fornemmelig over engelsk Sprog. Han var fra 1839 ansat som Professor i engelsk Sprog og Literatur ved Univer-

sity College i London. Men efter at have opnaaet denne Stilling kastede han sig for en Tid over de medicinske Studier og opnaaede endog en Post som Forelæser og Hjælpelæge ved Middlesex Hospital. Han opgav dog i 1849 Medicinen og vendte tilbage til sine sproglige og ethnografiske Studier, hvor han paa ny udfoldede en betydelig literær Virksomhed. I Slutningen af 30-Aarene opholdt han sig en længere Tid i Nordtyskland, Kjøbenhavn og Christiania, hvor han traadte i et nærmere Forhold til Henrik Wergeland og L. K. Daa, medens han synes at have staaet P. A. Munch fjernere.

Det er sagt om Latham, at han, med sin glimrende Intelligens og med sine encyklopædiske Kundskaber, neppe, ialfald ikke i Konversation, mellem sine Samtidige havde nogen Ligemand, og at han sikkerlig mindre end nogen anden Mand var en Slave af Autoriteten. Det er ogsaa sagt, at denne Sindets Uafhængighed vakte Stemning for hans literære Arbeider, tiltrods for de deri ofte forekommende uklare Udtryk og deres leilighedsvise Unøiagtigheder. Der er hos Latham Træk, der uvilkaarlig minder om L. K. Daa, og som gjør det forklarligt, at der mellem dem opstod Sympati, medens de samme kan give Indblik i de Grunde, der lod P. A. Munch blive mere fremmed for en videnskabelig Personlighed som Dr. Lathams.

Anledningen til, at denne sidste kom til at gribe ind i Spørgsmaalet om Oprettelsen af en ethnografisk Samling ved det norske Universitet, var følgende: I 1851 var der i Sydenham ved London afholdt en international Udstilling, den første i Rækken af de store Verdensudstillinger, der i den anden Halvdel af det nittende Aarhundrede har fulgt paa hinanden. Efter dennes Afslutning blev den store Bygning af Jern og Glas, hvori den havde været holdt, staaende. *The crystal palace*, som den oprindelig havde været kaldt, skulde nu blive *The peoples palace*, og mellem de Institutioner, som der skulde installeres, var ogsaa et ethnografisk Musæum, hvis Anlæg det i 1852 blev overdraget Latham at lede. Da han der ogsaa ønskede en særegen Afdeling for den lappiske Nationalitet, henvendte han sig derom til sin norske Ven, Ludvig Kristensen Daa, paa den Tid Overlærer ved Christiania Kathedralskole.

Daa har vistnok, fra den første Begyndelse, vist Sagen varm Interesse og maa med Iver have taget sig af det Hverv, der var ham overdraget Han fik i den Anledning dannet en Komité, hvori foruden ham selv indtraadte Professor CHR. BOECK, Konservator, senere Professor L. ESMARK, Professor H. H. RASCH og Stipendiat, senere Professor i det lappiske og finske Sprog J. A. FRIIS. Øiemedet med denne Komité var „at besørge den nævnte Kommission udført med den muligste Korrekthed og Fuldstændighed.“

Latham tilbød som Erstatning for det, han kunde erholde, at overlade norske Musæer videnskabeligt Bytte af andre Ethnographica. Da saa tillige Komitéen mente, at naar den engang skulde foranstalte en Indsamling af lappiske Gjenstande, kunde den ligesaa let med det

samme erhverve flere Exemplarer af enhver saadan og overlade de overskydende Dubletter til Universitetet, bestemte den sig for at rette en Henvendelse til Collegium academicum, med Forespørgsel, om dette, mod nævnte Vederlag, vilde erstatte Udgifterne, som foreløbig, efter de hidtil erhvervede Oplysninger, beregnedes til 150—200 Spd.

Fra Collegium academicum oversendtes Komitéens Andragende til Kirkedepartementet, med Anbefaling af Forslaget om at udrede i saadant Øiemed indtil 200 Spd. „for at erholde Adgang til at erhverve for Universitetet de Gjenstande, der ved Udveksling maatte erholdes fra det londonske Selskab, hvorved for Universitetet vil lægges Grunden til en ethnologisk Samling, der allerede tidligere har været paatænkt, og hvortil det fornødne Bidrag var opført i Universitetets sidste Budgetforslag" Ogsaa Kirkedepartementet stillede sig velvillig mod Komitéens Ønsker og foreslog Udredelsen af det Beløb, hvorom der var søgt. I sit Foredrag om denne Sag henholdt det sig til det sidste Stortings Budgetkomité og skrev: „Da en ethnologisk Samlings Nytte i videnskabelig Henseende saaledes formentlig kan ansees erkjendt, og der her er aabnet Universitetet en sjelden Leilighed til med forholdsvis ringe Bekostning at gjøre en Erhvervelse af væsentlig Interesse i den Retning, saa er ogsaa Departementet af den Formening, at man ikke bør lade denne Leilighed gaa ubenyttet hen." Den samlede Regjering sluttede sig til dette Ræsonnement, og ved Interimsregjeringens Resolution af 8de Februar 1853 blev saa bestemt,

„at det naadigst tillades, at Universitetskassen overtager Udredelsen af Omkostningerne indtil et Beløb af 200 Spd. ved Anskaffelse af en Del ethnologiske Gjenstande, som en i dette Øiemed sammentraadt Komité har overtaget at erhverve for Krystalpaladset i Sydenham, mod at Universitetet overdrages et Exemplar af de Gjenstande, som her erhverves, samt hvad der erholdes i Bytte fra bemeldte engelske Samlinger."

Den 25de Februar gav Collegium academicum Professor Munch Meddelelse om denne Resolution og tillagde: „Ved at meddele Hr. Professoren foranstaaende har Collegiet i Henhold til Hr. Professorens tidligere Tilbud om at ville overtage Tilsynet med en vordende ethnographisk Samling, troet at burde anmode Dem om at træde i nærmere Forbindelse med ovennævnte Committee, samt i Forening med den at træffe de fornødne Foranstaltninger til Modtagelse og Opbevaring af de Universitetet tilkommende ethnographiske Gjenstande. Skulde noget midlertidigt Opholdssted være fornødent, inden det for det ethnographiske Museum bestemte Locale i de nye Universitets Bygninger bliver færdigt, vil det fornødne i denne Henseende paa Hr. Professorens Opfordring blive besørget ved Universitetets Secretair."

Sagen var saaledes bragt i Orden, og Komitéen kunde skride til at udføre sit dobbelte Hverv, at skaffe lappiske Udstillingsgjenstande til Krystalpaladset i Sydenham og at forøge den allerede forhaandenværende Grundstamme for en ethnografisk Samling ved Universitetet.

Komiteens oprindelige Tanke var at afgive Indberetning angaaende Udførelsen af sit Hverv, saasnart dette var helt afsluttet, og Samlingen havde erholdt sit eget Lokale ved Universitetet. Men da dette sidste trak i Langdrag, modtog den under 5te April 1855 gjennem sit Medlem, Professor Rasch, en underhaands Henvendelse fra Collegium academicum, med Anmodning om at sende en foreløbig Redegjørelse.

En saadan blev allerede afgiven under 16de April, undertegnet af Daa, Esmark og Rasch. Der var, ifølge denne, til nævnte Tidspunkt af den bevilgede Sum forbrugt 162 Spd. 54 β, hvoraf bl. a. 36 Spd. var anvendt til Gibsafstøbninger af lappiske Hoveder hos Gibsmager Guidotti, hvorhos der gjennem Universitetsstipendiat Friis var indkjøbt „lappiske Dragter m. m." for 94 Spd. 24 β. Friis havde ogsaa for 4 Spd. skaffet de fornødne „lappiske Hovedhaar" til at fæste paa Gibsafstøbningerne. I det foranførte „m. m." var bl. a. indbefattet en Pulk med Sæletøi, hvorhos det sees, at der for 10 Sp. 36 β var erhvervet et Exemplar af Chr. Tønsbergs Værk over norske Nationaldragter (Christiania, 1852). Det meste af, hvad der var indsamlet, var afsendt til Dr. Latham for Samlingerne i Sydenham. Dog var der til Disposition for Universitetet tilbageholdt en Del, fremfor alt „syv Exemplarer af de førnævnte lappiske Gibshoveder, hvilket Antal undertegnede Rasch og Esmark under 7de December 1853, paa Kollegiets Vegne, erklærede at være tilstrækkelige for Universitetets Behov til Musæer og til Byttemiddel."

Om disse Afstøbninger oplystes, at de var tagne efter følgende Personers Hoveder: 1. PEDER RIK af ublandet lappisk Race fra Polmak i Østfinmarken, 39 Aar gammel; 2. MATIAS HÆTTA, af Blandingsrace, Faderen Kvæn, Moderen Lap fra Kautokeino, 42 Aar gammel; 3. NILS KARASJOK, ublandet Lap fra Karasjok, alene med Undtagelse af, at Bedstemoderen var svensk. Af disse Afstøbninger overdroges et Exemplar af hvert Hoved til den ethnografiske Samling, hvor de fremdeles er bevarede.

Som Erstatning for, hvad der af lappiske Dragter, Redskaber, Afstøbninger m. m. var afsendt til Sydenham, havde Komitéen modtaget en Samling, hovedsagelig fra Borneo og Sumatra, som var indkjøbt af Baron Kessel, der kaldes „Agent for den hollandske Regjering" paa de nævnte Øer. Nogen Oplysning om, hvorledes disse Gjenstande var komne i Dr. Lathams Hænder, er ikke meddelt. Den hovedsageligste Del af denne Samling skrev sig fra Dajakerne paa Borneo. Dertil kom nogle Gjenstande fra Javas og Sumatras Malaier, samt fra Louisiade og Port Essington i Australien. Videre var der 10 Ansigtsmasker i Gibs fra Indianere i Britisk Guyana, der opgaves at være tagne paa Stedet af Goodall, der medfulgte Sir R. Schomburgs bekjendte Expedition til disse Egne.

Komitéen endte sin Skrivelse med disse Ord: „Naar det endelige Opbevaringslokale bliver Komitéen anvist, vil den udføre det tilbagestaaende Arbeide med denne Samling, nemlig at fuldende den paabegyndte Forsyning med Etiketter og dertil hørende Klassifikation og

Katalogisering, samt Udbedring af nogen Skade, som et Par Gjenstande har lidt ved Forsendelsen".

Fra Collegium academicum blev denne Skrivelse under 20de April 1855 tilstillet Professor P. A. Munch, som „Bestyrer af det ethnografiske Musæum."

Samtidig med den foretagne Indsamling af lappiske Ethnographica havde Komitéen indhentet en Række Erklæringer fra Præster i Tromsø Stift, der angik Lapperne, og om hvilke den udtalte: „De indeholder meget interessante ethnologiske Oplysninger, som endnu ikke af os er udgivne eller redigerede, da vi har Haab om, at de kan blive fuldstændigere. Maaske vil dertil udkræves de endnu til Disposition værende Midler." Om disse Erklæringers og Oplysningers virkelige Værd er det nu desværre umuligt at have nogen grundet Mening, udover det, som Komitéen havde anført. De findes ikke ved de ethnografiske Samlinger og er heller ikke overdragne til Universitetsbibliotekets Manuskriptsamling. Det tør imidlertid haabes, at en senere Undersøgelse vil kunne bringe dem for Dagen.

Gibsafstøbning af Lappen NILS KARASJOK. (S. 8).

Komitéen havde nu ydet et godt Bidrag som Tillæg til det Grundlag, der allerede før fandtes for en Samling af ethnografiske Gjenstande, og paa dette kunde der bygges videre. Saafremt der i Femtiaarene af det nittende Aarhundrede var lagt stor Kraft paa et fortsat ethnografisk Samlerarbeide, i Lighed med, hvad der f. Ex. allerede var foregaaet i Kjøbenhavn, synes det ikke tvivlsomt, at der hurtig i Christiania kunde være skabt en Samling, der endog vilde have antaget store Maal. Det var i disse samme Aar, den norske Skibsfart, samtidig med Krimkrigen, havde sit store Opsving. Norske Skibe beseilede i disse Aar fjerne Farvande, hvor vort Flag aldrig tidligere havde vaiet, og under kyndig Veiledning hjemmefra vilde det derfra været muligt at hjembringe meget Stof af videnskabeligt Værd. Det krævedes kun, at der havde været tilstrækkelige Midler forhaanden til at støtte Samlerarbeidet, og at der i Spidsen for dette var stillet en Mand, der udelukkende eller hovedsagelig vilde og kunde have viet det sine Kræfter. Helst burde dette have været en yngre Mand, der kunde have gjort Udviklingen af et ethnografisk Musæum til sin Livsgjerning.

Gibsafstøbning af Lappen MATIAS HÆTTA. (S. 8).

Gibsafstøbning af Lappen PEDER_RIK. (S. 8).

En saadan Mulighed blev imidlertid afstængt derved, at Tilsynet med det blivende Musæum og dets Ledelse overdroges en ældre Universitetslærer, der havde allehaande andre Ting at besørge. Ingen yngre Videnskabsmand fik Plads ved Samlingen med Udsigt til der at kunne skabe sig en Stilling for Livet. Forudsætningen var overhovedet den, at al Administration skulde foregaa uden Udgift for Universitetet. Men under saadanne Forhold kunde ingen norsk Thomsen fremstaa. Ingen Stab af yngre, for denne Videnskab interesserede Mænd kunde dannes.

Dertil kom endnu den Knaphed, hvormed den nye Institution blev udstyret. Endskjønt der paa hin Tid ikke krævedes saa store Midler til at skabe en ethnografisk Samling, som de, Nutidens Prisforhold vilde gjøre nødvendige, saa kunde heller ikke dengang Indsamlingsarbeidet ske aldeles uden Vederlag. Her blev der saa begaaet den næste store Feil, idet der til Raadighed for dette kun stilledes en ganske ubetydelig Sum.

Som allerede nævnt, havde Stortinget først afslaaet at yde nogetsomhelst Tilskud til en ethnografisk Samling. Ikke engang de beskedne 100 Spd. aarlig kunde her til en Begyndelse afsees. Saa var det videre hændt, at Regjeringen, efterat Dr. Lathams Henvendelse var indkommen, paa egen Haand havde stillet indtil 200 Spd. paa én Gang til Disposition. Dermed var den da i Virkeligheden bunden til at gjentage det ældre Forslag om en aarlig Bevilgning til en ethnografisk Samling. Da saa Universitetets Budgetforslag for Treaarsterminen,

1ste Juli 1854—30te Juni 1857, skulde opgjøres, anmodede Collegium academicum Professor P. A. Munch om at udtale sig i denne Anledning, hvilket ogsaa skede i følgende Brev:

U. R. F. J. No. 376 a/1853.

Til
Collegium academicum.

I Anledning af Collegiets Anmodning til mig om at indkomme med Forslag om et Annuum til den paatænkte ethnografiske Samling, nævner jeg her, skjønt, som jeg ligefrem tilstaar, ganske paa det Uvisse, og alene efter en omtrentlig Antagelse af Prof. Keyser, med hvem jeg herom raadførte mig, den samme Sum af 100 Spdlr., der, saavidt jeg erindrer, ogsaa opførtes paa forrige Budget-Forslag.

Christiania d. 29de April 1853.

P. A. Munch.

De hundrede Spd. var saaledes, skjønt paa et høist usikkert og løst Grundlag, blevne som den fixe Sum, der her skulde normeres. Med dette Beløb var det saa Tanken at sørge for de engang erhvervede Samlingers Forøgelse, saavelsom for deres Konservering og tillige at bestride alle øvrige Udgifter, der maatte melde sig. Det er ufatteligt, hvorledes nogen kunde tænke sig, at dette skulde gaa, — hvorledes det med saadanne Midler vilde lade sig gjøre at drive nogetsomhelst videnskabeligt Arbeide. Muligheden for at skabe en Samling af store Maal var i Grunden dermed afskaaren allerede fra første Haand af. Collegium academicum fulgte det Forslag, det havde modtaget fra P. A. Munch, og opførte som Post 11 af Universitetets Budgetforslag for de kommende tre Aar:

„Til Fortsættelsen af et ethnografisk Musæum, hvortil Universitetet allerede har erhvervet en betydelig Samling, men hvortil forrige Storting Intet bevilgede, foreslaaes atter opført et Annuum af 100 Spd."

Hertil sluttede sig senere hen — uden anden Begrundelse end den foranførte — Kirkedepartementet og Regjeringen, ligesom Forslaget denne Gang i 1854 fandt Stortingets Tilslutning, efter Indstilling fra dettes Budgetkomité: „Til en ethnographisk Samling, hvortil forhen Intet er bevilget, er opført 100 Spd. Ihvorvel Komitéen antager, at der ikke kan tænkes paa, ved vort Universitet at bringe en saadan Samling til nogen systematisk Fuldstændighed, anser den det dog ønskeligt, at Midler ikke savnes til Erhvervelse af saadanne Bidrag til det ethnografiske Studium, som leilighedsvis maatte tilbyde sig, og finder dertil den opførte Sum passende."

Med denne Stortingets Bevilgning fra 1854 af de 100 Spd. var det imidlertid endelig fastslaaet, at der skulde oprettes en særegen ethnografisk Samling ved Universitetet. Bevilgningen blev ogsaa tilstaaet for de nærmest følgende Budgetterminer, for 1857—1860 og for 1860—1863.

Men det tog sin Tid — ikke mindre end henimod tre Aar — at bringe de allerede erhvervede Gjenstande i Orden, og navnlig at faa dem opstillet i et passende Lokale. Herom findes der forskjellige Oplysninger i de af Universitetet afgivne Aarsberetninger, som herefter bliver en vigtig Kilde for de ethnografiske Samlingers Historie, idet de grunder sig paa, hvad der i Forveien var indberettet fra Bestyreren.

I Beretningen for Aaret 1853 findes for første Gang en særegen ethnografisk Samling nævnt, men kun som en Institution, der var paatænkt til Oprettelse i en nær Fremtid: „De til den paatænkte ethnografiske Samling henhørende Gjenstande opbevares for Tiden i Myntkabinettets Lokale," og intet mere. I den derpaa følgende Beretning, for 1854, savnes endog enhver Omtale af disse Sager. Derimod har Samlingen i Aarsberetningen for 1855 faaet sin særskilte Plads, hvilken den siden har beholdt i Rækken af Universitetets videnskabelige Samlinger, som No. 4, efter Biblioteket, Myntsamlingen og Samlingen af nordiske Oldsager. Imidlertid havde det endnu ikke lykkets at faa Samlingen ordnet og opstillet, saaledes som af Komitéen i sin Tid var forudsat. Nævnte Aarsberetning lyder saaledes:

„Som Bestyrer af den ethnografiske Samling har Professor Munch gjort sig bekjendt med Fortegnelsen over det allerede forhaandenværende Materiale, bestaaende dels af Gaver, dels af Dubletterne ved Indkjøb til den Sydenhamske Samling. Naar det fornødne Lokale er bragt i Orden, hvortil 3de mindre Værelser i den nordvestlige Fløi af Musæbygningens øverste Stokværk er anvist, vil forhaabentlig Samlingen i Løbet af kommende Sommer blive opstillet, ligesom det af Stortinget bevilgede Annuum vil blive anvendt efter Korrespondense med udenlandske Lærde, fornemmelig Konferensraad Thomsen i Kjøbenhavn, hvis Raad og Veiledning i denne Sag vil være af den største Vigtighed, fornemmelig ved den første Opstilling og Ordning af Gjenstandene."

Disse Forhaabninger gik dog ikke heller i Opfyldelse i Løbet af den paafølgende Sommer, den i 1856. Heller ikke denne bragte Aabningen af en selvstændig ethnografisk Samling. Herom oplyses der i den paafølgende Aarsberetning, den for 1856:

„I Løbet af Aaret 1856 har der af Mangel paa Lokale ingen Opstilling af den ethnografiske Samling kunnet finde Sted, førend hen i December Maaned, da Værelserne bleve ryddiggjorte samt Opstillingen begyndte. Imidlertid har Bestyreren Professor Munch benyttet sig af Konferentsraad Thomsens Nærværelse ved Naturforskermødet, Juli 1856, dels til af ham at indhente praktiske Raad og Veiledning med Hensyn til Ordningen, dels ogsaa til, ved hans godhedsfulde Medvirkning, at faa indkjøbt en Del høist interessante Numere, især grønlandske, eskimoiske, malayiske, chinesiske og japanske, til et Beløb af 200 Spd., hvilke samtlige i god Behold ere ankomne og senere opstillede.

Senere hen har Professor Munch, selv forhindret fra at komme til Kjøbenhavn, s. A. ladet sin Søn, hvis Assistense han benytter ved Op-

stillingen og Forevisningen, ved personligt Besøg i den Kjøbenhavnske ethnografiske Samling og ved Konferentsraad Thomsens specielle Veiledning, gjøre sig endydermere bekjendt med det praktiske ved Anordningen, forat denne kunde ske saa tilfredsstillende som muligt. Til at anskaffe det nødvendigste Inventarium er Begyndelsen gjort, idet fire Glasskabe og to Montre med Glasruder ere forfærdigede og tagne i Brug. De opstillede Numeres Antal udgjør nu ialt 208."

Imidlertid var der dog, som ogsaa omtalt i Aarsberetningen, i Løbet af 1856, taget de forberedende Skridt til at opstille Samlingerne. Dette er endvidere omhandlet i en Skrivelse fra dens Bestyrer, der lyder saaledes:

Til
Collegium academicum.

Som Bestyrer af Universitetets ethnographiske Samling tillader jeg mig at anholde om, at samme Annuum, som i indeværende Budget-Termin var bevilget til bemeldte Samling, ogsaa for næste Termin dertil søges bevilget.

Uagtet man, paa Grund af manglende Lokale, endnu ikke har kunnet faa de allerede forhaandenværende, ret interessante og temmelig talrige Gjenstande opstillede, haaber man dog endnu inden Budgetterminens Udgang at faa alle Hindringer, som hidtil stillede sig i Veien derfor, bortryddede og vil det just da være ønskeligt, at kunne disponere over den størst mulige Sum til at fuldstændiggjøre om end kun de mest iøinefaldende Defekter, eller overhoved at kunne danne en nogenlunde antagelig Grundvold for en systematisk ordnet Samling, uden altfor store Defekter, saameget mere som den Interesse, der ved de værdifulde Gaver, som i den senere Tid ere indløbne til Samlingen, allerede umiskjendeligt har aabenbaret sig for denne, sandsynligvis ogsaa efter Opstillingen endnu mere vil give sig tilkjende ved hyppige Besøg af Publikum, hvilket da ikke altfor meget burde finde sine Forventninger skuffede. Under Forudsætning af at erholde en Bevilling som den omskrevne, agter jeg at sætte mig i Forbindelse med udenlandske Samlingers Bestyrere.

P. A. Munch.

Christiania d. 7de April 1856.

Overensstemmende med, hvad her var nævnt, blev saa Forberedelsen afsluttet, hvorefter Samlingerne opstilledes ved Nytaarstid 1857 og derefter fra Slutningen af Januar s. A. aabnedes for Publikum. Nærmere herom meddeles i den næstfølgende Aarsberetning, den for 1857:

„Det ethnografiske Musæum, hvis Ordning og Bestyrelse er overdraget Professor Munch, blev inden 1ste Semesters Begyndelse ordnet og opstillet, og har siden ultimo Januar kunnet forevises en Gang ugentlig, hver Lørdag i Timen fra 1—2. Uagtet Samlingen endnu kun er i sin Barndom og saaledes langtfra at have, endog kun tilnærmel-

sesvis, det Maal, med en nogenlunde fuldstændig Række af Prøver paa de nu existerende Nationers Redskaber, Vaaben, Klædningsstykker, Kunstfrembringelser og øvrige Attributer, at give Beskueren tilstrækkelige Data til at danne sig en klar Forestilling om hver enkelt Nations høiere eller lavere Kulturliv og de forskjellige Nationaludviklingers indbyrdes Forhold, saa har dog de talrige og hyppige Besøg af Mennesker af alle Aldre, Stænder og Kjøn, der ere blevne Samlingen tildel, vist, at den har vundet mere end sædvanlig Interesse, og at der her er anslaaet en Streng, der vinder Anklang hos alle, — en Interesse, der er saa meget mærkeligere, som det indskrænkede Lokale, den vanskelige Adgang dertil og Inventariets Tarvelighed maatte befrygtes at ville afskrække de fleste. Manges gjentagne Besøg og tænksomme Spørgsmaal har derhos lagt for Dagen, at de ei har været ledede af simpel Nysgjerrighed efter at betragte sjeldne Kuriositeter, men at de virkelig har opfattet Indretningens Hensigt, og at det har været dem om at gjøre at tilegne sig saa megen Oversigt over Kulturforholdene, som de forhaandenværende Prøvestykker har kunnet give. Bestyreren har ikke troet at behøve nærmere at paapege, hvormeget en saadan Oversigt, om den end ikke er saa fuldstændig, som man kunde ønske, bidrager til at belive det historisk-geografiske Studium, samt især at vække Sansen for og anskueliggjøre de Undersøgelser om Kulturforholdene i ældre Tider, der maa danne Grundlaget og Udgangspunktet for Studiet af hver enkelt Nations Historie, og som navnlig er af saa stor Betydning for vort fædrelandshistoriske Studium. For at anføre et virkeligt Bevis paa, hvor stor Fuldstændighed en ethnografisk Samling, selv her i Norden kan opnaa, endog med forholdsvis ringe Midler, og hvad mægtig Virkning den i saadan Fuldstændighed udøver, henviser man til den velbekjendte ethnografiske Samling i Kjøbenhavn, der for Øieblikket maa antages at være, om ikke den rigeste, saa dog den bedst ordnede og instruktiveste i Verden. At opnaa en saadan Fuldstændighed vil for vor Samling ei være at tænke paa med de ubetydelige Midler, der er den tilstaaede; men der behøves dog sikkert ikke saa meget for at udfylde de største Huller. Det maa i saa Henseende betragtes som et Held, at den kjøbenhavnske Samlings Skaber, Konferensraad Thomsen med saa megen Interesse omfatter ogsaa vor og er villig til at bidrage med sin rige Skat af Erfaringer og Indsigter til, at dens Fuldstændiggjørelse saa hurtig, forstandig og billig som muligt kan gaa fra Haanden, ligesom han allerede med megen Velvillie har besørget Indkjøbet af en Del af dens værdifuldeste og instruktiveste Gjenstande.

Af det i den forløbne Budgettermin bevilgede Annuum af 100 Spd. aarlig, er 100 Spd. anvendt til Samlingens Ordning og Opstilling m. V., medens 200 Spd. har været disponerede til Indkjøb gjennem Konferensraad Thomsen.

Ifølge Fortegnelsen over Samlingen udgjorde den ved Udgangen af 1857 237 No. Under Professor Munchs Fraværelse i Udlandet har Professor Monrad velvillig paataget sig Tilsynet."

Professor P. A. MUNCH (1810—1863).

II. 1857—1862.

Med de i foregaaende Afsnit omhandlede Foranstaltninger var der altsaa ved Universitetet grundlagt en offentlig Samling af Ethnographica. Men som i sidste Aarsberetning var nævnt, indeholdt den kun et forholdsvis ringe Tal af Gjenstande. Til Udgangen af Januar 1857, altsaa paa den Tid, da Samlingen først blev aabnet for almindeligt Besøg, var der i Katalogen kun indført 197 Numere. I Marts 1858 naaedes Numer 237, det samme Tal, som er angivet i Universitetets Aarsberetning for 1857. Som de første Numere i Katalogen er anført 2 ægyptiske Broncefigurer (en siddende Mand, d. v. s. en Statuette af Osiris, 27 cm. høi, og en siddende Kat), skjænket (eller som det gjerne hed: indsendt) af Kaptein LUND 10. Februar 1853) (1—2), 13 jordfundne Lerkrukker fra Peru (Chimú) (3) og et Par indianske Sko (4), der alt var Gave fra Sognepræst JACOBSEN i Sem, 23. September 1854, samt en chinesisk Solskjærm (5) og en Opiumspibe (6), begge skjænket af Bataillonschirurg KILDAL-LUND i Kjøbenhavn, 12. Mai 1853. Som 7 fulgte et eksformet Redskab fra Mangaia, med Økseblad af Sten, skjænket Januar 1855 af Sognepræst MÜNSTER.

Fra 11—58 er katalogiseret Dr. LATHAMS Sending (ovfr. S. 5 flg., 8), der

fremdeles er en af Musæets bedste Afdelinger og navnlig repræsenterer Dajakernes Kultur fra Borneo. For Modtagelsen af disse Sager er intet Datum opført.

Videre følger Konferensraad THOMSEN's Sending (ovfr. S. 12), eller de ved Thomsens Mellemkomst fra Musæet i Kjøbenhavn erhvervede Gjenstande (Dubletter), der er modtagne 1. September 1856. Her er fra 60—103 katalogiseret Gjenstande fra Grønland, derefter kommer 104—120 fra China, 121—127 fra Java, 128—131 fra Sumatra, Malakka og Japan, 132—140 fra de daværende russiske Besiddelser paa Nordvestkysten af Amerika. Siden, fra 141—197 er der i Katalogen ikke gjort Forskjel med Betegnelsen af de modtagne „Sendinger" eller Gaver. Der er dog nogle af disse, som var ret betydelige, og som bragte det lille Musæum værdifulde Forøgelser.

Søofficeren, Kapteinlieutenant CARL BONNEVIE, der i 1849 var vendt hjem fra Indien, hvor han en Del Aar havde boet som Plantageeier, skjænkede forskjellige medbragte Gjenstande. Som Gave fra ham opføres under Katalognumer 143 en Samling af Figuriner, der fremstiller indiske Folketyper, og 149—150 to Tavler med udskaarne Buddhabilleder fra Birma.

En anden Nordmand, der i de foregaaende Aar havde gjort store Reiser omkring i Verden og derfra medtaget ethnografiske Gjenstande, var Konsul RING fra Drøbak. Han skjænkede til den nygrundede Samling væsentlig Sager fra Ny Seeland og andre af Sydhavets Øer, samt fra Australien og Sydamerika, alt hjembragt af Ring selv. Navnlig var derimellem af videnskabelig Værdi de Numere, der stammede fra Ny Seeland og fra Hervey Øerne. Idet de blev erhvervede ved Midten af det 19de Aarhundrede, har Musæet ad denne Vei opnaaet at komme i Besiddelse af forskjellige Gjenstande, som det ellers neppe kunde havt Udsigt til at erhverve uden rent undtagelsesvis, og det staar saaledes i en ikke ringe Taknemmelighedsgjæld til Konsul Ring. Deslige Ting er nu antagelig forlængst alle tilhobe opmagasinerede i de forskjellige Musæer, saa de ikke mere kan erhverves, og netop i en begyndende Samling maatte de tage sig særlig godt ud.

I det Hele taget kunde det med adskillig Føie siges, at man havde været heldig med at istandbringe den første Begyndelse til en ethnografisk Samling. Det var væsentlig ogsaa gode, velkonserverede Gjenstande, som man havde erhvervet. Hvis der senere hen kunde fortsættes paa samme Maade, var der al Udsigt til at nære Haab om, at der inden en forholdsvis kort Tid vilde være skabt en smuk Samling. Men der krævedes hertil tre Ting: Interesse fra Publikums Side, et hensigtsmæssigt Lokale og tilstrækkelige Pengebidrag fra det Offentlige. Hvad det første angik, Almenhedens Interesse, synes denne ikke at have manglet. Christiania maa altid have været en Stad, hvis Indbyggere nærer megen Interesse for Besøg i offentlige Musæer, og som indfinder sig i saadanne, saasnart der bydes dem Leilighed. Derimod manglede det hensigtsmæssige Lokale, og ligeledes de nødvendige Pengemidler.

I begge Henseender var det, som stilledes til Raadighed for Samlingens Bestyrer, aldeles utilstrækkeligt.

Hvad Lokalet angik, da var der for den lille Samling anvist tre smaa og lave Rum i fjerde Etage (i den saakaldte Mezzaninetage, i Virkeligheden en Loftsetage) af Universitetets Midtbygning, til hvilke der ikke engang var direkte Trappeopgang. Publikum var henvist til at benytte den Trappe, der i Bygningens nordvestre Hjørne førte op til det mineralogiske Auditorium, maatte derpaa passere dette og saa ad en ganske smal, ikke oplyst Trappe gaa op til Samlingen. Skjønt Lokalet foreløbig var stort nok til en Udstilling af de først erhvervede Gjenstande, var det i sig selv lidet indbydende. Naar Samlingerne øgedes, vilde det hurtig blive overfyldt. Magasinrum fandtes ikke. Et Arbeidsværelse for Bestyreren manglede ganske, og saavidt det kan sees, var der ikke sørget for nogen Medhjælp. Det hele var kun nogle Laborantrum, som man havde givet denne Bestemmelse, da Tanken om en ethnografisk Samling fremkom, medens Universitetets nye Bygninger nærmede sig mod Fuldendelsen. Oprindelig havde de været bestemte for den teknologiske Modelsamling, som paa denne Tid bestyredes af Professor Münster.

Professor Munch synes at have anvendt sin unge Søn, Edvard Munch (f. 1837), til at udføre det hovedsagelige Arbeide. Hans egen Haandskrift forekommer overhovedet ikke i Katalogen (autoriseret af Collegium academicum den 1. November 1856). De 237 Numere er alle indførte med Sønnens Barnehaand, dog formodentlig efter Faderens Veiledning og paa hans nærmere Anvisning. De faa Udgifter, der var, blev alle bestredne af det paa Universitetets Budget for denne Samling opførte Annuum af 100 Spd. (Kr. 400,00 i vore Penge). For denne beskedne Sum skulde Samlingerne forøges, konserveres, opstilles og forevises. Bestyreren havde for sit Arbeide ingen særskilt Løn. Arbeidet med den ethnografiske Samling kom som et Tillæg til de Embedspligter, der for øvrigt var ham paalagt som Professor i Historie, hvorunder Ethnografien forudsattes at indgaa som Undervisningsfag ved Universitetet.

Det viste sig snart, at de smaa Forhold, hvorunder der skulde arbeides, ogsaa blev uheldige Forhold. Skjønt heller ikke de øvrige Universitetsmusæer, der var grundlagte før Aarene 1850—60, var rigelig udstyrede, og skjønt ogsaa deres Bestyrere havde vanskelige Forhold at strides med, maa det dog indrømmes, at intet af disse Musæer, smaa som de alle var, var saa tarvelig stillet som netop det ethnografiske. Allerede dets uheldige, afsides Plads og den besværlige Tilgang gav det et Stempel som en underordnet Samling, et tilfældig opstaaet Aggregat til det øvrige, med Universitetet forbundne Apparat af videnskabelige Samlinger. Den syntes ogsaa at savne den Berettigelse, som ingen kunde frakjende de med Undervisningen forbundne Samlinger, og den havde heller ikke den Støtte i nationale Sympatier, som ved Oldsagsamlingen maatte gribe med ind. Heller ikke formaaede Bestyrerens forøvrigt høit anseede Navn at kaste nogen Glans over denne Samling. Det kan

godt være, at denne hans Stilling kun var lidet paaagtet, og at den blot kjendtes af faa. Imidlertid forblev Munch ikke længe staaende paa denne Post.

P. A. Munch, hvis Fortjenester af Fædrelandets Historie med det geniale Grundlæggelsesarbeide, han har nedlagt paa dette Felt, er kjendte af alle, men kanske endnu ikke fuldt ud forstaaede og vurderede, var ogsaa en Mand med betydelige Kundskaber i Geografi og Ethnografi, og det er ikke tvilsomt, at hvis han der havde lagt Hovedvægten af sit Studium og sit Forfatterskab, vilde dette ogsaa der have bragt varige og betydningsfulde Resultater. Munch havde et geografisk Skjøn, en formelig Divinationsevne, der rigtignok ikke har sat mange Spor i hans Forfatterskab, men dog lod ham, ud fra et meget tarveligt, i mange Tilfælde kanske endog vildledende Materiale skabe et saadant Mindesmærke som hans Karter over det søndenfjeldske og det nordenfjeldske Norge. De samme store Evner vilde i Tilfælde ogsaa have gjort ham til en Banebryder paa Ethnografiens Omraade. Men Musæumsmand var han ikke. En saadan Gjerning fængslede ikke den aandfulde Mand. Han interesserede sig nok for, at Universitetet maatte faa et ethnografisk Musæum. Men selv at lægge det underordnede, beskedne Samlerarbeide til, — det var noget, som ikke tiltalte ham.

Professor MARCUS JACOB MONRAD (1816—1897).

Da han derfor fik det ærefulde Hverv, at bearbeide Kilderne for Norges Historie i Vatikanets Arkiv, og han i den Anledning flyttede til Rom med sin Familie, kostede det ham neppe nogen Overvindelse at overdrage den ethnografiske Samling til en af sine Kolleger som midlertidig Bestyrer. Denne var den ene af Universitetets to Lærere i Filosofi, Professor MARCUS JACOB MONRAD, som fra nu af i nogle Aar bestyrede Samlingen.

Munch reiste i 1857 til Rom, og medens han var fraværende, laa Arbeidet paa Monrads Skuldre. Denne var en meget alsidig Mand, med omfattende Kundskaber paa mange Omraader. Han har ved Universitetet hjulpet til ved mere end én Anledning og ydet værdifuld Hjælp. Han var, udenfor sit Hovedfag, en Mand med stor encyklopædisk Dannelse og Indsigt. Dette kom hyppig til Nytte, i mange Tilfælde, hvor han kunde træde støttende og veiledende til, i Mangel af en Specialist. Det var derfor nærliggende at vende sig til Monrad som Suppleant for

Munch. Men til at repræsentere Ethnografien og til at være Samlingens Bestyrer for længere Tid, var han ikke Manden.

Som Hjælper ved det Arbeide, Samlingen kunde volde, havde Monrad faaet en Videnskabsmand, der i Aarenes Løb blev en af Universitetets mest bekjendte Lærere, og som senere gjennem en lang videnskabelig Arbeidsdag viste, at han som Musæumschef indtog en meget høi Rang, nemlig daværende Candidatus magisterii, senere Professor OLUF RYGH. Men der var neppe i disse Aar for ham nogen synderlig Anledning til at lægge et større Arbeide paa Udviklingen af et ethnografisk Musæum. Munchs Afreise betegnede Indledningen til en ganske stagnerende Periode, i hvilken det lille Musæum ovenikjøbet led meget gjennem den mangelfulde Konservering. Aarsberetningen for 1858 meddeler følgende Oplysninger om Tilstanden:

Professor OLUF RYGH (1833—1899).

„Denne Samling, der under Professor Munchs Fraværelse har været stillet under Tilsyn af Professor Monrad, har i Aarets Løb kun modtaget en Tilvækst af nogle Gaver, hvorimod et Beløb af 100 Spd. har været anvist Professor Munch af Samlingens Annuum, for at anvendes til Indkjøb under hans Ophold i Udlandet. Forrige Budgettermins Annuum blev saaledes anvendt, at Bestyreren af den ethnografiske Samling ved Kjøbenhavns Universitet, Konferensraad Thomsen modtog 200 Spd., hvorfor der blev afgivet hertil en tilsvarende Samling af det danske Musæums Doubletter. De resterende 100 Spd. blev anvist Professor Munch til Udgifter ved Ordningen og Katalogiseringen af Samlingen. Den har for øvrigt i Aarets Løb været aaben for Publikum en Gang ugentlig og været talrig besøgt. Da Lokalet er mindre heldigt, har Forsøg været gjort for at forskaffe Samlingen et bedre, ved Afgivelse af et af Mineralsamlingens Værelser, men forgjæves. Inspektionen, bestaaende af Professorerne Keyser og Welhaven fandt Samlingerne i den bedste Orden, men gjorde opmærksom paa Nødvendigheden af at anskaffe endel Rækker og Udstillingsskabe, hvilket alt blev beordret udført gjennem Universitetets Qvæstor."

Adskillig mere kortfattet lød Beretningen for 1859:

„Den midlertidige Bestyrelse har ikke villet skride til nogen ny Anskaffelse af Betydning, saa meget mere som der ikke er indløbet nogen Underretning om, hvad der er anskaffet af Professor Munch for

de ham til Disposition stillede 100 Spd. Dog er leilighedsvis enkelte Indkjøb gjorte til et Beløb af omtrent 30 Spd., ligesom ogsaa Samlingen har faaet enkelte Gaver. Den har, som sædvanlig, været aaben en Gang om Ugen og er bleven ret flittig besøgt. Ved Forevisningen har Cand. mag. Rygh assisteret."

Endnu mere oplysende om Stagnationen er de faa Linier, der i Aarsberetningen for 1860 er viet denne Samling: „Det ethnografiske Musæum har dels under Professor Monrads, dels under Cand. mag. O. Ryghs Tilsyn været aaben en Time om Ugen og været jævnlig besøgt. Af nye Erhvervelser er — af de i forrige Aarsberetning forklarede Grunde — kun faa gjorte, hvorimod enkelte Gaver er indkomne." — Den paafølgende Aarsberetning, for 1861 siger i Grunden ikke heller mere: „Musæet indeholdt ved Udgangen af Aaret 1860 250 Numere. I Beretningsaarets Løb er tilkomne 14 Numere, saaledes at Musæet ved 1860 Aars Udgang følgelig omfatter 264 Numere, af hvilken Forøgelse det meste hidrører fra Gaver. Giverne ere — — —. Af større Anskaffelser kan nævnes Modeller af Finnernes Telte, Husgeraad og øvrige Redskaber, forarbeidede af en i Akershus Fæstnings Strafarbeidsanstalt hensiddende Fin. Musæet har i det forløbne Aar, som sædvanligt, været aabent for Publikum en Time om Ugen og har da været flittig besøgt."

I 1861 var imidlertid Professor Munch vendt tilbage til Norge, hvor han dog kun delvis indtraadte i sin tidligere Stilling ved Universitetet. Da i samme Aar Rigsarchivar C. C. A. Lange afgik ved Døden, overtog Munch dennes Hverv, dog uden at udnævnes til Embedet. Hans Tid deltes hovedsagelig mellem hans mægtige historiske Forfattervirksomhed og Archivarbeidet. Det ser ud, som om han kun i ringe Udstrækning har syslet med Musæet. Dettes Katalog er fra No. 238 til 243 ført af Professor Monrad, derpaa indtil 258 dels af Monrad, dels af Rygh. Fra 259 til 264 er den skreven med en smuk, tydelig Haand, der nærmest ligner den daværende Universitetssekretær, Kammerherre Chr. Holsts, og ellers ikke forekommer udenfor de to følgende Numere, 265 og 266, der er indkomne i Januar 1862. Med disse slutter al den Katalogisering, som er foregaaet i den første Bestyrers Tid.

Imidlertid har Munch heller ikke under dette Ophold i Fædrelandet staaet helt interesseløs overfor den Samling, som var ham betroet. Der findes fra 1861 bevaret et Dokument, der viser dette, — indeholdende et Forslag til at skaffe Musæet et væsentlig forbedret Lokale. Saafremt dette havde bragt det af Munch ønskede og forberedte Resultat, vilde det utvilsomt have været til Musæets Bedste. Man vilde ad den Vei bl. a. have opnaaet den store Fordel at kunne disponere over et Lokale, der tillod Oversigt over Musæets Indhold, og som var tiltrækkende, med let Adgang for Publikum. Man vilde dermed havt et Lokale, der lettelig kunde have tilladt Udvidelser ved Hjælp af successive Nybygninger i Universitetshaven. Thi det var en i denne liggende Bygning, paa hvilken Munch havde kastet sine Øine. Den blev for den ene halve Del benyttet som Universitetets Gymnastiksal, medens det øvrige fandt

Anvendelse i forskjellige Øiemed. Det foresloges nu, at lade disse henvises til et lettere Skur og saa indrede, hvad derved blev ledigt, som Udstillingslokale for den ethnografiske Samling; denne kunde derhos erholde et Par Værelser, til Kontorlokale og Arbeidsværelse.

En nærmere Udvikling af dette findes i følgende Skrivelse, som Munch efter sin Tilbagevenden til Fædrelandet har indgivet til Universitetets øverste Styrelse, og som fandt dennes Tilslutning:

Til
Collegium academicum.

Efterat have taget i Øiesyn Universitetets forskjellige Localer, er jeg kommen til den Overbevisning, at det eneste Sted, der tilbyder en nogenlunde passende Plads for Indredningen af et ethnografisk Museum, er den Bygning, hvori Gymnastiklocalet er anbragt. Der er nemlig Intet til Hinder for, at den Fløi, der nu benyttes til Macerationsrum for de anatomiske og zootomiske Præparater, samt Brænde- og Kuloplag, anbringes i et eget Skuur eller Bygning paa den mellem begge Bagbygninger ledige Tomt. Jeg har confereret herom med Universitetets Qvæstor, og han vil vedlægge denne min Forestilling et Overslag, hvoraf vil sees saavel hvad det omhandlede Skuur eller Bygning (for Maceration, for Brænde og for Kul) vil koste, — som hvilken Udgift Indredningen af en Sal og et Par smaa Sideværelser i den ovennævnte Bagbygning vil fordre.

At fremstille Vigtigheden af den ethnografiske Samlings Udvidelse og dens store Betydning i videnskabelig Henseende, anseer jeg ufornødent. Jeg vil kun tilføie, at der er ingen af de videnskabelige Samlinger, der saaledes tiltaler det store Publikum, ingen, der saaledes tjener til at give dette Smag paa Kundskab og Oplysning, end denne; ligesom der er faae Lande, som ved sin udbredte Skibsfart og ved sine Beboeres over den hele Jord udstrakte Færd har lettere og billigere Adgang til at erhverve Materialier til en saadan Samling; vi behøve kun at see hen til et nærliggende Exempel, til den lignende Samling i Kjøbenhavn, der under en enkelt Mands (Conferentsraad Thomsens) energiske Virksomhed i forholdsviis kort Tid har opnaaet en Fuldkommenhed, der neppe overgaaes af noget lignende Institut. —

Det nærværende Lokale for Universitetets Samlinger er desværre saa slet, at det gjør det umuligt at bringe vor begyndende Samling videre; jeg stoler derfor med Tryghed paa, at den her forlangte Bevilling, der har til Hensigt at tilveiebringe et tarveligt, men anstændigt Udstillingslokale, ikke af Stortinget vil blive nægtet. De aarlige Bidrag til denne Samlings Forøgelse ville senere blive saa meget ringere, som man da tør vente, at Lysten til at forøge Samlingen ved Gaver, vil stige, naar man seer, at Lokalet tilstæder at udstille disse Gaver paa en passende Maade.

Christiania den 25de November 1861.

P. A. Munch.

Ifølge et vedlagt Anbud fra Murmester Carl Unger skulde den hele Udgift ved dette Arrangement blive 1240 Spd. 3 ℔ og 4 β. Det viste sig senere hen ved nærmere Undersøgelse af Gymnastiklokalets Bygning, at denne fremdeles, efterat have afgivet Rum for den ethnografiske Samling, vilde have tilbage saa megen Plads, at det ikke var nødvendigt at opføre nogen ny Bygning eller Skur med den i Munchs Skrivelse nævnte Anvendelse. Omkostningerne vilde derved formindskes. Herom modtog Collegium academicum Underretning i en Skrivelse fra Universitetets Qvæstor, H. Aars, dateret 30te Mai 1862.

Collegium academicum, Kirkedepartementet og Regjeringen godkjendte i alle Dele, hvad der var foreslaaet af Samlingens Bestyrer, og det af ham nævnte Beløb blev opført for den kommende Termin.

I det følgende Afsnit vil der blive givet Oplysning om denne Sags videre Forløb. Med dette Forslags Fremsættelse afsluttede nemlig P. A. Munch i Grunden sin Virksomhed som Musæets Bestyrer, efterat han under 30te September 1861 havde fremsat Forslag om, at det for den kommende Budgettermin maatte erholde sit tidligere Annuum fornyet. Hvad han videre har foretaget, maa ialfald have været meget lidet.

Da i 1862 Ludvig Kr. Daa, efter Rudolf Keysers Afgang, var bleven Lektor (senere Professor) i Historie ved Universitetet, hvor han tillige fik den Opgave at besørge den Undervisning i Geografi, som kunde behøves, fulgte det tillige som en ganske naturlig Sag, at ogsaa Tilsynet med den ethnografiske Samling overdroges ham, der allerede havde taget virksom Del i dens første Oprettelse. P. A. Munch greb derved Initiativet i en Skrivelse, dateret Christiania 25de September 1862:

„Da Universitetet nu i Hr. Lector Daa har faaet et Medlem af sit Lærer-Personale, der med Hensyn til sine specielle ethnographiske Studier og øvrige Virksomhed, Ethnographien vedkommende, maa antages at være mere competent til at fungere som Bestyrer af Universitetets ethnographiske Samling, end Undertegnede, tillader jeg mig herved at henstille til Collegiet, om det ikke skulde være tilraadeligt at entledige mig fra denne Samlings Bestyrelse og overdrage den til Hr. Daa, saafremt han intet derimod skulde have at indvende."

Formodentlig har dette Anliggende allerede været ordnet paa Forhaand. I alle Tilfælde fandt det hurtig sin Afgjørelse, idet Collegium academicum allerede 27de September traf denne Bestemmelse: „Bestyrelsen af det ethnographiske Musæum overdrages til Hr. Lector Daa", — hvad han paa sin Side hurtig vedtog.

Til samme Tid oplyste Qvæstor H. Aars, at den disponible Beholdning for Samlingen udgjorde 438 Spd. 105 β, hvilket i lidt andre Ord vil sige, at der i fiere Aar ved denne kun var foretaget lidet eller intet, idet henimod fem Aars Bevilgning henstod urørt. Qvæstor oplyste tillige, at alt, som vedkom Professor Munch, var berigtiget. P. A. Munch var dermed traadt tilbage. Han forlod snart Fædrelandet for at drage til Rom, hvor han i Vatikanets Arkiv vilde fortsætte sine historiske Arbeider. Men her bortreves han allerede den 25de Mai 1863 af Døden.

Professor L. KR. DAA (1809—1877).

III. 1862—1877.

Om LUDVIG KR. DAA maa det siges, at han straks, fra den første Dag med Iver og Energi tog sig af det Hverv, der var ham paalagt som Bestyrer af den ethnografiske Samling. Sporene af hans Virksomhed kan fremdeles paa mange Maader mærkes omkring i dennes forskjellige Afdelinger. Han var varmt interesseret for sin Gjerning, og det tiltrængtes ogsaa i høi Grad. Her var særdeles meget, hvorpaa der maatte rettes ovenpaa den lange Stagnation. Daa's Interesser var netop overveiende af geografisk og ethnografisk Art, visselig endog langt mere end af historisk. Medens Munch, efter alt, som nu foreligger, synes at have været lidet optagen af denne Del af sin Gjerning, var Musæumsarbeidet tiltalende for Daa. Rigtignok havde han, der tidligere havde staaet i den høiere Skoles Tjeneste, og som havde viet en væsentlig Del af sin Kraft, som af sit Liv til Politik og til publicistiske Arbeider, aldrig havt Tid og heller ikke Opfordring til at lægge sig efter det specielle Arbeide, som forefalder ved et Musæum. Han savnede saaledes den specielle Uddannelse for den Stilling, han nu overtog. Men han kunde opveie denne Mangel med en levende Interesse, som han eiede for den dermed forbundne Gjerning. Han begyndte øieblikkelig at lægge et ikke ringe Arbeide i denne. Daa gik til den med Lyst, og det var ham

straks en formelig Glæde at forevise for andre, hvad der efterhaanden blev samlet. Han kan gjerne siges at have elsket den lille Samling, hvis videre Vækst det var ham overdraget at lede, og med hvilken han fra nu af førte Tilsynet i næsten femten Aar. Det var nu for anden Gang en historisk Universitetslærer, der overtog Bestyrelsen af den ethnografiske Samling. Under de forhaandenværende Forhold var den Forbindelse, som dermed paa ny var fastslaaet, den naturligste, og naar den fremdeles har vedvaret til denne Dag, har den hos os været beretttiget. Det har i Norge hovedsagelig været de historiske Fagmænd, der har siddet inde med den ethnografiske Interesse og dyrket denne. Gjennem dem er den hidtil, under alt andet end lette Forhold, baaret oppe, og dette maa altid medtages i Betragtningen, naar man vil forstaa Ethnografiens særegne Stilling ved vort Universitet.

Det var for Samlingen et Held, at den netop nu fik Daa som sin Bestyrer. Saafremt den endnu i nogen Tid skulde have henligget under P. A. Munch, vilde den have kunnet tage endnu mere Skade, end den allerede havde lidt. Fornemmelig synes det, som om meget af de eskimoiske og lappiske Sager allerede forinden Daas Tiltrædelse var bedærvet eller ødelagt af Møl. Oppe i de støvede Loftsrum udviklede sig om Sommeren en ulidelig Hede, der lod Møllene herlig trives og fraadse i Skindsager og Uldtøi. Tilstanden synes i den Henseende at have været rent fortvivlet. Daa søgte at gribe energisk ind. Men Ulykken var allerede skeet. Dens Følger lod sig ikke ganske afværge, og hele den Tid, hvori han stod som Bestyrer, blev en Tid for den hyppig frugtesløse Kamp mod disse Musæumsfiender.

De Papirer, som er bevarede fra Daas første Dage, giver Indtryk af, at han ansaa den Tilstand, hvori Samlingen befandt sig, for lidet tilfredsstillende. Professor M. J. Monrad og Universitetsstipendia Cand. mag. O. Rygh var de, som efter hans Opgave „formentlig senest har ført Tilsyn med denne Samling". Men for deres Vedkommende kunde der ikke være Tale om at have noget Ansvar for de Mangler, under hvilke den led. Daa forlangte imidlertid en Undersøgelse med en formelig Overleveringsforretning og erklærede dette som en Nødvendighed for at kunne faa fastslaaet den Tilstand, i hvilken den ethnografiske Samling befandt sig ved hans Overtagelse af Tilsynet med den.

I en Skrivelse, som han 6. Oktober 1862 tilstillede Collegium academicum, har Daa herom givet en Del interessante Oplysninger, som kan hidsættes: „1. Da jeg bemærkede, at de Skindsager, som henhører til den grønlandske Gruppe, var meget beskadigede af Møl, lod jeg, efter Samraad med Lektor Esmark, tilkalde to af hans Præparanter for at høre, om der snarest muligt kunde gjøres noget for at redde de angrebne Gjenstande fra Ødelæggelse. Efter disses Sigende var flere Sager allerede saa godt som fortærede, og Møl opdagedes i næsten alle Samlingens Tøier og Klædningsstykker. Til et Forsøg lod jeg dem da udtage en af de bedste Pelse, forat de kunde rense den; men andre be-

frygtedes ved en saadan Behandling at ville blive forvandlede til et ganske haarløst og hullet Skind. Professor Monrad berettede, at nogle lappiske Klædningsstykker allerede som ødelagte havde maattet kastes ud af Samlingen. De anførte Præparanter anbefalede, at alle Samlingens angrebne Gjenstande straks maatte renses og børstes. Men da Udfaldet af en saadan Behandling vil blive, at Ødelæggelsen kommer mere tilsyne, kan jeg ikke foranstalte den, inden det stedfundne Forhold er konstateret. 2. En meget stor Del, maaske den største, af Samlingen mangler Numere. Den er heller ikke opstillet, enten i ethnografisk eller geografisk Orden, idet de malayiske Folkeslags Redskaber findes i alle tre Værelser, og derimod i samme Rum findes Sager fra Finmarken, Afrika, Amerika og Malaysien. Det er derfor ikke muligt, inden hvert Stykke er gjennemgaaet, at bestemme, til hvilket Land eller Nation det henhører. 3. Ved Ordningen af Samlingen og for den fremtidige Opstillelse (!) vilde det være særdeles ønskeligt, om jeg kunde erholde Disposition over et fjerde, til de tre andre stødende Værelse, som nu dels bruges til Pulterkammer for Kasser og kasserede Sager henhørende til den fysikalske Samling, dels ogsaa til Opbevarelse af adskillige ethnologiske Gjenstande. Dersom dette Værelse ved en yderst simpel Forandring indrettedes for Samlingen, vilde det blive muligt at skaffe et Rum for hver Verdenspart efter en geografisk og ethnologisk Opstilling, idet nemlig de afri-

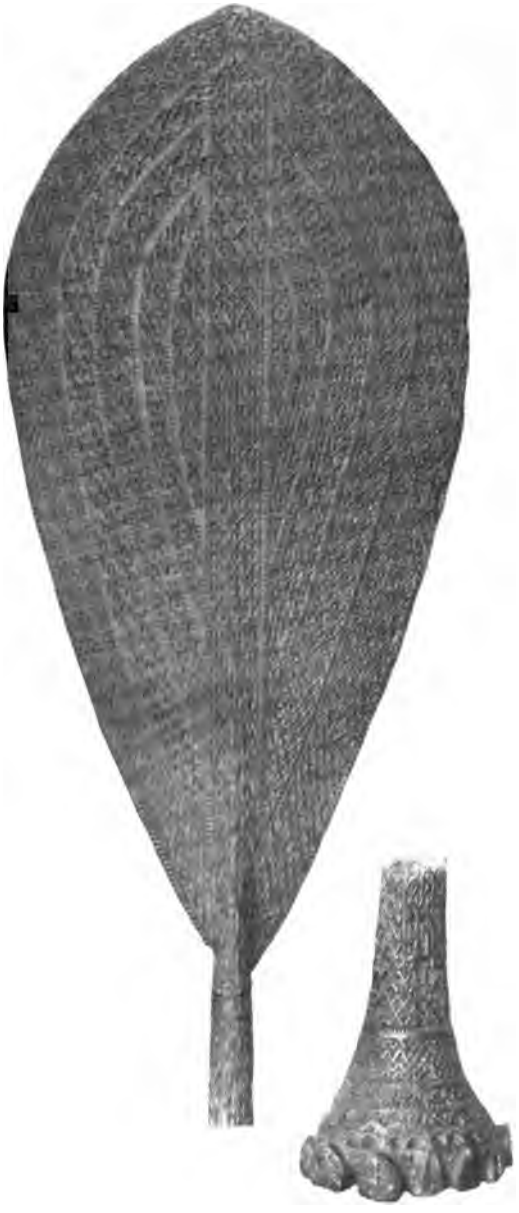

Aareformet Værdighedstegn (E. M. No. 881) fra Hervey Øerne eller Tubuai.
(Længde 152 cm.). (Smlgn. S. 36).

kanske og europæiske Sager, hvoraf der haves meget faa, indtil videre kunde faa Plads i et Værelse."

Ved Bestemmelse af Collegium academicum blev det i sidstnævnte Skrivelse omhandlede Rum, under 15de Oktober 1862 indtil videre overladt de ethnografiske Samlinger til Benyttelse. Denne Bemyndigelse gjaldt tillige for hele det Rum, som Musæet hidtil havde benyttet, og som derved blev det tilsikret for længere Tid. Men Samlingerne kunde dog heller ikke i denne Henseende siges at være fuldt betryggede. De var fremdeles kun indlogerede paa andre Samlingsbestyreres Naade. Men uagtet dette skulde synes at indeholde en Opfordring til at se sig om efter et nyt Lokale, hvor de udstillede Gjenstande bedre kunde komme til sin Ret, var det saa langt fra, at den nye Bestyrer foretog noget virksomt Skridt, at han tvertimod fandt at kunne modsætte sig Gjennemførelsen af det ovf. S. 21 aftrykte Forslag fra Professor Munch, hvormed denne havde afsluttet sin Virksomhed med de ethnografiske Samlinger. Maaske vi her har at se et Udslag af det dybtliggende Modsætningsforhold, der i Livet havde bestaaet mellem disse to Mænd, og som ikke blev udslettet i de faa Maaneder, i hvilke de stod som Kolleger ved Universitetet. Men det maa ogsaa kunne siges, at Daa synes at have manglet Forudsætningerne for at forstaa den Betydning, et udvidet, hensigtsmæssigt Lokale vilde faa, og hvorledes det indirekte vilde blive den bedste Betingelse for Samlingernes Vækst.

Ceremonialøkse fra Mangaia (E. M. No. 7). (Længde 67 cm.). (S. 15).

Munchs Forslag forelaa allerede for Stortinget og kunde snart ventes at ville finde sin Afgjørelse. Da greb Daa ind, og hans Henvendelse stansede dets videre Behandling. Hans Skrivelse lyder saaledes:

Hægdehougen Den 31te Januar 1862 [ɔ: 1863].

Til

Storthingets Budget-Kommité.

Efterat de Bevilgninger, som af Universitetets Bestyrelse og af Regjeringen ere foreslaaede til Bedste for den Ethnografiske Samling, vare endeligen forberedte og indstillede, blev Tilsynet med denne Samling den 1ste October overdraget til Undertegnede, som ikke havde havt nogen Anledning til at deltage i disse Forhandlinger. Saasnart jeg havde sat mig ind i de ny Forretninger, maatte jeg derfor henvende Opmærksomheden paa den

paatænkte Ordning, som vilde faa en saa stor Indflydelse paa den mig betrode Indretnings Fremtid.

Da jeg nu kom til den Overbevisning, at det ny, Samlingen tiltænkte Lokale, som omhandles S. N. 4 A., S. 98, ikke vilde blive saa hensigtsmæssigt for den, at jeg trode det forsvarligt at lade anvende de beregnede 1 240 Spd. 96 Sk. til Indredning af et Rum, som inden kort Tid vilde blive for lidet, og som rimeligvis kunde finde en bedre Anvendelse, begyndte jeg at underhandle med Bestyrerne af flere andre Museer om at faa overladt Rum, som de kunde afse. Formedelst velvillig Imødekommen af tvende af disse, De Herrer Professor Münster og Lektor Kjerulf, er det nu lykkets mig at erholde deres og det akademiske Kollegiums Samtykke til en Ordning, hvorom jeg tror at burde give den ærede Budgetkomité Underretning, da den rimeligvis kan faa Indflydelse paa dens Indstilling. Jeg har nemlig nu faat indrømmet til den Ethnografiske Samling en sammenstødende Række af Værelser og Gallerier i fjerde Etage eller Messaninen af Musé-Bygningen. De have for lidet Lys til at kunne være synderlig brugbare for de andre Samlinger, men kunne formentlig vel benyttes til at opstille de større Gjenstande, hvoraf et Ethnografisk Museum især bestaar. Disse Rum afgive omtrent saa megen Plads som det foreslaaede ny Lokale. Vel ere de ikke saa smukke eller have saa bekvem Adgang for Besøgerne som hint; men jeg antager, at disse Mangler omtrent maa opveies ved, at det saaledes næsten uden Omkostning erhvervede Lokale bestaar af flere Værelser, som tilstede at opstille de forskjelligartede Ethnografiske Gjenstande i afsondrede Afdelinger, ordnede efter de ganske afvigende Verdensparter og Lande, hvor de høre hjemme. Det for Storthinget foreslaaede ny Lokale, som kuns skulde indeholde en større Sal for Museet, var derimod højst ubeleiligt for en videnskabelig Ethnografisk Klassifikation.

Træbillede fra Nyseeland (E. M. No. 181). (Længde 77 cm.). (S. 16).

Medens der herved er bleven Anledning til paa den Ethnografiske Samlings Konto uden Skade at foretage en Indskrænkning af 1 240 Spd. 96 Sk., eller aarlig 413 Spd. 64 Sk., kan jeg ikke tilbageholde det Ønske, at den ærede Kommité vilde forestille for Storthinget de Fordele, som det vilde medføre, om en større Sum i denne Budget-Termin kunde anvises til Indkjøb af Ethnografiske Mærkværdigheder, hvortil (Side 96 N 14) kuns er anslaaet 100 Spd. aarlig. Dette er nemlig blot den Sum, som anvises aarlig til Vedligeholdelse og Komplettering af ethvert af Universitetets mindre

Museer, efterat de have bestaaet i mange Aar og ere komne i den bedste Orden, som vore Forholde tillade. Den Ethnografiske Samling er derimod en ganske ny Indretning, som endnu mangler det faste Grundlag, som udfordres for, at den kan vinde Interesse hos vort Publikum og især Deltagelse af vor talrige Sømandsstand, der saa godt vil være istand til efterhaanden at sørge for Samlingens Udvidelse. Desuden har det Ethnografiske Museum for Tiden en næsten fuldkommen Mangel paa Norske Sager, saa at det i sin nærværende Skikkelse maa frembringe en mærkelig Skufffelse hos besøgende Udlændinger. Det kan vel heller ikke nægtes at være gavnligt for vore Landsmænd, at de snarest muligt kunde se t. Ex. Lappernes eiendommelige Folkeliv fremstillet paa den Maade, som i en Ethnografisk Samling er muligt. Men alene dette vil, efter de Erfaringer, jeg har af Anskaffelsen af Lappiske Sager til det Londonske Krystal-Palads, koste henved 200 Spd. Med Hensyn til udenlandske Sager, indeholder vor Samling endnu besynderlige Huller og Mangler. Derimod vilde rimeligvis Publikums Deltagelse for den snart vaagne, dersom den i denne Budget-Termin kunde faa et Udstyr til paa engang at gjøre et større Indkjøb t. Ex. i London eller Kjøbenhavn. Det kan ikke undgaaes, at enhver Erhvervelse i Udlandet er forbunden med flere Omkostninger saavel med Hensyn til Gjenstandenes Udsøgelse som siden deres Opstilling og Ordning her hjemme. Det vil saaledes være til Besparelse, at deslige Anskaffelser ske sjelden og for større Beløb ad Gangen. Ligesom det var rimeligt, at man kviede sig ved at stille et saadant Andragende til det samme Storthing, som anmodedes om at bevilge en stor Sum til Lokale, saaledes er jeg overbevist om, at der vilde handles i det Offentliges Interesse, hvis den ærede Komité vilde tilraade, at t. Ex. Halvparten af det til Lokale foreslaaede Beløb, altsaa 600 Spd., kunde bevilges den Ethnografiske Samling som et overordentligt Tilskud en Gang for alle til Indkjøb i Forening med dens Hjælpemidler forøvrigt.

Æskelaag fra Nyseeland (E. M. No. 190). (Længde 31 cm.). (S. 16).

Ærbødigst
Ludvig Kr. Daa
f. T. Bestyrer af Univ. Ethnogr. Samling."

Med Afgivelsen af denne Erklæring var P. A. Munchs Forslag faktisk dræbt. Storthingets Budgetkomité, der under 21. Februar afgav sin Indstiling om Universitetets Budget, fandt ingen Grund til at fastholde et Forslag, som Samlingernes egen Bestyrer aldeles havde opgivet. Men den fandt heller ikke helt at kunne slutte sig til den af ham fremsatte nye Tanke, at yde en større extraordinær Bevilgning til Indkjøb af, hvad man ganske naivt mente at kunne opføre under Benævnelsen: „ethnografiske Mærkværdigheder". I Stedet for de af Daa foreslaaede 600 Spd. nøiedes Komitéen med 400 Spd., fordelte paa Budgetterminens tre Aar med ligestore Beløb, ved Siden af det ordinære Annuum, 100 Spd. Dette blev derefter enstemmig bevilget af Stortinget.

Æake fra Nyseeland (E. M. No. 189). (Længde 43 cm.). (S. 16).

Saaledes var der skaffet et lidet Tillæg til de Midler, der under ordinære Forhold kunde anvendes til Indkjøb. Men Musæet vedblev at være henvist til sit gamle uhensigtsmæssige Lokale, idet den Udvidelse med de to nye Loftsrum, der nu var komne til, var ganske af samme ubekvemme Art som de tidligere, og Adkomsten til det hele vedblev at være den samme som hidindtil. Hovedvægten var ved den trufne Afgjørelse lagt paa en hurtigere Vækst af Samlingens Numertal. Men dermed var der ogsaa stængt for Muligheden af at erholde et bedre og rummeligere Lokale, da der oppe under Loftet ikke var synderlig mere Plads. Dette øvede i de kommende Aar sin Virkning. De ethnografiske Samlinger forblev i en lidet bemærket, afsides Loftsetage, hvor der for Besøgerne ikke var nogetsomhelst indbydende, — i de halvmørke, om Sommeren overophedede og om Vinteren iskolde Smaarum.

Ganske anderledes vilde Samlingen have været stillet, saafremt den havde erholdt det Rum ved Siden af Gymnastiksalen, der var bragt i Forslag af Professor Munch. I dette Tilfælde vilde Udstillingssalen været opvarmet i den kolde Aarstid; der vilde kunnet arbeides i den

Aaret rundt, uden Skade for Helbreden, og Musæet vilde, umiddelbart ved flere, meget befærdede Gader, være blevet let tilgjængeligt for alle og enhver. Hvad dette vilde havt at betyde, er let at forklare. Der vilde været vakt en almindelig Interesse for Samlingerne. Publikum havde faaet en Sympati for dem, der aldrig kunde vaagne for et Institut, som var bortgjemt oppe i en Loftsetage. De 400 Spd. engang for alle kunde ikke opveie det Tab i Almenhedens Interesse og Sympati, der nu blev uundgaaeligt. I det foreslaaede Lokale vilde der, under Daas aarvaagne Omsorg for Samlingernes Forøgelse, hurtig være kommet en helt anden Fart i Sagernes Gang, og snart vilde der da maattet blive Tale om at skaffe det voksende Musæum en Udvidelse af Lokalet, hvortil der gjennem successiv billig Nybygning vilde været let Adgang.

Æske fra Nyseeland (E. M. No. 190). (L. 37 cm.). (S. 16).

Ved Inspektionen, der efter Bestemmelsen afholdtes den 18de Oktober, var efter Indkaldelse tilstede Munch, Rygh, Dietrichson og Welhaven, hvorhos Monrad indfandt sig henimod Mødets Slutning. Der synes at have været vekslet skarpe Ord mellem den fratrædende og den tiltrædende Bestyrer. Det ser ud, som om Daa har trængt ind paa Munch for at erholde yderligere Forklaringer om, hvad der havde været Aarsagen til Samlingens mislige Tilstand. Han oplyste selv i denne Anledning, at han kun havde anseet det som sit Hverv at tage Hensyn til dens Fremtid. Naar det erindres, at den hele Samling endnu ikke talte 300 Numere og altsaa overhovedet, under alle Omstændigheder vilde være let at bringe i Orden, kan det vel ikke negtes, at det, uden Hensyn til Klagernes Paalidelighed, vel ikke skulde være en saa overvættes vanskelig Sag at bringe den i Orden og fastslaa, hvor megen Skade den havde lidt. Hvad der ved Inspektionen og Overdragelsen faktisk blev bragt for Dagen af Oplysninger, der kunde have Betydning, var nærmest det, at de i Musæet omspredte gammelægyptiske Sager væsentlig skrev sig fra en Gave af Konsul Anastasi, og at Munch havde tænkt sig en fremtidig Udskillen af Musæets ægyptiske, græske og romerske Numere som et særskilt Antikkabinet. Det var en Tanke, som ogsaa Daa gav sin Tilslutning.

Fra den 18de Oktober 1862 bar Daa alene Ansvaret for den ethnografiske Samling. Paa det dermed forbundne Arbeide anvendte han megen Tid. I den kolde og mørke Høsttid arbeidede han med at konservere og katalogisere, og han lagde derunder særlig Vægt paa at

istandbringe den systematiske Katalog, han ved sin Tiltrædelse havde savnet. Om de Principer, han agtede at lægge til Grund for denne, har han nærmere udtalt sig i sin Skrivelse til Collegium academicum, dateret 1ste December 1862. Det heder bl. a. i denne:

„Jeg har ved denne Undersøgelse overbevist mig om, at det hensigtsmæssigste System for Ordningen af en ethnografisk Samling vil være det rent geografiske. Man har angaaende de allerfleste Gjenstande Oplysning om det Land, hvorfra de er komme, saasom Indien, Rusland. Derimod savnes der meget ofte sikker Underretning om, hos hvilken af den indiske Halvøs eller det russiske Riges mangfoldige Nationer Tingene bruges. Ikke engang mellem vort Lands Lapper og Nordmænd er en nøiagtig Adskillelse i ethvert Tilfælde mulig. Fra først af at opstille Samlingen efter Folkefærd vilde altsaa være det samme som paa Forhaand at afgjøre alle de Spørgsmaal, der skal fremgaa som Resultater af senere Granskninger. Men heller ikke til en ganske detaljeret og nøiagtig geografisk Opstilling haves der tilstrækkelige Notitser. Man kan ordne Samlingen i større geografiske Grupper, som er saa forskjellige fra hinanden i kulturhistorisk, klimatisk, ethnologisk og religiøs Henseende, at man nogenledes kan undgaa at forveksle den ene med den anden. Men i det enkelte at paavise det bestemte Findested er for det meste umuligt.

Men netop denne Opstilling i større Grupper, som indeholder indbyrdes overensstemmende Gjenstande, hvilke er afvigende fra de sideordnede Klasser, giver Besøgeren et meget instruktivt Billede af de geografiske og med Tiden vel ogsaa af de ethnologiske Forhold. Ihvor meget end Indiens ariske og dravidiske (tamuliske) Folkeslag afviger fra hinanden i Sprog, er de dog i Kultur og Religion saa væsentligen overensstemmende, at deres Industri-Produkter vil tjene til at oplyse hverandre. Da Katalogen vil opbevare enhver speciel Oplysning saavel om geografisk Lokalitet som om ethnologisk Stamme, der haves, vil der maaske siden, naar Museet udvides, blive Adgang til at etablere flere, mere bestemte Underafdelinger."

I disse Betragtninger har den nye Bestyrer tegnet sig selv som Ethnolog og Musæumsmand bedre, end nogen anden kunde gjøre det. Han har tillige givet et Billede af de smaa og naive Forhold, hvorunder han var henvist til at begynde sin Virksomhed. Han opstillede nu, paa det saaledes angivne Grundlag, sin systematiske Inddeling, — den, som han havde savnet hos sin Forgjænger. Dette System var beregnet paa at omfatte følgende Grupper:

1. Skandinavisk Europa, der i Katalogen betegnedes ved Bogstaverne S. E.;
2. Vest- og Syd-Europa (i Katalogen betegnet V. E.);
3. Russisk Europa (R. E.);
4. Russisk Asia, omfattende Sibirien og Kaukasien (R. A.);
5. Muhamedansk Asia, omfattende asiatisk Tyrki, Arabien, Persien, Turkestan (M. A.);

6. Indisk Asia, svarende til Indien (I. A.);
7. Buddhistisk Asia, omfattende Hinduchina, Japan og det chinesiske Rige (B. A);
8. Afrika (Af.);
9. Arktisk Amerika, svarende til Grønland (A. A.);
10. Nord Amerika og Vestindien (N. A.);
11. Syd Amerika (S. A.);
12. Oceania (O.).

Hver af disse 12 Afdelinger fik saa sin særegne Seddelkatalog, hvor til en Begyndelse indførtes de 522 Gjenstande, som efterhaanden var ordnede af Daa. Dertil kom endnu en speciel Seddelkatalog for Samlingens lille Bibliotek. Senere opstilledes en trettende Afdeling, der omfattede de finske, eller som de her benævntes, ugrisk-skandinaviske Folk (U. S.).

Fremdeles indrettedes der en Kopibog for Samlingen, i hvilken Daa indførte alle de Skrivelser, der vedkom denne, som han kunde faa Rede paa. Munch havde aldeles forsømt dette, hvorfor det nu krævede et saa meget større Arbeide at skaffe Orden tilveie.

Samtidig begyndte Daa at føre en betydelig Brevveksling for at vække Interesse for Samlingsarbeidet. Han fortsatte den tidligere Forbindelse med Konferentsraad Thomsen og Musæet i Kjøbenhavn, hvor han senest havde aflagt Besøg om Sommeren 1862. Han indledede nye Forbindelser med andre Musæer, derimellem Bergens Musæum, og med Konsulaterne i fremmede Lande. Hans Interesser viste sig her fornemmelig at være vendt i Retning af de finske Folk, hvilket ogsaa ved denne Leilighed kom tilsyne. Mellem de første Skrivelser, som saaledes udgik, var der f. Ex. to til Konsulerne Fleischer i Archangelsk og Donner i Helsingfors, hvem han anmodede om at foretage Indsamlinger. Det var Anmodninger, som blev mødt med Velvillie. Daa mente ogsaa at kunne vende sig til vor Sømandsstand og lægge den Musæets Sag paa Hjerte. Han forfattede saaledes et for den bestemt Cirkulære, der gjennem Indredepartementets Mellemkomst blev omsendt til Sømandsforeninger hjemme og til Konsulater udenlands, for at uddeles mellem Sømænd.

Om Vaaren 1863, i Mai og Juni, foretog derhos Daa en ny Reise til Gøteborg og Kjøbenhavn, hvor han — paa første Sted gjennem Bytte, paa sidste Sted ogsaa ved Kjøb — erhvervede en Del Gjenstande fra Amerika, Grønland, China, Japan, Tyrkiet, Persien, Indien, Borneo og Afrika. Alt dette er katalogiseret som No. 390—451. Mellem disse Sager kan især fremhæves to af de Numere, som erhvervedes i Kjøbenhavn. Den ene var (396) en nordamerikansk Indianerkappe af Bøffelhud med Billedskrift; den anden (397) en kvindelig Festdragt fra Kodjak, forarbeidet af de grønt og blaalig farvede, metalglinsende Fjær af Søfuglen *Phalacrorax bicristatus*, overalt kantet med snevidt Hermelinskind, med rød Krave og forsynet med Frynser af garvet Skind og af Hermelinskind. Dertil kom (405) en Model af et indiansk Hus fra

Guyana, som var forarbeidet af en Indianer til Udstillingen i London 1862, samt (445) en Model af en Bygning, tækket med Palmefibre, fra Borneo. Af disse Gjenstande har de to første, der begge fremdeles hører til de mere interessante i Samlingen, beklageligvis lidt meget under de slette Forhold i Musæet, dog ikke værre end, at det vil kunne rettes ved en omhyggelig Restaurering. En saadan vil forhaabentlig snart kunne iværksættes.

Dajakisk Skjold (E. M. No. 9872). (Længde 123 cm.).

Men den større Del af de nye Erhvervelser bestod af mindre væsentlige Sager, der tildels nærmest lod sig henføre under den omfangsrige Gruppe af „ethnografiske Mærkværdigheder".

Samtidig lod Daa undersøge, hvad der i Universitetets øvrige Samlinger kunde forefindes af Gjenstande, der mest hensigtsmæssig lod sig anbringe i hans Musæum. Fra Oldsagsamlingen var der fremfundet forskjellige saadanne, som var ham overdragne. Nu henvendte den virksomme Mand sig til den zoologiske Samling og var der saa heldig at finde en Del af virkeligt ethnografisk Værd. Det var Gjenstande, som var hjemsendte med de øvrige Efterladenskaber efter en i Udlandet forlængst afdød Nordmand.

Denne Mand var Naturforskeren, Cand. theol. PETER STUWITZ (f. i Bergen 1806), der i 1839 var afreist til Newfoundland, hovedsagelig for at studere de derværende Torskefiskerier. Under sit Ophold der afgik han imidlertid i 1842 ved Døden, og hvad han havde samlet, blev senere hjemsendt. Af hans zoologiske Erhvervelser var i første Række at mærke Skeletdele, navnlig Dele af Kranier stammende fra Geirfuglen *(Alca impennis)*, som han havde udgravet paa Newfoundland; det meste af disse zoologiske Samlinger var dog slet bevaret, delvis fortæret og er saaledes i sin Tid for det meste kasseret. Herom kan henvises til en Afhandling af Professor ROBERT COLLETT i *Mitteilungen des ornithologischen Vereins in Wien* for 1884. Men der forefandtes tillige en Del Ethnographica, som nu i 1863 gjennem Stud. med. AXEL BOECK overleveredes til Daa og indlemmedes i Musæet (Katalog No. 456—474). Der medfulgte, saavidt vides, ingen Papirer, som kunde meddele nærmere Oplysninger om de indleverede Gjenstandes Oprindelse. Her er fornemmelig at fæste sig ved (462) en ornamenteret Pilespids (Harpunspids?) af Ben, 9 cm. lang, med Spor af rød Bemaling og med Fæste for en afsluttende Spids af Sten (S. 34). Denne er betegnet som *Red Indian*

arrowhead. Ved „de røde Indianere" forstod Stuwitz (se *Den Constitutionelle* for 1843, No. 118) Beothuc-Indianerne, af hvilke der endnu ved Aar 1820 skulde have levet enkelte Individer paa Newfoundland, medens der paa hans Tid alene fandtes Micmac-Indianere, med hvem han var kommen i Berøring ved sit Besøg i Omegnen af Cape Ray. Han fortæller, at der var dem, som mente, at Beothuc-Stammen skulde være Efterkommere af de gamle Nordmænd og Islændinger, men nævner ikke, hvem der havde opstillet denne Teori. Daa har i sin systematiske Katalog henført denne Benspids til Blackfeet Indianerne, fra hvem den dog ikke kan antages for at hidrøre. Videre var der i disse Samlinger (456—461) seks Pilespidser af Sten, deraf fire af graa eller rød Skifer, der ligeledes maa antages at stamme fra det i Samlingens Kataloger opgivne Sted, Newfoundland. Da det vides, at Stuwitz der har foretaget Gravninger efter Geirfuglens Skeletdele, tør det formodes, at han ogsaa har erhvervet disse Gjenstande paa samme Maade (S. 33).

Pilespids fra Newfoundland (E. M. No. 462), antagelig arbeidet af Beothuc-Indianere. (9 cm. lang). (S. 33).

Men Stuwitz havde ogsaa udstrakt sine Reiser til Labradors Kyster, hvor han besøgte L'anse loup, Blanc Sablon og Dumpling, og paa sidstnævnte Sted foretog Indsamlinger mellem de der levende Eskimoer. Deriblandt var f. Ex. Haarprøver fra navngivne Personer, af indiansk eller eskimoisk Herkomst. De Strabaser, han maatte udstaa paa denne Reise langs en ugjæstmild Kyst, har vistnok for øvrigt bidraget til at svække ham og fremkalde den Sygdom, som kort efter voldte hans Død.

I samme Aar, 1863, indkom der ligeledes en større Samling, der er katalogiseret fra No. 475 til 507, som Gave fra Konsul BALTASAR FLEISCHER. Den bestod væsentlig af Husgeraad og Agerbrugsredskaber fra den russiske Befolkning i Guvernementet Archangelsk, men talte ved Siden deraf ogsaa enkelte større Gjenstande fra Samojederne. Byfoged I. C. HVOSLEF paa Hammerfest skjænkede derhos endel lappiske Gjenstande (545—548). Ved dette Aars Udgang var Katalogens Numertal gaaet op til 549, hvilket i Løbet af 1864 yderligere voksede til 984.

I sidstnævnte Aar 1864 blev der gjort enkelte større Erhvervelser. Først kommer her Indkjøbet af de Gjenstande, som havde tilhørt den i September 1862 afdøde franske Ægyptolog EDME FRANÇOIS JOMARD, og hvorved Legationssekretær FREDERIK DUE i Paris ydede sin Bistand. Dette var den største hidtil gjorte Erhvervelse under Et, katalogiseret som No. 695—844. Det er imidlertid hovedsagelig smaa Gjenstande, der stammer fra Japan, China, Java og Indien. Et Hoved af en noksaa stor japanesisk Buddhafigur var katalogiseret som „843, Hoved af

Bronce" (S. 54). Den samlede Udgift for dette Indkjøb var Frcs. 575. Daa havde oprindelig havt det Haab, at Musæet ved samme Anledning kunde komme i Besiddelse ogsaa af Jomards ægyptiske Samling; men det viste sig, at vedkommende ikke vilde afhænde den.

I 1864 blev Musæets Samlinger endvidere berigede ved Gaver fra Generalkonsul TORVALD EGIDIUS i Amsterdam. Daa havde henvendt sig til ham for at faa hans Medvirkning ved forskjellige Indkjøb i Holland, hvad Egidius imødekom, og det tildels i den Form, at han skjænkede de erhvervede Gjenstande. Egidius havde udmærkede Forbindelser. I et af sine Breve nævner han, at den nederlandske Konsul i Japan var hans mangeaarige, personlige Ven, og at han ad den Vei haabede at kunne gjøre gode Erhvervelser. Mellem de saaledes modtagne Gaver er der fornemmelig en, som især falder i Øinene, (515) to store Bøffelhorn, udstyrede saaledes, som de anvendes til at pryde Huse og Templer paa Java. Ligeledes skjænkede den i Hongkong bosatte norske Forretningsmand, Konsul LUDVIG WIESE en Samling (855—873) Gjenstande fra China, der kan ansees som et Supplement til det, som var erhvervet efter Jomard, væsentlig af samme Art.

Pilespidser af Skifer fra Newfoundland (E. M. No. 457, 459, 460). (9, 10 og 7 cm. lange). (S. 34).

Gjennem de tidligere opsparede Beløb og efter den sidste udvidede Bevilgning var der i 1864 en adskillig større Sum til Raadighed, end hvad der i Almindelighed havdes. I en Skrivelse til Collegium academicum af 1ste September anslog Daa denne Sum til 650—700 Spd. og ansøgte i den Anledning om at maatte foretage en Udenlandsreise med en Udgift af omtrent 150 Spd., for saa at anvende de resterende 500 Spd. til Indkjøb. Han tænkte ligeledes at foretage Bytte med fremmede Musæer, fornemmelig ved Hjælp af lappiske Gjenstande og oplyste om, at han i Tide havde forberedt sig herpaa. Derhos skrev han: „Imidlertid er en saadan Forretning saa vanskelig, at jeg neppe

uden Bistand af Venners Raad vilde driste mig til at paatage mig den. Det var ved en i Paris bosat Engelskmands Underhandlinger, at jeg fik Priserne paa de Jomardske Anskaffelser reducerede saa betydelig, at jeg saa mig istand til at kjøbe dem. Da denne Ven, Rev. GRAHAM SMYTH nu opholder sig i London i Slutningen af Oktober d. A., tror jeg at burde benytte hans sagkyndige Bistand som den bedste Leilighed, der vil kunne frembyde sig. Dersom jeg fra Christiania reiser først til Holland, vil Fraværelsen blive i Oktober Maaned eller maaske lidt længere."

Menneskeformet Gravurne fra Maracá (E. M. No. 1212). (S. 39). (71 cm. høi).

Reisen gik derefter for sig, som den var planlagt. Daa reiste først til Amsterdam, hvor Generalkonsul Egidius var til stor Hjælp. Det lykkedes ham, dels ved Kjøb, dels ved Bytte at erhverve forskjellige Gjenstande i det derværende ethnografiske Musæum og hos dets Bestyrer, HEKING. Et mindre Supplement til dette erhvervedes hos Custos HAKKYL ved Musæet i Leiden. Derhos foretoges der i Amsterdam Indkjøb hos Handlende, som havde chinesiske og japanesiske Sager tilsalgs (Speyer og Van Houtum). Paa denne Maade erhvervedes en Serie af større og mindre Gjenstande, der passede vel sammen med dem, som var erhvervede efter Jomard. Disse nye Numere var dog delvis adskillig større, deriblandt to rigt dekorerede (904, 905) Porcellænsvaser fra China og et stort (906) Fad af Porcellæn, der hviler paa en Trefod, med derpaa anbragt Opstander af Porcellæn. Fadet og Opstanderen har oprindelig været dekoreret i Blaat, men er senere overmalede. Mellem disse Indkjøb var der ogsaa nogle større og mindre lakerede (915, 916, 917) Skabe fra Japan. Fremdeles erhvervedes et ikke ringe Tal af indonesiske Gjenstande, fornemmelig fra Java og Borneo, hvilke sidste supplerede de ældre Samlinger, der var erhvervede gjennem Dr. Latham (S. 15 flg.). Yderligere kom Musæet ved disse Indkjøb i Holland i Besiddelse af adskillige Gjenstande fra Sydamerika (Surinam).

Fra Holland reiste Daa videre til London, hvor han kunde træffe sammen med sin gamle Bekjendt Dr. LATHAM, der ogsaa ved denne Anledning ydede ham Bistand. Ligeledes har han i denne Stad kunnet benytte Rev. Graham Smyths velvillige Mellemkomst. Han havde i London Forbindelse med Mr. WAREHAM, hos hvem han foretog sine Indkjøb. For disse betaltes der i Penge £ 28, hvorhos der an-

vendtes lappiske Gjenstande i Bytte. Fortegnelsen over de indkjøbte Gjenstande er imidlertid høist karakteristisk, navnlig forsaavidt den viser, hvor vanskeligt det var at trække Grænser for en ethnografisk Samling og at fastsætte, hvad en saadan virkelig var.

De to første, i Katalogen indtagne Numere var (876) „Halvparten af en russisk Helvedesmaskine, som brugtes ved Kronstadt under den krimske Krig", og derefter (877) „Model af Eddystone Fyrtaarn i Sten". Nogen Pris er ikke anført, da de erhvervedes ved Bytte. De to Numere kunde vel altid betegnes som „Mærkværdigheder". Men „ethnografiske Mærkværdigheder" var de dog ikke.

For øvrigt var der imidlertid Grund til at være tilfreds med de hos Wareham foretagne Indkjøb. Først af alt maa dette gjælde en (878) pragtfuldt udskaaren Kano fra Ny Seeland, et overmaade smukt Stykke. Med denne fulgte tre Aarer, af hvilke det dog skulde været let at opdage, at den ene (881) var et af de mærkelige aareformede Værdighedstegn fra Hervey-Øerne, svarende til et andet (160), som var indkommet i Konsul Rings Gave (smlgn. S. 16 og S. 25). Videre træffes i denne Række en (887) Stav fra Ny Seeland, et Supplement til, hvad der før havdes. Der erhvervedes ogsaa to Buster, forfærdigede af R. Law i Hobarttown, som fremstillede to af de sidste gjenlevende af Tasmanias gamle indfødte Rase, (884) Manden Wouraddy og (885) Kvinden Preganinny eller Truganini, kaldet „Tasmaniens Venus".[1] Et (886) Brystharnisk af Fletværk blev opgivet som „new-caledonisk"; det er i Virkeligheden fra Kingsmill-Øerne og er senere suppleret med andre krigerske Klædningsstykker (4594) fra denne Gruppe.

Fra andre Dele af Verden erhvervedes ogsaa enkelte gode Ting, f. Ex. en (891) Rustning fra Japan, (892, 893) to Silkedragter fra China samt enkelte afrikanske og sydamerikanske Sager. Bortseet fra et Par Indvendinger, der kan gjøres, maa det i Almindelighed siges, at Leiligheden var godt benyttet til at skaffe det lille Musæum en flersidig Berigelse af oplysende Gjenstande, der kunde have en adskillig videre Interesse end den, som alene knyttede sig til dem i deres Egenskab af „ethnografiske Mærkværdigheder". Det, som var erhvervet, synes i større Udstrækning at være anskaffet under forstandig Hensyntagen til, hvad der før havdes. Om Aftenen den 10de November 1864 var Daa med Dampskibet „Emma" efter en fire Dages Reise over Nordsøen tilbage i Christiania, hvor han kunde opstille de nyerhvervede Gjenstande.

Men her mødtes han tillige af en for ham selv og Musæet glædelig Efterretning. Den fungerende Generalkonsul LEONARD ÅKERBLOM i Rio de Janeiro sendte nemlig den Meddelelse, at en brasiliansk Læge agtede

[1] Truganini døde i 1877, ifølge Oplysninger af G. W. WALKER, meddelte i *Transactions of the Royal Society of Tasmania,* 1897, — anført af H. LING ROTH, *The aborigines of Tasmania* (1899), S. 6; smstds. pag. LXXXVII, tre Fotografier af hende. Den sidste Mand af Rasen (her kaldet Billy Lannee) døde efter disse Kilder i 1865; efter ham levede der kun fire Kvinder igjen.

at skjænke en betydelig Samling. Den 21de December 1864 afsendte Daa sin Skrivelse til Generalkonsulen, hvori han meddelte, at Gaven vilde blive modtagen med Tak. Det var de Cirkulærer, Daa havde udsendt til Konsulaterne, der var Aarsagen til, at man fik denne Gave. Åkerblom havde i den Anledning undersøgt, hvad der kunde bringes tilveie i Brasilien, og havde saa fæstet sine Øine ved den omtalte Læge, der tidligere havde foretaget Indsamlinger for flere europæiske Musæer og til Tak derfor senere var bleven hædret med Paaskjønnelser af forskjellige Regjeringer.

Giverens Navn var Dr. FRANCISCO DA SILVA CASTRO, bosat i Pará, i Generalkonsulens Breve betegnet som *en utmärkt brasiliansk läkare och vetenskapsman.* Samlingen indbefattede tillige en Del Gjenstande, der var skjænkede af en anden Brasilianer Snr. CARLOS H. DA ROCHA, der fungerede som norsk og svensk Vicekonsul i Maranhão. Generalkonsulen tilbød derhos ogsaa for Eftertiden sin velvillige Mellemkomst, dels ved direkte Erhvervelser, dels ved at indlede Bytteforbindelser, og nævnte, at han i det foregaaende Aar paa samme Maade havde været virksom for svenske Musæer. Saaledes havde han i November 1864 oversendt to smaa Krukker med den bekjendte Gift, Urari og en Del Pile, som var bestrøgne med denne. Senere havde han for Vetenskaps-Akademiens Samlinger i Stockholm erhvervet *ett indiansk skelett jemte sarkophag, uppgräfde å en öfvergifven begrafningsplats vid Xingufloden*, altsaa Gjenstande af stor Interesse.

Samtlige Gjenstande blev i Rio de Janeiro omhyggelig indpakkede under Generalkonsulens Tilsyn og afsendtes med den svenske Brig „Neckrosen", Kaptein Johan Andersson til Gøteborg, da der paa denne Tid ikke kunde opdrives nogen Skibsleilighed direkte til Christiania. Da de kom frem til Gøteborg, var det imidlertid saa langt paa Vinteren, at al søværts Forbindelse derfra paa Christiania var ophørt, og de blev saaledes liggende i Gøteborg Vinteren over. I de sidste Dage af April 1865 ankom de til Christiania. Dr. Francisco da Silva Castro dekorereredes med St. Olafs Ordenens Ridderkors.

De saaledes modtagne Sager blev katalogiserede som 1063—1138 og 2164—2176, der udelukkende stammede fra da Silva Castros Gaver, og som 1167—1234, der dels var fra ham, dels fra da Rocha. Samlingen indbefattede altsaa 161 Katalognumere. Da nogle af disse omfatter flere Gjenstande, bliver det samlede Tal i Virkeligheden noget større, hvortil endnu kom endel Sager, der straks efter Ankomsten overlodes til de zoologiske og zootomiske Musæer. Med Hensyn til Navnene paa de Stammer, fra hvilke de forskjellige Stykker skriver sig, og til Gjenstandenes Navne synes det, som om Forfatteren af de medfølgende Fortegnelser, (der igjen paa Generalkonsulatet var oversatte til Svensk) har anvendt de Udtryk og Benævnelser, der i Almindelighed forekommer i Tupi-Sproget eller *lingoa geral.*

Ifølge de modtagne Fortegnelser skulde de ved denne Leilighed skjænkede Samlinger bl. a. repræsentere følgende Stammer med disse

Navneformer: „de vilde Stammer ved Floden Xingu" — Mura-Indianerne — „Indbyggerne i Breves og Camuta" (Cametà?) — Indianerne ved Rio Negro — Passas (Passes?)-Indianerne — „Jurupixenas"-Indianerne — Apinagés-Indianerne — Caraja-Indianerne — Indianerne ved Rio Branco — og Indianerne paa Stranden af Tapajoz-Floden. I Almindelighed er der dog ingen speciel Angivelse af Hjemstedet, udenfor hvad der kan sluttes af Givernes Bosted, at altsaa Samlingen hovedsagelig skulde stamme fra Indianerstammer, der lever inden de brasilianske Stater Grão Pará og Maranhão.

Det interessanteste Stykke i de saaledes erholdte brasilianske Samlinger er utvivlsomt en (1212) menneskeformet Gravurne af Ler, hvori der har været nedlagt et kvindeligt Skelet. Denne Urne (S. 36) er en fortræffelig Type paa den særegne Keramik, der — i en for øvrigt ikke meget fjern Fortid — havde udviklet sig i Brasiliens nordøstlige Kystegne og et Stykke opover Amazonflodens Løb, hos de derboende Nu-Arowak-Stammer, som dels endnu lever, dels — som Aruan-Stammen paa Marajo — først er uddøde mod Slutningen af det 19de Aarhundrede. Den Urne, som tilhører Musæet, stammer efter sin Type fra Egnen ved Rio Maracá. En lignende Urne findes i Berlinermusæet, og disse to Urner er i sin Art antagelig de eneste, der er komne til europæiske Samlinger. I de sidste Aar er der af dem gjort store Fund, hvis Udbytte er samlet i Musæum Goeldi i Pará. Derigjennem er der givet et Overblik over den mærkelige Udvikling, som Keramiken havde naaet hos de arowakiske Folk, og som igjen havde sit Høidepunkt hos de Stammer, der levede paa Marajo [1].

Ogsaa bortseet fra dette enkelte Stykke, maa det i Almindelighed siges, at den Forøgelse, som Musæet ved denne Leilighed modtog virkelig var instruktiv og repræsenterede forskjellige Sider af de sydamerikanske Indianeres Liv. Der er saaledes en hel Række af Vaaben, Køller og Klubber, Buer og Pile, med tilhørende Koggere, Blæserør, forskjellige Klædningsstykker, navnlig pragtfulde Hovedbedækninger, forarbeidede af Fjær, smukke Skaaler og andet Husgeraad, Hængekøier og lignende.

De følgende Aar, 1866 og 1867 bragte kun mindre Forøgelser til Musæet. Der gjordes, tildels gjennem Missionærer, nogle Erhvervelser fra Zulukafferne i Sydafrika. Her var navnlig Missionær J. KIELLAND

---

[1] Dr. PAUL EHRENREICH i *Petermanns Mitteilungen*, XXXVII, 1891, S. 120: „Ihre Produkte wetteifern mit den besten peruanischen und bilden vielleicht überhaupt die höchste industrielle Kunstleistung, zu welcher es die Stämme des östlichen Südamerika gebracht haben". Videre samme Forfatter i Rankes og Thilenius' *Archiv für Anthropologie*, Neue Folge, Band III (1904), S. 49: „überall erscheinen die Arowaken als Pfleger der keramischen Kunst, deren Produkte von Stamm zu Stamm als Handelsartikel gewandert sind und andere Nationen zur Nachahmung veranlasst haben". En Afbildning af den Urne, som findes i Berlin, er gjengiven i en Afhandling af Dr. THEODOR KOCH-GRÜNBERG i *Globus*, LXXXIX, 1906, S. 165.

virksom, der mod Erstatning for sine Udlæg leverede en vakker liden Samling (1077—1317), som kan siges at være Grundstammen for, hvad der siden er tilveiebragt fra det nævnte Folk. Ved Siden deraf var at mærke en Sendelse fra SMITHSONIAN INSTITUTION i Washington, der er katalogiseret af Professor O. Rygh (1493—1534), væsentlig bestaaende af Gjenstande fra Eskimoerne ved Anderson River, for en Del ogsaa af Sager fra Samoa og Viti. Disse maa være indkomne paa den Tid, da Daa (1867) var fraværende paa sin Reise (med Professor J. A. Friis) til Finmarken og de nordlige Dele af Rusland og Finland. Det skulde været ventet, at Anledningen her var bleven benyttet til at berige Samlingen med gode lappiske Gjenstande. Men saa er desværre ikke skeet. Alt hvad der 1867 sees at være indført i Katalogen af Gjenstande, som kan være erhvervede paa denne Reise, indskrænker sig til Numerne 1552—1570, og deraf er alene de fem af lappisk Oprindelse. I Aarsberetningen heder det dog, at Bestyreren paa sin Reise i Rusland havde gjort adskillige Indkjøb.

Skibskaptein PETTER ARUP (1840 - 1874).

Paa samme Maade har det været i de nærmest paafølgende Aar, 1868, 1869 og 1870, idet meget af, hvad der i disse blev erhvervet, ligesom i de foregaaende, nærmest er at henføre under det rummelige Begreb af „ethnografiske Mærkværdigheder". Mellem de indkomne, tildels kjøbte, tildels skjænkede Sager er der f. Ex. saadanne Ting som (1768) en enkelt Dollar, udgiven af Staten Alabama, og (1769) en Tidollar, udgiven af de konfødererede Stater, — videre (1839) et Stykke af en Bombe fra Sebastopol og (1840) en Blykugle fra samme Fæstning!!

Af en helt anden Betydning var dog de ægyptiske Samlinger, som erhvervedes gjennem Cand. mag., senere Professor J. D. C. LIEBLEIN, der havde dem med fra sin Reise til Ægypten — hovedsagelig repræsenterende den nyere arabiske Kultur i dette Land (2177—2222, 2297—2301). Hertil kom der enkelte ældre ægyptiske Sager, som gjennem Lieblein skjænkedes af Mægler POLACK (2303—2325) og DANIEL FRANCO (2223—2360, 2383), to i Alexandria bosatte Europæere, den sidste betegnet som *propriétaire dans Égypte*. Videre bragte Professor WILHELM BOECK, der netop havde foretaget en længere Reise til Nordamerika, derfra med sig en Samling af Stensager (2261—2295, 2327—2329), som Gaver fra derboende Landsmænd. Heri indgik ogsaa et enkelt Stykke fra Sydhavsøerne.

I Aaret 1871 skjænkede Missionær KIELLAND en ny Samling af Gjenstande fra Zulukafferne (2404—2430), hvorhos der ved Handelsmand FANDREM gjordes et Indkjøb af lappiske Sager (2533—2549).

Den mest værdifulde Forøgelse, som Musæet i dette Aar (1871) modtog, var imidlertid en Gave fra Skibskaptein PETTER ARUP af en Samling, han havde medbragt fra et Besøg paa Sydhavsøen Rapa-Nui (Paaskeøen), katalogiseret som 2431—2449. Gaven bød paa smukke Sager, der var vel bevarede, og disse hører fremdeles til Musæets bedste Gjenstande. Disse Samlinger omfattede Lanser med Obsidianspidser, af meget raat Arbeide, Gudebilleder, Smykkegjenstande, Tattoveringsredskaber, udskaarne Sager (Efterligninger af Nødder, Fuglehoveder, Skilpadder m. m.), Gjenstande til Brug under Dans o. lign. Oprindelig havde ogsaa Arup erhvervet en Plade *(rohau-rongo-rongo* ɔ: talende Træ) med de for Øen eiendommelige Hieroglyftegn. Men da en af de derværende romersk-katolske Missionærer bad om at maatte erholde Pladen, overlodes den til ham. Arup antog, at den senere var kommen til et

Efterligning i Træ af en Frugt, fra Rapa-Nui (E. M. No. 2441). (12 cm. høi).

Efterligning i Træ af et Fuglehoved fra Rapa-Nui (E. M. No. 2444). (12 cm. langt).

Musæum i Rom, hvad dog neppe er sandsynligt. Paa den Tid, da Arup besøgte Rapa-Nui, befandt nemlig den katolske Missionær Roussel sig paa Øen, og han ansaaes for at være den, som først opdagede disse beskrevne Træplader. Roussel sendte mange af de Plader, som han havde indsamlet, til Biskop d'Axieri paa Tahiti. To Plader kom fra Roussel med en chilensk Korvet til Valparaiso og findes nu i Santjagos

Musæum. Antagelig har derfor den Plade, som Arup gav fra sig, vandret en af disse Veie [1].

Men om det end maa beklages, at vort Musæum ved denne Leilighed gik glip af et Stykke, der virkelig var en ethnografisk Mærkværdighed, saa var det alligevel opnaaet at faa samlet en efter Forholdene smuk Repræsentation for Levningerne af Rapa-Nuis gamle Kultur.[2] Kaptein Arup havde ved sin Gave bragt Musæet en værdifuld Forøgelse, for hvilket det staar i særlig Taknemmelighed til denne kjække Sømand. Øen hører jo i flere Henseender til de mærkeligste inden den store polynesiske Verden, og særlig er der et Spørgsmaal, som maa komme frem, om den Forbindelse, der ialfald tilfældig kan have været mellem de østligste af Polynesiens Øer og Amerikas Fastland.[2] Her byder sig overhovedet frem de mange uløste Gaader. Omend den lille Samling i vort Musæum ikke vil kunne bidrage noget væsentligt til at klargjøre de hidhørende Forhold, saa vil den dog i alle Tilfælde kunne have en ikke ringe Interesse.

Efterligning i Træ af en Skilpaddes Ryg, fra Rapa-Nui. (E. M. No. 2445). (15 cm. lang). (S. 41).

Fra de norske Lapper modtog Musæet i 1871 ogsaa en interessant Forøgelse, gjennem Cand. theol. OLE TOBIAS OLSEN (nu entlediget Sognepræst til Hatfjelddalen), der atter havde modtaget vedkommende Gjenstande som Gave af Klokker Johannesen i Mo (Ranen). Det er to Stokker. Den ene (2391) har en Høide af 141 cm. og har engang været saget i to Dele, men er atter sat sammen. Den anden (2392) bærer i sin øvre Ende Mærker efter Ild og har en Høide af 95 cm. Katalogen nævner dem som „lappiske Afgudsbilleder, som har staaet ved Melkebækken ved Lille Umeå Sjø, 4 Mile sydost for Mo Kirke".

---

[1] *Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin*, VI (1871), S. 548 flg., VII (1872), S. 79 flg.

[2] Smlgn. DR. AUGUSTIN KRÄMER, *Hawaii, Ostmikronesien und Samoa*, (Stuttgart 1906), S. 16, 135.

Det er rimeligt, at vi her har for os virkelige Gjenstande fra en gammel lappisk Offerplads, selv om det kan have sine Vanskeligheder at give den nøiagtige Bestemmelse af deres Art og det Øiemed, i hvilket de har været anvendt. De to Stokker svarer neppe nøiagtig til nogen enkelt af de Typer, hvoraf der findes Beskrivelser, mellem de forskjellige Arter af lappiske Gudebilleder og Kultusgjenstande (S. 45). Men der er ingen Grund til at tvivle paa Rigtigheden af den fremkomne Opgave over Findestedet, ligesaalidt som af den Formodning, der er opstillet angaaende deres Anvendelse. Selv om Betegnelsen Gudebilleder ikke netop helt dækker denne, synes det dog at maatte være høist sandsynligt, at de har været anvendt ved den primitive Kultus, som Lapperne har øvet længe efter deres nominelle Overgang til Christendommen, paa gamle Offerpladse i Skoven og paa Fjeldet.

Gudebillede fra Rapa-Nui (E. M. No. 2438). (Længde 59 cm.). (S. 41).

Til samme Tid havde Musæet modtaget til Opbevaring den bekjendte Ballon Ville d'Orléans, der om Høsten 1870 var sendt op fra det den Gang beleirede Paris og saa var faldt ned, først i Telemarken og derefter endelig havnet i Krødsherred. Om denne gjælder det ogsaa, at den var en „Mærkværdighed", kun ikke en ethnografisk. Maaske var det i dette Tilfælde det mest mærkværdige, at nogen kunde falde paa at ville overdrage en saadan Gjenstand til en ethnografisk Samling, og at den uden Protest blev modtagen i denne. Ballonens nedre Parti, med Kurven, blev opstillet i Musæet og optog der en uforholdsmæssig stor Plads. For det store Publikum blev den imidlertid en søgt Gjenstand, og den skaffede Musæet et betydeligt Tilløb. Da den efter Professor Daas Død blev fjernet og nedpakket, som en et ethnografisk Musæum uvedkommende Gjenstand, blev den af diverse Besøgende meget savnet og var Gjenstand for talrige Efterspørgsler. For Tiden er den anbragt i et Kjælderrum, hvortil Besøgende ikke har Adgang. Dens rette Plads vilde maaske være i et teknisk Musæum.

Om Høsten 1871 blev der ogsaa indledet Forhandlinger med en norsk Fangstskipper, der havde hjembragt fra Novaja Semlja en Del af de nyfundne Efterladenskaber fra Barents's Vinterophold dersteds 1596—1597. Paa Grund af, at den forlangte Pris var altfor høi, og da

Sælgeren negtede at dele sit Fund og gaa med paa et partielt Salg, kom der intet ud af denne Forhandling. Det kan beklages, at dette interessante Fund ikke blev bevaret for Norge. Men for det ethnografiske Musæum er der ingen Grund til at være misfornøiet med, at ikke det modtog denne Forøgelse.

Fra 1872 findes atter i Katalogen en „Mærkværdighed", der ikke er ethnografisk, nemlig (2556) et Stykke Stenkul fra Spitsbergen. Imidlertid bragte dog Aaret ogsaa virkelig værdifulde Forøgelser, sammen med andre Gjenstande, som nærmest var at henregne til Kuriositeternes Rige. Det bedste var en Række af Gjenstande fra Madagaskar, som blev kjøbt ved Missionær BORGEN for 43 Spd. 3 β og katalogiseredes

Brystplade af Træ for Dans fra Rapa-Nui. (E. M. No. 2437). (Længde 94 cm). (S. 41).

med Numerne 2611—2998 og 2703. Dette var overveiende Sager af moderne Arbeide, som imidlertid blev Grundstammen for de respektable Samlinger, som senere erhvervedes fra Madagaskar. Her ligesom hos Zulufolket har vore norske Missionærer været Musæet til stor Hjælp og indlagt sig Fortjenester af dets Forøgelse. Hvad de har bragt hjem af Ethnographica, har som Regel været godt og oplysende og i flere Tilfælde ledsaget af instruktive Beskrivelser. Det varede saaledes ikke længe, forinden Missionær Borgen paa ny bragte Musæet en værdifuld Berigelse. Dette var i 1877, da han indsendte en større Samling, som han havde indkjøbt paa sin Missionsmark for 77 Dollar (3357—3636). Det meste heraf var moderne Frembringelser af Befolkningens Industri. Ved Siden heraf var der dog ogsaa en Del Kultusgjenstande, som (5469) „to Afguder". Gjenstande af sidstnævnte Art forekom ogsaa i en mindre Samling fra Madagaskar, der i 1873 var skjænket af Provst HIRSCH paa Norderhov (2758—2766). I denne træffes bl. a. (2765) „Gud for Syfilis, i Form af en Pukkelokse", en ganske liden Figur.

I Aaret 1873 blev der for øvrigt gjort et Indkjøb hos Skibskaptein KR. L. DAA (2774—2849) af chinesiske Gjenstande, væsentlig saadanne, som fra chinesiske Havne gjerne pleier at medbringes til Hjemmet af Sømænd, samt en Del Fotografier.

Konsul H. J. HAMMER i Lillesand skjænkede i samme Aar en smuk Rustning fra Japan (2851 flg.), ligesom der fra en i Stockholm bosat Nordmand, JENS BING, skjænkedes en Samling (2855—2892) fra forskjellige nordamerikanske Indianerstammer. En anden Rustning fra Japan med Tilbehør indkjøbtes samtidig for 25 Spd. hos „Gulbranson af Montebello" (2896—2903).

I Katalogen træffes endvidere fra 1873 nogle Forøgelser, ved hvilke det er værd at dvæle lidt nærmere. En af de Givere, der virkelig har beriget Musæet, var for 1873 Distriktslæge A. G. NØRREGAARD (1848—1888). Gaven er katalogiseret 2916—2917, 3139—3144 samt (i 1874) 3172—3179. De sidst anførte Numere betegnes som *peruvianske Gjenstande, samlede af Generalkonsul Lembke.* Mellem de saaledes skjænkede Sager var der (2916) en Matte fra Nyseeland, der er vakkert forarbeidet af Trevlerne af *Phormium tenax* og skal have krævet to Maaneder for at blive helt færdig. Den opgives at have tilhørt en Maorihøvding MANAINA. Dertil kommer tre Gjenstande, bl. a. en (3144) Kappe med Frynser, fra Samoa. Imidlertid stammede det meste fra Peru, saaledes nogle af de sædvanlige Urner, saavel enkelte som dobbelte, der er komne fra Kystlandskaberne og nærmest maa høre til Chimú-Kulturen. Videre er der en (3172) indiansk Mumie, antagelig fra samme Strøg, om hvilken Daa har bemærket, at den var afgiven til det anthropologiske Musæum. Saa er dog ikke skeet. Mumien blev efter Daas Død funden bortgjemt, og er bleven beholdt der, hvor den har sit naturlige Opbevaringssted, i det ethnografiske Musæum.

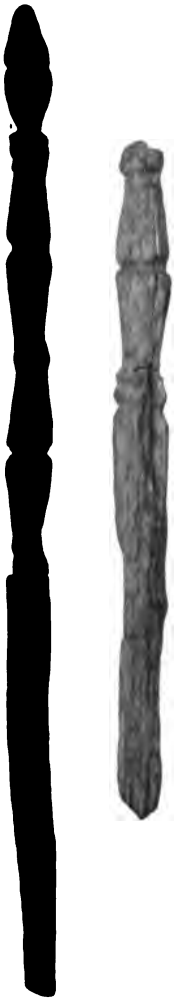

Formodede lappiske Gudebilleder (E. M. No. 2391, 2392). (Længde 141 & 95 cm.). (S. 43).

Efter Udstillingen i Drammen, om Sommeren 1873, gjordes der for 100 Spd. et Indkjøb af en lappisk Samling, som havde været udstillet af Lensmand BRUN. Den er katalogiseret 3018—3138. Denne bød dog ingen større Interesse, da det væsentlig var Gjenstande, som var forfærdigede for Udstillingen. Der opføres i Katalogen en Runebom (3115), desværre kun en Kopi arbeidet efter Tegninger. Derimod er antagelig den medfølgende Hammer (3116) til Slag paa Runebommer ægte.

---

[1] Om hans fra Guanape hjembragte Kranier se *Norsk Magasin for Lægevidenskaben,* tredie Række, IV, S. 96.

I Forbindelse med dette Indkjøb paabegyndte Daa i 1873 et Arbeide med at istandbringe en (diminutiv) Efterligning af en Gaard, som den brugtes af Sølapperne. Denne, der fik sin Plads i et Hjørne af Universitetets Have, blev færdig i 1874. Ideen var god. Men det viste sig snart, at det ikke var praktisk at have en saadan Opstilling. Husene forfaldt hurtig, og allerede ved 1880 viste det sig umuligt at vedligeholde dem. De maatte derfor fjernes. Experimentet var saaledes her mislykket. Men det kunde fortjene at gjøres om igjen, f. Ex. ved Norsk Folkemusæum, i dettes Friluftsafdeling.

Eskimoisk Kniv (E. M. No. 3977). (19 cm. lang).

I Aaret 1874 var den første Gjenstand, som indførtes i Katalogen, en smuk, værdifuld Gave fra Skibsfører L. G. LARSEN i Sandefjord. Den omtales i følgende Ord: „3169. En chinesisk Mandarins Stasdragt af Silke, erobret i den sidste Krig 1847, i Whampoa, da de Engelske erobrede Bocca-Tigris-Forterne. Kjolen er broderet med Naal." Dragten er af blaa Silke, rigt udstyret med Broderier i Guld og flere andre Farver, og den er fremdeles fortræffelig bevaret.

Af andre Forøgelser fra samme Aar er, foruden den sidste Del af Distriktslæge Nørregaards Gave, at mærke en liden Samling af Gjenstande fra Nyseeland, som gjennem Professor L. ESMARK var skjænket fra College Museum i Wellington (3190—3215). Fra Missionær JON KIELLAND indkom der atter en Samling fra Zululand (3217—3244). Fremdeles sendte en norsk Handelsmand, F. THOMASSEN, der var bosat i Sierra Leone, en Samling af Dragter og Brugsgjenstande fra dette Sted (3327—3343).

I det hele repræsenterede Forøgelsen i dette Aar gode Ting. Dog findes der ogsaa nu opført enkelte Rariteter, saasom (3216) „en Obligationsblanket af de polske Oprørere 1863". Paa samme Maade begynder Katalogen i 1875 med (3244) „en amerikansk Skrædder-Adresse i Form af en Bankseddel".

For øvrigt bragte dette Aar, 1875, den før omtalte store Forøgelse, ved Missionær BORGENS Indkjøb paa Madagaskar. Fremdeles indkom der i 1875 en Samling af eskimoiske Gjenstande, som Stipendiat, senere Professor AMUND HELLAND havde indkjøbt for Musæet under sit Ophold paa Grønland (3717—4027); en Del deraf var smaa Stensager fra hedensk Tid, Gravfund, en værdifuld Forøgelse til den grønlandske Afdeling. Af særlig Interesse var nogle smaa Benknive, med indlagt Jernegg. En af disse (3977) er her afbildet.

En Række Erhvervelser fra 1875 var ogsaa norske Gjenstande, der var indsamlede i Telemarken ved Sognepræst CHR. GLÜCKSTAD, en for Musæets Forøgelse varmt interesseret Mand. Om disse Sager vil der i et følgende Afsnit blive meddelt nærmere Oplysninger. En Del Gjenstande af lignende Art indkom ogsaa i 1876.

Aaret 1877 bragte en Samling Gjenstande fra Sydhavet og Australien (4066—4102), der skjænkedes af Jernbanedirektør OLUF PIHL. Fra en norsk Læge CHR. GRØNVOLD, bosat i Norway, P. O. Goodhue Co., Minnesota, skjænkedes der en Samling af mindre Sager fra Sioux-Indianerne (4104—4122), hvorhos der som Gave fra Missionær ROSAAS indkom en liden Samling fra Madagaskar (4123—4134). Endelig kom der som Tillæg til Hellands Samling en Del eskimoiske Dragter og Modeller, som han for Kr. 150,00 havde indkjøbt hos Fru LOUISE RASMUSSEN f. FLEISCHER i Jakobshavn (4203—4214).

Aaret 1877 blev Daas sidste. Han har i dette af Student ZIMMERMANN indkjøbt, for Kr. 80,00, en Samling (4219—4267) fra Japan, China, Carolinerne og Salomonsøerne. Det sidste Numer, der med hans Haand er indført i Katalogen, er 4294. I Kopibogen er paa samme Maade Aarsberetningen for 1876 det sidste, som der er indført med hans Haand.

Skjønt Daa ikke var mere end 68 Aar, havde dog i de senere Aar hans legemlige Befindende vist Tegn til, at han ældedes stærkt. Fra Høsten 1876 maatte han væsentlig holde sig inde. Men den nidkjære Mand forblev paa sin Post og var til det sidste paa Vagt om Musæets Interesser, uagtet han netop i den Henseende i sine senere Aar led flere Skuffelser.

Det var den 12te Juni 1877, at LUDVIG KR. DAA afgik ved Døden i sit Hjem, Løkken Hamna paa Hegdehaugen i Vestre Aker, nu indlemmet i Christiania. Med hans Bortgang tabte det ethnografiske Musæum en nidkjær Chef, der i henimod femten trange Aar havde kjæmpet for dets Udvikling, som for Varetagelsen af dets Interesser.

Hvad Daa blev som videnskabelig Samler, var betinget af de elendige ydre Vilkaar, under hvilke han var henvist til at virke. Ingen kan bedre dømme derom end hans Efterfølger, der fik sig anvist at fortsætte hans Gjerning under kun lidet forandrede Omstændigheder. Daa har lagt Villien og Interessen til, og som den, der altid arbeidede for at naa saa langt, det var muligt, med de smaa Midler, der stod til hans Raadighed, har han indlagt sig særlige Fortjenester, der ikke maa undervurderes.

Daa begyndte med et Annuum paa 100 Spd., der efter nogen Tids Forløb blev forhøiet til 150 Spd. eller Kr. 600,00, og i hans sidste Virkeaar blev dette end yderligere forøget med Kr. 600,00, saaledes at det hele aarlige Beløb blev Kr. 1 200,00. For dette skulde han bestride alle Indkjøb til Samlingen, alle Udgifter ved dens Opstilling og Konservering saavelsom alt Opsyn under Samlingernes Aabningstid.

Der var ved Samlingen ansat en eneste Betjent, en fhv. Skrædder, A. MORTENSEN, der for Kr. 4,00 om Maaneden udførte saadant Arbeide som at skaffe Vaskevand, lægge i Ovnen o. lign. samt derhos havde at være tilstede under Aabningstiden. Mortensen, hvis Hovedbestilling var som Betjent ved det metallurgiske Laboratorium, havde yderligere at besørge Vask og Renhold af Samlingsrummene. Udgiften hertil blev dog bestridt paa en anden Konto. Om nogen Bistand til at ordne Sam-

lingen, opstille nye Gjenstande eller omflytte de ældre, var der fra den Side ikke Tale, ialfald ikke uden mod særskilt Extrabetaling, der maatte udredes af den aarlige Bevilgning. Mortensen var en tro og paalidelig Mand, som blev staaende i Musæets Tjeneste til sin Død. Han udførte nøiagtig det ham paalagte Arbeide. Men det vil kunne forstaaes, at der for en saadan Betaling ikke kunde forlanges meget.

Til Hjælp ved det, som gjerne kaldtes Musæets Forevisning for de Besøgende, benyttedes derhos filologiske Studenter, som lønnedes med en ganske ringe Betaling for Timen. Mellem disse yngre Hjælpere kan bl. a. nævnes Studenterne G. STORM (senere Professor, død 1903), A. KJÆR (nu Bibliothekar ved Universitetsbiblioteket), A. RÆDER (nu Expeditionschef i Kirkedepartementet) og KR. BASSØE (nu Rektor i Aalesund). I 1873 var der ved Samlingen, formodentlig kun for en kortere Tid, ansat en Assistent, der fik udbetalt en Godtgjørelse af 21 Spd. 72 β. Nogen virkelig Hjælp ved Musæumsarbeidet var dog ikke dette. Kun sjelden skal en Chef for et Musæum i den Grad som her udelukkende have været henvist til Selvhjælp — i Ordets egentligste Forstand. Dette er noget, som maa tages med i Betragtningen, naar der skal opgjøres en korrekt Mening over det, som i Daas Tid blev udrettet. Hans Efterfølger, der optog hans afbrudte Gjerning under Vilkaar, som mindst var ligesaa slette, er, som sagt, den, som lettest kan forstaa dette.

Til alt det øvrige, som lagde Hindringer i Veien for en Udvikling af Musæet, kom endnu dets meget uheldige Installation. Her varede det længe, forinden der kom nogen Forbedring, uagtet det paa alle Hold vistnok erkjendtes, at Tilstanden var saa temmelig uholdbar. Fra Midten af 60-Aarene høres der stedse stærkere Klager over Lokalets Mangler med den knebne Plads og over Utilstrækkeligheden af det Rum, som var Samlingerne overladt, — over Vanskeligheden ved at sikre de Dele, som kun var magasincrede, mod Ødelæggelse, og over de Hindringer, som under disse Forhold stillede sig i Veien for Samlingernes Vækst. Om Høsten 1871 blev der paa øverste Loft indredet et Magasinrum. Men allerede i 1872 viste dette sig i den Grad uhensigtsmæssigt, at det meste af, hvad deri var anbragt, maatte flyttes ned i et Kjælderrum, som ved Professor Waages Velvillie, fra Sommeren 1873, blev overladt fra det chemiske Laboratorium.

Netop ved denne Tid syntes der dog at aabne sig Udsigter til at opnaa bedre Lokale for Musæet. Resultatet kom imidlertid ikke til at stemme helt med de Forventninger, som til en Begyndelse kunde næres. Sammenhængen hermed var i Korthed følgende:

I samme Bygning som det ethnografiske Musæum havde ogsaa det chemiske og det metallurgiske Laboratorium faaet sin Plads. De var installerede i en Række Værelser i første Etage, som i Løbet af henimod tyve Aar havde vist sig utilstrækkelige for disse Instituters Behov. Allerede for Stortinget i 1868 forelaa en kongelig Proposition om Opførelsen af en ny Bygning. Men der blev denne Gang intet bevilget. Bl. a. blev derved fremholdt, at Stortinget først maatte have sig forelagt

en Plan for Anvendelsen af det Rum, som vilde blive ledigt i den ældre Midtbygning, saafremt de to Laboratorier skulde flyttes. Collegium academicum nedsatte i den Anledning, efterat Propositionen var forkastet, til Sagens nærmere Udredning en Komité, der bestod af Professorerne Daa, Münster, Kierulf, Waage og første Amanuensis ved det chemiske Laboratorium, nuværende Professor Th. Hiortdahl. Komitéen kom bl. a. enstemmig til det Resultat, at det ethnografiske Musæum maatte være det første Institut, der erholdt et forbedret Lokale. Det foresloges saaledes, at „det nuværende chemiske Laboratoriums fleste Værelser afgives til den ethnografiske Samling". Begrundelsen heraf var rigtignok en anden end den, som ellers almindelig pleiede at gives i Forslag angaaende dette Musæum. Det var ikke længere som „et for den historiske Videnskab vigtigt Institut", de ethnografiske Samlinger skulde søge sin væsentlige Berettigelse. I det Sted anførte Komitéen nu, at dette Musæum maatte „antages at være af en ikke ringe Nytte eller Interesse for en søfarende Nation som vor". Forslaget, som fra Komitéens Side var enstemmigt, og som begrundedes ved en Henvisning til Musæets stærke Besøg og yderst uheldige Installation, gik ud paa, at Overdragelsen til det ethnografiske Musæum maatte ske paa Betingelse af, at de Rum i Loftsetagen, som tidligere havde været dette overladt, skulde stilles til Disposition for Modelsamlingen og Mineralsamlingen.

Collegium academicum sluttede sig — ligeledes enstemmig — helt til Komitéen og fandt det navnlig med denne heldigt, at det ethnografiske Musæum kunde faa et større Lokale. Som et væsentligt Argument for Flytningen af Chemicum fra de videnskabelige Samlingers Nærhed anførtes de Farer, som truede disse, hvis der i Laboratoriet skulde opstaa Ild, hvilket let kunde hænde. Gjennem alle de Instanser, Sagen videre havde at passere, ansaaes dette som givet, og da saa tilsidst Stortinget i 1872, efter fornyet Fremsættelse af Kgl. Proposition bevilgede det fornødne til Opførelse af et chemisk og metallurgisk Laboratorium, paa de samme Præmisser, skulde Spørgsmaalet dermed være anseet som løst. I Overensstemmelse med denne Forudsætning fik yderligere Musæets Bestyrer i 1874 et Stipendium paa 150 Spd. for at sætte sig ind i fremmede Musæers Ordning og Opstilling, og han foretog for dette en Reise i samme Anledning.

Men det ethnografiske Musæum kom alligevel ikke til at blive det chemiske Laboratoriums Arvtager til dettes først benyttede Rum. Da Laboratoriet efter den nye Bygnings Fuldendelse flyttede ind i denne, havde der meldt sig en Konkurrent, med Fordring paa større Lokale, og denne seirede over de ældre Krav. Det nyoprettede fysiologiske Institut blev anbragt i de Rum, hvoraf Chemicum netop havde flyttet ud. Professor Daa fandt sig og sine Samlinger meget brøstholdne ved den Maade, hvorpaa han, med Brud paa alle tidligere Forudsætninger, var behandlet. I Breve til Collegium academicum fremholdt han sin og Musæets Ret. Men intet hjalp, og i de ledigblevne Rum i første

Etage flyttede Physiologicum ind, og beholdt, hvad det engang havde faaet.

Imidlertid havde Collegium academicum en bestemt Følelse af, at her var gjort Uret mod den ene videnskabelige Institution, samtidig med, at den anden var hjulpen, og det bestræbte sig for at give Daa Erstatning for det, som netop var ham frataget, forinden han havde kunnet sætte sig i Besiddelse deraf. Men derved blev der atter gjort Indgreb i, hvad andre mente at være berettigede til at disponere over.

Den 30te Januar 1875 rettede Collegium academicum (bestaaende af Professor Gisle Johnson som Formand, M. Ingstad, J. Nicolaysen, Sophus Bugge og S. A. Sexe) en Henvendelse til Professor Daa, om han „vilde finde Samlingen tjent med en Udvidelse af dens nærværende Lokale, hvorigjennem dette, med Bibehold af samtlige, dertil nu hørende Værelser og Gallerier, blev forøget med Auditorium No. 17 og Rummene 108 og 109, hvilke sidste Rum nu benyttes af Modelsamlingen".

Ved dette Brev var der anvist en Udvei, som dog tillige havde sine mislige Sider, idet de Værelser, man nu tilbød det ethnografiske Musæum, tidligere var bestemte til at udvide andre nødlidende Samlinger, hvis Bestyrere med al Føie kunde mene at se disses Interesser tilsidesatte. Professor Daa fandt sig heller ikke aldeles tilfredsstillet ved, hvad der nu var ham budt, og fordrede i en længere Skrivelse af 6te Februar visse Garantier for, at Musæet samtidig skulde sikres den fuldstændige Besiddelse af de Rum i Loftsetagen, i hvilke det hidtil havde været opbevaret. Han havde nemlig ikke tidligere kunnet opnaa nogen hel Dispositionsret over disse, men sad fremdeles for det hele Lokales Vedkommende paa andre Samlingsbestyreres Naade (S. 26). Paa Betingelse af, at han kunde faa en saadan, udtrykkelig tilsikret og anerkjendt Ret, vilde han derimod modtage det nye Tilbud om at faa Samlingens Lokale udvidet med Rummene 109 og 112 samt Auditorium No. 17. Herpaa erholdt han det Svar, dateret 19de April, at „Kollegiet, der tilfulde erkjender Nødvendigheden af at berede den ethnografiske Samling saa megen Udvidelse af dens Lokale, som for Tiden er mulig, er villigt til at overlade Samlingen de trende ovennævnte Rum og stadfæste dens Ret til at benytte Loftet og Kjældergangen. — — Forsaavidt Hr. Professoren begjærer, at Kollegiet paa særlig Maade skal sikre den ethnografiske Samling den fremtidige Besiddelse af de Rum, hvori den saaledes vilde blive anbragt, finder Kollegiet at maatte udtale, at det ikke mere ligeoverfor den ethnografiske Samling end ligeoverfor andre Samlinger er berettiget til at afgive nogen absolut bindende Bestemmelse af saadan Art. Det maa altid være Fremtiden forbeholdt at afgjøre, hvor længe en Samling kan anvises Rum netop i det Lokale, hvor den for nærværende er anbragt".

Efter at saa Professor Daa i en Skrivelse af 1ste Mai nærmere havde forklaret og fastslaaet sine Meninger om Sagen, afgav Collegium academicum under 21de Mai en Erklæring om, at det ethnografiske Musæum herefter skulde have Raadighed over det Galleri, det tidligere

havde benyttet, og som var anbragt over Rum 106, der for øvrigt tilhørte den mineralogiske Samling og benyttedes af denne. Men herved var der aabnet en ny Kilde til Misnøie, nemlig fra Professor TH. KIERULFS Side, der allerede i Februar 1875 havde faaet Løfte paa en Del af de Rum, som nu stilledes til Raadighed for det ethnografiske Musæum. Fornemmelig var det dog Benyttelsen af Rummet 106 med dets Galleri, som gav Anledning til Misnøie. Naar Daa vilde lufte og holde Galleriets Vinduer aabne, generede dette Kierulf, der arbeidede nedenunder i No. 106 og af Helbredshensyn maatte have opvarmede Værelser. Naar Daa anbragte en indiansk Kano tværs over det underliggende Rum, ansaa Kierulf sig ikke betrygget mod, at Kanoen kunde falde ned i Hovedet paa dem, som arbeidede i Mineralsamlingen, og han paastod yderligere, at de Besøgende i det ethnografiske Musæum under sin Vandring over Galleriet kunde spytte ned til den anden Samling. Musæets Arkiv gjemmer i denne Anledning flere karakteristiske Skrivelser fra Kierulf, hvilke ialfald godtgjør Uhensigtsmæssigheden af at lade samme Rum tjene til Lokale for to forskjellige Institutioner.

Allerede i en Skrivelse af 17de Juni 1876 havde Daa udtalt sig om de forhaandenværende Mangler og om Maaden, hvorpaa disse kunde afhjælpes. Han vilde lægge al sin Kraft paa en fornyet Opstilling og Omordning i det udvidede Lokale og anholdt i den Anledning om at maatte faa forøget Assistense. Derimod mente han at burde udsætte den Reise til Finmarken, som allerede var planlagt, og hvortil der var bevilget ham et Stipendium, til en kommende Sommer: „Jeg anser," skrev han, „den hverken (sic) saa uopsættelig som Musæets Omordning. Heller ikke tror jeg, dersom min Livsvirksomhed skulde afbrydes, førend mit Embedsværk er fuldført, at det vilde blive saa vanskeligt at finde en anden Mand, som var skikket til at udføre de arktiske Reiser, som at finde nogen, der kunde ordne Ethnografisk Musæum."

Collegium academicum (L. M. B. Aubert, J. Nicolaysen, O. Rygh og Sexe) svarede: „I Anledning af Hr. Professorens ærede Skrivelse af Dags Dato skal Collegiet, som kun med Erkjendtlighed kan se Deres her som ellers tilsynekomne, ufortrødne og opofrende Iver for den af Dem bestyrede Samling, meddele, at det bifalder den i Skrivelsen forudsatte extraordinære Anvendelse af Assistence til Samlingens Flytning og Ordning."

Hvad Daa, foruden den velfortjente Paaskjønnelse af hans personlige Iver, havde opnaaet, var i Virkeligheden ikke saa ganske lidet. Han raadede nu over tre store Værelser, med et Galleri over det ene, — i anden Hovedetage, samt over fire Værelser i Loftsetagen med to dertil stødende Gallerier. Her gik han da straks igang med at opstille nye Skabe og ordne Samlingen efter sine Principer. Men det chemiske Laboratoriums store og hensigtsmæssige Lokaler var ham forholdte, og de var i Stedet overdragne til det fysiologiske Institut, hvad antagelig ikke bød nogen Forringelse i den Ildsfare, som allerede tidligere havde været forhaanden. Yderligere var der aabnet Adgang til Rivninger med

Bestyrerne af andre Instituter og Samlinger, som ikke var til Fordel for nogen af Parterne.

Samtidig var der ved Universitetet fra forskjellige Hold stillet stærke Krav paa Udvidelse af dets allerede forhaandenværende Lokaler. Efter mindre end 25 Aars Forløb havde det vist sig, at Universitetets Bygninger var for smaa. I en Rundskrivelse af 20de April 1875 anmodede Collegium academicum om Erklæringer i denne Anledning, deriblandt om „1. Hvorvidt de — — videnskabelige Samlinger og Institutter maa antages at tiltrænge Udvidelse af sit Lokale i den nærmeste Fremtid, og i saa Tilfælde, i hvor stor Udstrækning". Det antoges, at disse Oplysninger maatte bygges paa en Beregning af Behovet for de kommende 25 Aar.

Daa svarede herpaa, under 29de Mai 1875, at det var en vanskelig Sag at opgjøre Beregninger, men at det vilde være ønskeligt at faa en Udvidelse af Lokalerne, eller en Nybygning, i Forbindelse med Oldsagsamlingen og Myntkabinettet. Hvis ikke dette skulde være at opnaa, gav han Anvisning paa at installere Musæet i den Række Værelser i *Domus academica*, der hidtil havde været overladt Universitetets Qvæstor som Bolig. Her var det en ældre Tanke, som blev gjenoptagen. Ved samme Anledning anvendes om disse tre Samlinger Udtrykket: *de historiske Musæer.*

Efter dette lod Collegium academicum Stadskonduktør GEORG BULL udarbeide Tegning og Grundplan for en Bygning paa Tullinløkken, langs Frederiks Gade, der i første Etage skulde afgive Plads for Universitetets Oldsagsamling, i anden for de ethnografiske Samlinger og i et høiere Midtparti for Myntkabinettet. Ved Planens Udarbeidelse var Daa ikke bleven raadspurgt, og da han saa under 25de September 1876 blev opfordret til at fremsætte sine Bemærkninger, havde han adskilligt at indvende. Den Svarskrivelse, han afgav under 19de Oktober, blev saaledes et vidtløftigt Aktstykke.

Hvad Daa først havde at bemærke, gjaldt Bygningens Inddeling. Han ansaa det nødvendigt at have et særskilt Rum for hver af de Afdelinger, han havde opstillet. Men i den nye Bygning var der kun 6 Sale. Ved at dele hver af disse ved „en simpel Bordvæg," kunde Tallet stige til 12, og hvis man dertil lagde 4 Administrationsrum, fik man hele 16. Af de sidste behøvede han kun et, som var nok for Bestyreren. En Leilighed paa 3 Værelser, der var foreslaaet i Kjælderen for Samlingens Betjent, ansaa Daa aldeles overflødig. Han var ligeledes imod Ansættelse af et udvidet Personale, med faste Lønninger: „Den kan under vore smaa Forhold let give Anledning til, at Statens Ofre formindskes til Musæets Forøgelse og Vedligeholdelse, hvilket dog burde være Hovedsagen." Hidtil havde der heller ikke været noget særeget Arbeidsværelse. Nogen videre Betjening ansaaes overflødig, og ligesaa advaredes mod at indlægge Varmeapparat i Musæet. I det hele og store taget syntes Daa at være imod den paatænkte Nybygning: „Netop denne Bygnings Kostbarhed og fuldstændige Udstyr er skikket til at

vække Tvivl om, at den i den Fremtid, hvori jeg formaar at virke, vil komme til Udførelse," — og derfor nøiedes han med at henvise til sin ældre Plan om at tage den af Qvæstor benyttede Leilighed og indrede den for Musæet.

Videre i denne Anledning blev ikke foretaget, medens Daa var i Virksomhed. Snart fængsledes han til Sygeleiet. Men denne sidste Skrivelse fra hans Haand er betegnende. Han var hemmet af de smaa Kaar, hvori Musæet var tvunget ind. Det var ligesom blevet ham umuligt at tænke sig til en Fremtid, der bød ham og Samlingerne bedre Betingelser og Forhold. Hans hele Opfatning af Musæets Virksomhed havde formet sig efter de budne ydre Forudsætninger.

For at faa det rette Overblik over disse Forhold, — med Planerne for den nødvendige Nybygning ved Universitetet, er det ogsaa nødvendigt at nævne det Forslag, som under 6te Marts 1863 var indgivet til Kirkedepartementet fra Antikvar N. NICOLAYSEN, i hvilket han fremsatte Tanken om Oprettelse af et *Rigsmusæum*. Dette blev oversendt til Universitetet og gav i en Aarrække Anledning til Forhandlinger, uden at bringe Resultat. Professor Daa tog en ivrig Del i disse, hvortil han tidlig blev kaldet af Collegium academicum. Der foreligger mellem Sagens Dokumenter enkelte kraftige Indlæg fra hans Haand. I disse forekommer der mange interessante Bemærkninger, som tildels skriver sig fra hans eiendommelige Opfatning af hans Musæums smaa trykkede Forhold, men ogsaa tildels med Skarphed giver Form for en koncis og sund Tankegang og for et uhildet Blik. Samtlige Dokumenter er samlede i et særeget Hefte, der forefindes i Universitetets Arkiv. De vil have sin Værd for en fremtidig Oversigt over Universitetets Bygningshistorie i det nittende Aarhundredes anden Halvdel, — en Oversigt, der ikke burde lade for længe vente paa sig.

Der var talt overbevisende Ord; der var givet Anvisninger for, hvorledes Fremtidens Arbeide rettelig skulde lægges an. Men Aarene gik, uden at der blev taget noget alvorligt Skridt for at gjennemføre en samlet Ordning. Dette har senere sat sine Mærker i de norske Musæumsforhold. Hvis der i Tide var blevet lagt Planer, og hvis Arbeidet derefter havde kunnet ledes i Overensstemmelse med disse, vilde vi været længere fremme, end vi nu befinder os.

Hoved af Bronce fra Japan af en Buddha eller Bodhisatva.
(E. M. No. 843). (25 cm. høit). (S. 34 flg.).

IV. 1877—1890.

Smaat Stel, mislige Kaar, — saa maa i Almindelighed Dommen lyde om den ethnografiske Samlings ydre Stilling i den Tid, da Professor Daa havde den Opgave at værne om dens Bevarelse og om dens Vækst. Men det samme vedblev fremdeles at have sin fulde Gyldighed fremover gjennem en lang Række af Aar, og endnu i et fjerdedels Aarhundrede efter Daas Død skulde Musæets Bestyrer have at kjæmpe med de samme hemmende og lammende Forhold. Stillingen som dets Bestyrer blev under saadanne Omstændigheder en alt andet end misundelsesværdig. Der maatte kræves en betydelig Interesse for Samlingen og den Videnskab, som skulde repræsenteres ved denne, for at holde ud og for at kunne arbeide med nogen større Kraft.

Umiddelbart efter Daas Død blev Professor OLUF RYGH, der allerede fra tidligere Dage havde havt nogen Sysselsættelse med de ethnografiske Samlinger (S. 19), af Collegium academicum anmodet om at overtage den midlertidige Bestyrelse, hvortil han ogsaa erklærede sig

villig, paa Betingelse af, at han kunde faa ansat en midlertidig Assistent, til Besørgelse af det væsentlige Arbeide. Hertil havde Rygh udseet Candidatus magisterii YNGVAR NIELSEN, som paa denne Tid var Assistent ved Rigsarkivet og Bibliothekar ved det Deichmannske Bibliothek. Efterat Kirkedepartementet under 26de Juni 1877 havde samtykket i, „at der af det til tilfældige Udgifter ved Universitetet bevilgede Beløb fra 15de August dette Aar indtil videre udredes indtil 80 Kroner maanedlig til at lønne en Assistent ved Universitetets ethnografiske Samling", blev han ogsaa antagen som saadan. Paa det følgende Forslag til Universitetets Budget blev der, efter Collegium academicums Indstilling, af Kirkedepartementet opført Kr. 1 600.00 som Løn for en særskilt Bestyrer af de ethnografiske Samlinger. Man var nu kommen til den Erkjendelse, at den hidtilværende Ordning ikke var hensigtsmæssig, og at det ikke i Længden kunde gaa med at forene Bestyrerstillingen som ulønnet Hverv med et Professorat, hvis Indehaver for øvrigt var fuldt optagen med sin Universitetsgjerning. Den Løn, som var foreslaaet for den nye selvstændige Bestyrer, var rigtignok blot en saare ringe. Men den kunde som en Begyndelse til en ny Ordning byde sine Fordele, og den Mand, som af Universitetets Myndigheder var udseet til at overtage Stillingen, var for sit eget Vedkommende bestemt paa at lægge endog meget Arbeide paa Musæets Fremgang og Udvidelse, naar der kun blev budt nogenlunde rimelige Betingelser. Imidlertid begyndte den nye Æra, som det var haabet at indlede, med en Skuffelse, og det mærkedes snart, at Tiden ikke endnu var inde, for at møde den rette Forstaaelse af, hvad det her gjaldt. Den Gage, der var opført for Bestyrerposten, blev ikke engang bevilget med det foreslaaede lave Beløb. Paa Stortinget var det Gage- og Pensionskomitéen, som havde Sagen til Behandling. I denne var der et Mindretal, bestaaende af tre Medlemmer (Jaabæk, Lund og Ueland), der stemte imod enhver Bevilgning, medens de øvrige seks kun vilde indstille paa en Gage af Kr. 1 000,00, i Stedet for Kr. 1 600,00.

Ved Sagens Behandling i Stortinget, 1ste April 1878, foranledigede Indstillingen nogen Debat. Under denne erklærede S. JAABÆK, at han frafaldt sin Dissens i Mindretallet og sluttede sig til Flertallets Indstilling. Der herskede forøvrigt nogen Uenighed, hvorvidt Indehaveren af den nye Post skulde kaldes *Konservator* eller *Bestyrer*. Hvis den første Titel var bleven valgt, maatte dette have forudsat, at en Professor skulde have overtaget ialfald et Overtilsyn med Samlingen. Bestyrertitelen blev dog opretholdt. Der fremkom enkelte Udtalelser, som ikke vidnede om større Indsigt i et ethnografisk Musæums virkelige Betydning og videnskabelige Berettigelse. Men der blev paa den anden Side ogsaa talt vægtige Ord for denne Samlings Bestaaen som selvstændigt Universitets-Institut.

Konsul H. MØLLER, Porsgrunds Repræsentant, greb i sin Tur ogsaa Ordet for at fastslaa Nødvendigheden af at skabe en national, kulturhistorisk Afdeling: „Hvis man vanskjøtter denne Samling, kan man

komme til at reise til Stockholm eller London for at studere Minderne om vort eget nationale Liv. Der er visselig intet at forsømme nu, hvis vi ikke skal lide et Tab, der ikke staar til at gjenoprette." Samme Taler dvælede ogsaa ved Nødvendigheden af at skabe en større Samling af lappiske Gjenstande.[1]

Komitéflertallets Indstilling seirede mod femten Stemmer, og dermed var den nye Ordning ved det ethnografiske Musæum endelig fastslaaet. Som dets Bestyrer ansattes derefter af Collegium academicum fra 1ste Juli 1878 Cand. mag. YNGVAR NIELSEN (f. 1843). Han var i Mellemtiden ogsaa bleven Universitetsstipendiat i Historie og Geografi og havde derefter fratraadt sin Stilling i Rigsarkivet. Fra 1ste Juli opgav han tillige sin Bibliothekarpost. Hans samlede Løn var derefter i Begyndelsen Kr. 2 040,00 og senere Kr. 2 280,00. I 1880 blev han kreeret til Doctor philosophiæ. Det kunde for ham have sine Betænkeligheder at overtage en Stilling, der i Forhold til Arbeidet var saa slet lønnet. Men hans Interesse for Sagen lod ham skyde de økonomiske Betænkeligheder tilside, og han haabede paa en bedre Fremtid. Nielsens Arbeide som Samlingens Bestyrer blev det samme, som det før havde været, idet Rygh allerede fra 15de August 1877 havde overladt til ham at lede det hele Arrangement med Ordning, Opstilling, Katalogisering, Brevveksling o. s. v. I Katalogen har Rygh indført Numerne 4295—4297 (tre Kalebasser med indridsede Ornamenter) og 4298 (en Barkskaal), alt fra Madagaskar, Gaver fra Pastor BORCHGREVINK. Numer 4 299 (Gibsaftryk af en chinesisk Damefod, fra Amoi, — med tilhørende Sko), en Gave fra Professor VOSS, er det første, som er indført med den nye Bestyrers (Assistents) Haand. Den *15de August 1877* er altsaa Dagen, da den nuværende Bestyrer faktisk overtog Musæet. Nogen formel Overlevering eller Gjennemgaaelse af det, som forefandtes i dets Samlinger, blev ikke afholdt. Den af Professor Daa paabegyndte Omordning og Opstilling i de af ham anskaffede nye Skabe var ikke tilendebragt, og en Flerhed af Numerne saaledes ikke let tilgjængelig. Man nærede derhos fuld Tillid til den afdøde Bestyrers Omhu og Samvittighedsfuldhed. Nogen Instruktion for Musæets Bestyrelse havde aldrig existeret og blev heller ikke nu udfærdiget. Efter Samlingernes hele Tilstand kunde det for øvrigt have sine Betænkeligheder at give nogen Instruktion.

Ligesom Munch og Daa var ogsaa den nye Bestyrer Historiker, hvilket tydelig fremgik af det Fag, der i hans nye Stilling som Universitetsstipendiat blev hans Hovedfag, og hvilket han fra nu af i en Række af Aar foredrog sammen med den politiske Geografi. Ved Siden af Historien og Geografien foredrog han ogsaa i nogen Udstrækning Ethnografi. Forsaavidt vedblev Samlingen at ledes i den samme Aand som

[1] Oprindelig havde det været Tanken at oprette to Docentposter i Geografi, af hvilke den ene som Bihverv kunde indehaves af det ethnografiske Musæums Bestyrer. Men denne Plan blev aldrig realiseret.

tidligere. De to foregaaende Bestyrere havde ikke som Musæumsmænd gjennemgaaet nogen speciel Uddannelse for denne Stilling. Saa var heller ikke Tilfældet med den nye Bestyrer. De var alle tre henviste til at uddanne sig selv og at hjælpe sig med, hvad de kunde udfinde. Stillingen havde før været og var fremdeles saaledes ordnet, at der alene lod sig kræve et mere begrænset Arbeide for den anviste Gage. Ogsaa nu blev Ledelsen af det ethnografiske Musæum kun et Bihverv, med saare ringe Løn. Men dette Hensyn blev dog ikke det afgjørende for den nye Bestyrer. Han vilde, ligesom sin Formand, ikke maale sit Arbeide for Musæet efter det budne Vederlag.

Hvad Musæets Lokaler angik, da vedblev disse i en lang Aarrække at være, som de havde været i Professor Daas sidste Dage. Dog blev der foretaget et Par mindre Forandringer. Det ene af de to Rum, som i Hovedetagen var overladt til Brug for de ethnografiske Samlinger, og som af Daa havde været anvendt til Udstilling af den lappiske Afdeling, blev afdelt i to, hvorved der blev Anledning til at indrette et Arbeidsværelse. Savnet af et saadant havde ikke været følt af Daa, hvorimod den nye Bestyrer snart kom til den Erkjendelse, at det var uundværligt. Han havde til en Begyndelse søgt at hjælpe sig ved at lave et Arbeidsrum i det tidligere Auditorium bag en der opstillet Skranke. Men det mærkedes snart, at den Nytte, som derved kunde opnaaes, væsentlig blev illusorisk. Det nye Arbeidsværelse, som han nu indrettede, var rigtignok kun lidet. Men det medførte dog adskillige Fordele fremfor den først anvendte Ordning. Resten af det lappiske Værelse blev indredet med faste Vægskabe og afgav derved en forøget og forbedret Udstillingsplads. Kun maatte en tidligere opstillet Efterligning af et Sommertelt, der stammede fra den Brunske Samling (S. 45), tages ned, da der ikke længere var tilstrækkelig Gulvflade.

For at undgaa forlænget Strid med den mineralogiske Samlings Bestyrer, blev der, med Samtykke af Collegium academicum, fastsat en Ordning, hvorved denne Samling fik sig overladt det Galleri, hvis Benyttelse var anseet for generende. Hvad der saaledes paa én Kant tabtes i Gulvflade, blev mere end erstattet, ved at afløse det tilbageværende Galleri ved et helt Gulv, som blev indlagt. Der skabtes paa den Maade et aldeles nyt Udstillingsrum, der fik sin Belysning gjennem to nyanbragte Vinduer i Taget. Der var ogsaa Tanke paa at indrede for Udstilling et stort Mørkerum, der laa under den Trap, som førte op til Loftsetagen, og da i Tilfælde lade det oplyse med Gas. Men denne mere flygtige Plan blev ikke realiseret, idet den maatte ansees som vel kostbar for en Samling, som man snart haabede at kunne anbringe i et nyt og bedre Lokale. Thi dette var den hele Tid en Forudsætning for alle Tanker paa Fremtiden.

Musæet havde paa denne Maade i anden Hovedetage faaet tre Udstillingsrum og et Arbeidsværelse, samt i Loftsetagen fem Udstillingsrum. Dertil kom oppe under Taget et Magasinrum (S. 48), et lignende under Hovedopgangens Trap og yderligere et stort Kjælderrum (S. 48).

Udstyret med Skabe var et saare blandet. De ældste Skabe, der for en Del stammede fra Professor Munchs Tid, var stærke og noksaa hensigtsmæssige. Senere var der, navnlig i 1876—1877, kommet nogle nye, der ikke var fuldt saa gode. Ved senere Anskaffelser maatte der vises den yderste Økonomi, idet det bestandig hed, at der ikke var nogen Grund til at anvende andet end det billigste Udstyrsmateriel, for ikke at foregribe den store Anskaffelse, som vilde blive nødvendig, naar man skulde flytte over i den nye Bygning, om hvilken man nærede det bedste Haab, at den snart vilde komme paa Dagsordenen. Tildels blev saaledes disse nye Skabe uden Bagside, idet de stilledes klods ind paa Værelsernes Væg. De mislige Følger af denne Ordning viste sig snart. Men der var intet derved at gjøre. En omhyggelig Konservering blev for store Dele af Musæet gjort vanskelig.

Musæet havde siden P. A. Munchs Dage været meget hjemsøgt af Møl (S. 24). Daa havde trods ihærdigt Arbeide aldrig kunnet overvinde disse farlige Smaadyr. Om Vaaren kom der en Svend fra Bundtmager BROCH, der udluftede og gjennempiskede alle Gjenstande af Skind eller af Uld. Om Høsten gjentoges den samme Manøvre. Efter 1877 fortsattes en Stund hermed, indtil det viste sig, at denne Preserveringsmaade var lidet effektiv. Gjennem Direktør GREVES Velvillie fik man nogle Aar senere Adgang til at lade alt, som fandtes af Skind- og Uldsager, desinficere i Rigshospitalets store Ovn. Det blev derefter nedlagt i særlige Skabe og Kasser samt indsat med Kamfer og Naftalin. Aldeles sikker var man rigtignok heller ikke efter dette, og der krævedes fremdeles om Sommeren hyppige Udluftninger og Bankninger. Tilstanden var dog ganske væsentlig forbedret. Efter 1877 er der ikke skeet saa store Ødelæggelser, som tidligere var indtruffet. Møllenes Forekomst blev nærmest sporadisk, og de fleste af dem blev dræbt paa sit første Udviklingstrin. Det har hændt et par Gange, at der med Gjenstande fra Melanesien, fra Indien og Madagaskar har fulgt Larver, af hvilke der saa er udviklet Insekter. Som Regel har dog ikke disse kunnet udholde mere end en enkelt Overvintring. En liden Larve, der er bragt saavel fra Madagaskar som fra Indien, var dog seiglivet nok til at holde meget længe ud i forskjellige Gjenstande af bløde Træsorter, og den forsvandt først, efterat de angrebne Numere var indsprøitede med en Sublimatopløsning. Der fandtes 1905 et enkelt dødt, men helt udviklet, vingedækket Insekt efter denne Larve i et Skab, der indeholdt Samlinger fra Santalfolket. Det var en tropisk Coleopterslægt, som ikke er repræsenteret i den nordiske Fauna.

Nogen fast Hjælp havdes ikke. Naar Bestyrerens aarlige Gage kun var Kr. 1 000,00 og trods Henvendelser ikke blev forhøiet, var det selvsagt, at der ikke kunde ventes Bevilgning for nogen Amanuensis eller Assistent. Den Hjælp, der kunde erholdes, var nøiagtig den samme som den, Professor Daa havde havt, og om denne er der ovenfor, S. 47 flg., meddelt nærmere Besked. Da der senere blev bevilget en mindre Sum til at holde de større af Universitetets viden-

skabelige Samlinger aabne for Besøgende paa Søn- og Helligdage, faldt en Del deraf paa det ethnografiske Musæum og anvendtes til at lønne Mortensen for hans forøgede Arbeide. Udluftnings- og Rengjøringsarbeide med Musægjenstandene blev særskilt betalt. Nogen anden Hjælp for Konservering og Opstilling var ikke erholdt. For at kunne anvende det mest mulige af Annuet til Indkjøb af nye Gjenstande, foretrak Bestyreren som Regel at være sin egen Hjælper, hvad han var, maaske i endnu høiere Grad end sin Forgjænger. Enhver, som er fortrolig med et Musæums indre Maskineri, vil uden nærmere Forklaring kunne indse, hvilke Følger Pengemangelen maatte drage efter sig.

Den nye Opstilling blev, snarest muligt, uden Afbrydelse fortsat. Musæet havde i den første Del af Sommeren 1877 været afstængt. Fra den 27de August blev det atter aabnet, alene med Undtagelse af et enkelt Værelse.

Den gamle Kopibog, der havde gjort Tjeneste siden 1862, var ved Daas Død paa det nærmeste udskreven. Der anskaffedes i dens Sted fra 1878 en ny, der var indrettet paa en mere praktisk Maade, og sammen med den anskaffedes tillige en Journal, hvorefter der fra samme Tid af alle indkommende Skrivelser blev gjort Uddrag i Journalen, med Henvisninger til Kopibogen. Noget saadant var aldrig tidligere skeet. Dog var som Regel de før indkomne Skrivelser opbevarede, saaledes at de har kunnet ordnes efter Aar og Dage. Ved Udarbeidelsen af denne historiske Oversigt over Samlingerne har de ogsaa ydet væsentlige Bidrag. Munchs og Daas gamle Hovedkatalog, der havde været benyttet fra Musæets Grundlæggelse, var endnu ikke udskreven. Den havde været ført paa en alt andet end tilfredsstillende Maade, og det kan nu have sine Vanskeligheder at faa den dechifreret. Professor Daas karakteristiske Haandskrift blev nemlig i hans senere Aar saagodtsom ulæselig.

Kopibogen viser, at den nye Bestyrer indledede sin Virksomhed gjennem Henvendelser til forskjellige Hold, hvor der kunde ventes at opnaa Bistand til at skabe øget Tilgang til Samlingen. Han mødte derunder megen Velvillie. Men Udbyttet svarede desværre ikke ganske til de Forventninger, han paa Forhaand havde ment at kunne nære om at modtage virksom Bistand ved sit Arbeide. For Aaret 1877 var Forøgelsen kun ringe. Katalogen udviste ved dets Udgang kun 4329 Numere; Tilvæksten var saaledes i 1877 blot 114 Gjenstande. Mellem disse var at mærke en Del chinesiske og japanesiske Gjenstande, skjænkede af Skibsreder A. E. Olsen i Lyngør (4306—4316) og af Kjøbmand Chr. Magnus (4328).

Under Bestyrerens Ophold i Wien samme Aars Høst (September—Oktober 1877) benyttede han Anledningen til at gjøre nogle smaa Indkjøb af chinesiske og japanesiske Gjenstande for tilsammen 31 Gulden. Dette var (4318, 4319) to chinesiske Fedtstensfigurer, der blev kjøbt i en Butik *Zur Theepflanze*, Kärnthnerstrasse, samt (4320) en chinesisk Daase af *Su-tschu*-Lak (ganske liden), (4321) en liden Plade eller Skaal

af chinesisk Kobberemalje, (4322) en liden Kop, angivelig af *Satsuma*-Porcellæn, samt (4323) en liden japanesisk lakeret Skaal, hvilke sidste fire Numere blev erhvervede hos Jäger, Kohlmarkt.

Ulige stærkere var den Forøgelse, som i det følgende Aar, 1878 blev Musæet tildel. Katalogen begyndte i dette Aar med No. 4329 og den afsluttedes med No. 4630, altsaa en Tilvækst af 301 Gjenstande.

Først er her at mærke Indkjøbet af en liden lappisk Samling, der var istandbragt af Handelsmand A. G. NORDVI, som tidligere havde boet paa Mortensnes ved Varangerfjorden, men nu var flyttet til Christiania.

Handelsmand ANDREAS GEORG NORDVI (1821–1892).

Nordvi var en varmt interesseret Mand, og han var navnlig nøie fortrolig med Lappernes Forhold. Han havde i sin Tid foretaget Gravninger ved sit Handelssted og havde engang besiddet en Kraniesamling af Værdi. Man da han som en Følge af uheldige økonomiske Omstændigheder, uden egen Skyld havde seet sig nødt til at opgive sit Bo, forlod han Finmarken og nedsatte sig i Christiania, hvor han saa tilbragte sine sidste Leveaar i meget smaa Kaar. Han gjorde bl. a. Tjeneste som Kontrollør ved Oldsagsamlingen i dennes Aabningstimer. Af Nordvis tidligere istandbragte Samlinger var vistnok det meste allerede afhændet inden hans Ankomst til Christiania, idet det var gaaet ind i Massen af hans Bo. Der var dog endnu nogle Rester tilbage, og disse blev nu for en Kjøbesum af Kr. 160,00 erhvervet for det ethnografiske Musæum. Det var ialt 46 Gjenstande (4335—4337 og 4340—4382), hvortil endnu senere kom nogle enkelte Stykker (4410, 4826).

Denne Nordvis Samling var ganske vist ikke stor; men den indeholdt saagodtsom udelukkende velkonserverede gode Gjenstande, som stammede fra Næsseby, Karasjok, Kirkeøen ved Vadsø, Polmak, samt fra Enare, Utsjoki, Kittila, Muoniovara i Finland og fra Peisenfjorden paa den Murmanske Kyst. Gjennem de tilføiede paalidelige Meddelelser om de Steder, hvor de forskjellige Numere var erhvervede, vandt Samlingen yderligere i videnskabeligt Værd. I denne Henseende stod den afgjort over alt, hvad tidligere var erhvervet fra Lapperne. Disse Gjenstande indtager derfor en fremtrædende Plads i Rækken af Musæets lappiske Samlinger.

Nogle Modeller og Brugsgjenstande fra Chippeway- og Sioux-Indianerne (4391 – 4394) indkjøbtes af en Mand fra Lier. Derimellem var et Buehylster og Pilekogger, forfærdiget af Skindet af en Puma *(felis concolor)* fra Sioux-Indianerne. Hos Antikvitetshandler WM. GRAMM erhvervedes en Del Gjenstande (4396—4408), fra China, Sydhavsøerne og Afrika.

Aarets største Erhvervelse skyldes dog en Gave fra Kammerherre CARL JOHAN ANKER, indbefattende 131 Numere (4411—4541), der alle i sin Tid havde tilhørt hans Farbroder, Guvernør og Generalmajor PETER ANKER (1744—1832). Denne havde under sit lange Ophold i Indien, fra 1788 til 1807, istandbragt betydelige Samlinger, som imidlertid efter hans Død blev splittede paa forskjellige Kanter. Hans mærkelige Samling af indiske Gudebilleder[1] blev saaledes solgt til Danmark og er nu opbevaret i det ethnografiske Musæum i Kjøbenhavn. En Samling af Gjenstande (Køller, Økser o. lign.) fra Sydhavsøerne kom samtidig til Bergens Musæum. Denne sidste Samling (nu 69 Numere i Bergens Musæums ethnografiske Katalog), der i sin Tid blev erhvervet for nævnte Musæum gjennem Stiftamtmand Christies Mellemkomst for den ringe Kjøbesum af 22 Spd. (Kr. 88,00), har sin særegne Mærkelighed. Det er nemlig helt igjennem Gjenstande, som er indsamlede af den franske Expedition under Admiral d'ENTRECASTEAUX, der i Aarene 1791—1793 gjennemsøgte store Dele af Sydhavet for at komme paa Spor efter Laperouses tidligere forsvundne Expedition. Ogsaa med denne nye Expedition gik det galt. Chefen døde 1793. Samlingerne adsplittedes. En Del af disse kom efter adskillige Omvekslinger til Frankrige.[2] Men for de indsamlede Ethnographicas Vedkommende har man i den bekjendte Reisendes Hjemland neppe havt nogen Kundskab om, at nogle af dem, *via* Trankebar, omsider er havnede i Bergens Musæum.

Kammerherre CARL JOHAN ANKER (1835–1903).

Inden Familien var fremdeles bevaret, ialfald Størsteparten af de Tegninger og Karter, som Guvernør Anker havde ført med sig hjem,

[1] Af disse Gudebilleder har Anker selv i 1825 udgivet en Beskrivelse.

[2] Om d'Entrecasteaux og hans Expedition se *Bulletin de la société de géographie de Paris*, 1894, S. 264—402.

og som for en stor Del var hans eget Værk. Disse Tegninger gjengiver bl. a. mange gamle indiske Mindesmærker og Bygninger i den Stand, hvori de fandtes ved Udgangen af det 18de Aarhundrede, hvilket giver dem en ikke ringe Interesse. Dertil kom en Del Tøiprøver fra Madagaskar, som Anker havde erhvervet i 1788 under Reisen til Indien, da han gjorde et kort Ophold paa denne Ø. Alt dette blev nu overdraget til Musæet.

Peter Anker[1] var en mangesidig interesseret Voyageur, udrustet med gode Kundskaber og en ikke almindelig lagttagelsesevne. Han var en virkelig Samler, der forstod at skille væsentligt fra uvæsentligt. Det kan kun beklages, at hans Samlinger er splittede. Imidlertid tør det haabes, at Musæet med Tiden kan erhverve Afstøbninger af, hvad der nu af disse findes paa andre Steder. Til en Begyndelse er der i 1903 taget saadanne af de mere karakteristiske Gjenstande, som findes i Bergen. Ad den Vei er der skabt et vakkert Supplement til, hvad Musæet forøvrigt eier fra Sydhavsøerne.

Aaret 1878 var ved det ethnografiske Musæum et virksomt Aar.

Om Sommeren foretog Bestyreren en Reise til Horten, hvor han gjennemgik Marinemusæets Ethnographica, og videre til Larvik for der at træffe en fra Japan hjemvendt Nordmand, som havde medbragt forskjellige Gjenstande og ønskede at afhænde disse. Hans Navn var Styrmand JOHANNES ØSTENSEN. Der blev hos ham gjort en Række Indkjøb af japanesiske Luxusarbeider, Modeller og Tegninger (4556—4576) for tilsammen Kr. 260,00. Ligeledes blev der med Østensen truffet Aftale om, at han senere skulde foretage Indsamlinger, naar han, efter sin allerede forud lagte Plan, gav sig ud paa Fiskeexpeditioner i det ochotske Hav. Navnlig skulde han der søge at erhverve Gjenstande fra de paa Jesso og mere nordlige Øer levende Ainos. Specielt havde han Tanke paa at besøge Kurilerne. Til disse hans Expeditioner knyttedes der Forhaabninger om virkelige Berigelser af Musæets østasiatiske Samlinger. Beklageligvis kom der intet ud af dem. Østensen vendte rigtignok tilbage til Japan. Men det varede ikke længe, forinden der kom den sørgelige Efterretning, at allerede den første Expedition var løbet uheldig af, og at Østensen var druknet.

I Sommerens sidste Maaneder foretog Bestyreren en Udenlandsreise for at blive bekjendt med enkelte Musæer. I 1876 og 1877 havde han havt Anledning til at bese de ethnografiske Samlinger i Kjøbenhavn og Berlin. Denne Gang, i 1878 gik Reisen først til Stockholm, hvor der netop i Arveprinsens Palæ var arrangeret en righoldig ethnografisk Udstilling. Derfra reiste han til Hamburg, hvor han gjennemgik det dengang af Konservator J. D. E. SCHMELTZ bestyrede Musæum Godeffroy, og fortsatte saa til Amsterdam, Haag og Leiden. Reisen varede fra den 2den August til 15de September. I Haag indkjøbtes der hos D. Boer & Zoon en Del japanesiske og chinesiske

[1] Om P. Anker kan henvises til *Norsk historisk Tidsskrift*, I, S. 273—384.

Gjenstande for 353 Gulden. Blandt disse var to Broncefigurer, der paa sine Fodstykker er forsynede med japanesiske Indskrifter, og som antagelig forestiller Bodhisatva'er. I Hamburg blev der yderligere aabnet Forbindelse med Musæum Godeffroy, hvorved der dels gjennem Bytte, dels gjennem Salg erhvervedes adskillige værdifulde Berigelser for vore egne Samlinger.

Musæum Godeffroy var i sin Tid en mærkelig Institution. Det var istandbragt af det store Hamburgerhus Godeffroy, som for længere Tid havde monopoliseret væsentlige Dele af Handelen paa Sydhavet. Huset Godeffroy havde, samtidig med, at det lod dettes Øer gjennemreise af sine merkantile Agenter, ogsaa vist sin Interesse for Videnskaben ved at lade foretage store Indsamlinger af ethnologisk (og vistnok ogsaa af naturvidenskabeligt) Materiale gjennem dertil skikkede Mænd. Navnlig var i Rækken af disse videnskabelige Reisende at mærke Polakken J. S. KUBARY. I Hamburg var der ved *Alter Wandrahm* indredet et eget Lokale for alle, saaledes istandbragte Samlinger, et af de bedste Aktiva, som det store Handelshus eiede.

Japanesiske Broncefigurer (E. M. No. 4587, 4588). (68 cm. høie).

Imidlertid kom der en Tid, da dette maatte stanse. De videnskabelige Samlinger gik med i Boets Masse. Hvad der fandtes af Ethnographica, kom — ialfald for den aldeles overveiende Del — gjennem Salg til Grassimusæet i Leipzig, hvor det nu befinder sig.

Saalænge Huset Godeffroy eiede det hele, var der for andre Musæer Anledning til at erholde af dets Dubletter, dels ved Kjøb, dels ved

Bytte. Efter Besøget i 1878 blev der erhvervet en Del af disse Dubletter for vort Musæum, som ellers ikke vilde havt let for at erholde en saavidt fyldig Repræsentation fra enkelte af Sydhavets Øer som den, det nu besidder. For en Del kjøbtes de fra Hamburg opsendte Gjenstande af Bestyreren, som atter skjænkede dem til Musæet. I 1878 katalogiseredes af denne Række nye Erhvervelser: 4594—4598, 4601—4606, 4609—4610; i 1879 katalogiseredes videre: 4660—4667, 4674—4679, 4792—4812, 4827—4829, og endelig i 1880: 4883–4911, 4964—4965, tilsammen 82 Gjenstande, der stammer fra Markesas-Øerne, Ny Caledonien, Kingsmill-Øerne, Ellice-Øerne, fra Ponape, Palau, Mortlock, Marshall-Øerne, Nugoro og Uleai af Carolinernes Gruppe, fra Niue, Tonga, Samoa, fra Birrara, Amataka, Tombara, samt fra Viti. Et enkelt Stykke var fra Australien. Desværre tillod ikke Samlingens Økonomi at gjøre yderligere Indkjøb. I November 1889 erhvervedes et lidet Tillæg til disse Samlinger, ved Indkjøb af en Del Ansigts- og Hovedmasker i Gibs, hos ROBERT F. DAMON, Weymouth, England. Disse var tagne efter Originaler, som af Kubary og maaske flere Reisende var tagne paa Stederne, og havde tidligere tilhørt Musæum Godeffroy (7369—7388). Afstøbningerne er fra Palau, Yap, Ponape, Mortlockøerne, Paumotu, Gilbertøerne, Anachoretøerne og Samoa.

I 1879 naaede Katalogiseringen til No. 4847; foruden de fra Musæum Godeffroy erhvervede Sager, bestod denne Forøgelse væsentlig af Gjenstande, som belyser den norske Kulturudvikling, hvorom nærmere vil blive meddelt under næstfølgende Afsnit. I 1880 fortsattes med Katalogiseringen til No. 5250; herom gjælder det samme som om Forøgelsen i 1879. Aaret 1881 bragte Katalogtallet op til 5650. En Del af de nyerhvervede Gjenstande var ogsaa denne Gang norsk. Ved Siden deraf er 5257—5274 katalogiseret en Gave fra Styrmand GEORG NYGAARD, som i mange Aar havde faret paa Sydhavet, China og Indien; enkelte af Gjenstandene var fra Amataka.

I Aaret 1881 gjordes der ogsaa en større Erhvervelse af Gjenstande fra Sydhavsøerne. Dette var en Samling paa 170 Numere (5295—5464), der gjennem Ingeniør BJØRNSTAD for Kr. 1 600,00 indkjøbtes af en skotsk Ingeniør W. G. GARDNER, som under sine Reiser paa Sydhavets Øer selv havde samlet det hele. Musæet erhvervede ved denne Leilighed en vakker Repræsentation, væsentlig for melanesisk Kultur (Salomons-Øerne, Ny Hebriderne, Loyalty-Øerne, Viti, Rotumah o. a.). Samlingen indeholder meget forskjelligartede Sager, Vaaben, Smykker, Klædningsstykker, Brugsgjenstande, Musikinstrumenter o. lign. Endelig skjænkede i dette Aar Konsul BODOM i Archangelsk en Samling af Gjenstande fra Samojederne (5642—5649 og fortsat 1882 med 5651—5654 og 1883 med 5911—5918). Han havde bevaret sin Formand i Embedet, Konsul Fleischers Interesse for Musæet. For Aaret 1882 var Forøgelsen kun ringe (væsentlig norske kulturhistoriske Gjenstande og en Del af Bodoms Gave). Katalogen naaede kun til 5750.

Ogsaa Aaret 1883 bragte den norske kulturhistoriske Afdeling en

Del nye Gjenstande. Men dermed stansede Arbeidet med dens Forøgelse paa Grund af Forhold, som nærmere vil finde Omtale i næste (femte) Afsnit.

Derimod fortsattes Arbeidet for Indsamlingen af almindelige Ethnographica med al den Kraft, som de tarvelige Forhold og de begrænsede Midler kunde tillade. Aaret 1883 markeres saaledes ved en større samlet Erhvervelse (5812—5907), CARL BOCKS Samlinger fra Siam og Indonesien, der navnlig bragte en righoldig Repræsentation for buddhistisk Religion og dertil knyttet Kunst, som hidtil kun talte faa Numere i Musæet. Dertil kom enkelte Brugsgjenstande fra Siam, fornemmelig fra Laos, mellem hvilke der fandtes virkelige Pragtstykker. Da det sædvanlige Annuum her ikke strak til, blev der af Stortinget bevilget et Tilskud af Kr. 600,00 aarlig i to Aar. De saaledes erhvervede Gjenstande hører fremdeles til de mere værdifulde Dele af Musæet og til dem, som hos de Besøgende tiltrækker sig den største Interesse. Navnlig er Buddhafigurerne fra Ruinerne af Muang Fang, Kampheng Pet og Ayuthia at merke. I denne Række indgaar ogsaa en smuk Kris, der har tilhørt en Høvding paa Sumatra (Palembang).

Aarene 1883—1884 bragte tillige andre Berigelser. Cand. jur. CHR. KROHN i Porsgrund skjænkede tre Stykker Tapa (5751—5753), hvormed der fulgte en Seddel, som gav den Oplysning, at „dette Tøi er faaet 1731 paa Øen Otaheiti og er af Barken af et Træ og er dannet til det, [det] er, ved at ligge i rindende Vand". Dette er saaledes Musæets ældste Prøver af polynesisk Tapa. Videre skjænkede Fru SIGNE RINK en Samling af gamle grønlandske Redskaber, navnlig Pile af Flint, Skifer og Ben (5922—5953), hvorhos den danske Kjøbmand KØEDT, som dengang boede i Nagasaki, men senere flyttede til Christiania, berigede Musæet med en Gave af forskjellige Gjenstande, dels fra Japan (Tegneredskaber), dels fra Salomonsøerne (Buer, Pile og Lanser), Ny Caledonien (Kalebas) og Australien (Bomeranger), 27 Stykker (5954—5980). Om de fra Salomonsøerne stammende Vaaben oplystes, at de var erhvervede i Port Mackay, Queensland, ved Kjøb hos Indfødte fra disse Øer, som kom derhen med de saakaldte *labour schooners*.

Skibskaptein AMUNDSEN berigede Musæet med en Gave af Gjenstande fra Viti (bl. a. Sovematter, Hovedstøtte og Tapadække), Apia og Tonga (5981—5994), og Distriktslæge MØLLER med nogle Gjenstande fra Botokuderne, bl. a. en Stenøkse (5995—5998).

Ved Udgangen af Juni 1884 var Samlingens Numertal naaet til 6000. Indtil denne Stund havde ogsaa den gamle, helt fra Begyndelsen anvendte Katalog (S. 17) gjort Tjeneste. Nu var den udskreven, og en ny indrettedes, der begynder med 6001. Den saakaldte systematiske Katalog, der i sin Tid var indrettet af Professor Daa (S. 31 flg.), havde i de Aar, hvori hans Eftermand havde arbeidet med den, stedse mere vist sin Uhensigtsmæssighed. At slaa de sibiriske og kaukasiske Folkeslag sammen i én Afdeling, kunde vanskelig betegnes som grundet i et videnskabeligt System. Synderlig bedre kunde det heller ikke være at

opstille Zulukaffernes Matter, Fletninger, Vaaben, Piber og Ølsiler i samme Afdeling som Mumier, Broncebilleder o. lign. fra det gamle Ægypten. Fremdeles var der en meget væsentlig Mangel ved denne Katalog, at den saagodtsom udelukkende angav Numere inden hver Afdeling, uden nogen Henvisning til den fortløbende Hovedkatalog. I denne var der i Regelen henvist til den *systematiske* Katalog, men ikke omvendt. Derhos havde Daa fjernet mange af de Mærker, som betegnede Gjenstandene med de løbende Katalognumere, hvorved han senere har hindret deres Verificering. Ulemperne herved er tildels følt lige til det sidste. Heller ikke var der en Seddel for hvert Numer; mange Gjenstande var, tildels uden nogen Orden, sammenstillede paa en enkelt Seddel. Overhovedet var det hele et meget vilkaarligt Arbeide, som var langtfra at gjøre den tilsigtede Nytte, og som ikke engang gav synderlig Veiledning til at finde hver enkelt Gjenstands Opbevaringssted. Dr. Nielsen forsøgte i nogen Tid at fortsætte, hvad der engang var begyndt. Men han kom snart til den Overbevisning, at der kun vilde være ringe Nytte deri. Han lod saaledes den systematiske Katalog ligge og nøiedes i det Sted med at angive i Hovedkatalogen, i hvilket Skab enhver Gjenstand var indlagt. Det var hans Agt at gaa igang med at udarbeide en ny systematisk Katalog paa Sedler, bygget paa et helt tilfredsstillende Grundlag; men han maatte senere opgive denne Plan, idet Lokalet snart viste sig ganske umuligt for et tilsvarende Arrangement. Det eneste, hvorom der kunde blive Tale, var en praktisk Anordning, hvorved Oversigten nogenlunde kunde opretholdes. Men selv dette lod sig for de ældre Numeres Vedkommende vanskelig opnaa, og hvad de nye Forøgelser angik, da gav disse stedse mere det knappe Lokale Præg af et Magasin, hvor snart hver Plads syntes optaget, men hvor man dog maatte vedblive med at stoppe ind, hvad der yderligere blev indlemmet.

Saaledes maatte det staa hen med en virkelig systematisk Katalog, indtil Musæet fik en ny Bygning. Her var det fremdeles Forudsætningen, at Tiden for en saadan snart skulde være inde. Men dette Haab blev stadig skuffet. Saafremt det den Gang havde staaet klart, hvor lang Ventetiden endelig blev, vilde der selvfølgelig være blevet truffet ialfald en midlertidig Ordning, for at afhjælpe Mangelen af en systematisk Katalog. Men det gjentoges bestandig, at det hele kun var en Overgang, som snart skulde være tilende. Alligevel maatte der ventes i fem og tyve Aar, inden den lovede nye Bygning var færdig, — i et fjerdedels Aarhundrede, og i hele denne Tid stod Musæets Bestyrer uden nogen nævneværdig Bistand. Først i det tyvende Aarhundrede kunde der saaledes skrides til at anlægge en systematisk Katalog.

Imidlertid havde Samlingerne fortsat med at øges.

I 1884 og atter i 1886 skjænkedes en vakker Samling af Mr. ARCHIBALD ARCHER, Medlem af Queenslands lovgivende Forsamling, som i sidstnævnte Aar aflagde et Besøg hos sin i Larvik bosatte Familie.

Hans Gave er katalogiseret 6001—6023 og 6586—6604. I den første Sending var der hovedsagelig Gjenstande fra Melanesien, Buer, Spyd m. m., samt enkelte fra Australien, bl. a. en *woomera*. Til Samlingens bedste Numere hørte to raat forarbeidede Skjold af Træ, bemalede med raa Figurer, og to svære Træsværd, alt fra North Queensland.

I den anden Sending kan mærkes en konchyliebehængt Tromme fra Ny Guinea, hvis oprindelige Skind (af Iguana) dog var borte. Videre to Lanser med Obsidianspids (6588, 6589) fra Hermit Øerne, til hvilke et tredie Sidestykke (7332) blev erhvervet i 1889. Dette sidste var kommet hjem med Skibet „Juletræ" af Grimstad (S. 73). Dertil skjænkedes af Archer en Del Vaaben fra Ny Guinea og Salomonsøerne (Kølle, Pile, Lanser) samt Prydelser fra Birrara. Det meste heraf var antagelig erhvervet fra Indfødte, som fra de nævnte Øer kom over til Queensland med *labour schooners* (S. 65).

Træskjold fra North Queensland (E. M. No. 6007). (Længde 105 cm.; Bredde 23—31 cm.).

Videre skjænkede Postmester MALTHE i Mandal nogle Stykker chinesisk Porcellæn (6026—6029), ligesom nogle melanesiske Vaaben (6030—6033) indkom som Gave fra Skibsfører H. I. HOLTER fra Sarpsborg; han havde faaet dem af nogle Indfødte, der havde bordet det af ham førte Skib „Gilead" af Christiania. To fuldstændige Barnedragter (6034—6039) fra Grønland indkjøbtes gjennem Fru SIGNE RINK, som derved paa ny gav Musæet et Bevis paa sin Interesse for dets Samlinger.

Træværd fra North Queensland (E. M.No. 6004). (Længde 138 cm.).

Om Høsten 1884 kom der yderligere en interessant Gave af Gjenstande fra Melanesien, — som en Illustration paa Sandheden af, hvad der nogle Aar tidligere var anført om den Interesse, et ethnografisk Musæum i Norge netop maatte have for en søfarende Nation som vor (S. 49). Den nu skjænkede Samling (6040—6062) var istandbragt og overdraget til Musæet af Skibskaptein O. LARSEN. Han var paa den Tid selv bosat i Sarpsborg, og havde som Fører af Skibet „Kvik" af Frederikshald gjennem mange Aar beseilet Sydhavet; senere har han bosat sig i Christiania og er nu Disponent for *British Norway Granite Co.* De saaledes tilveiebragte Samlinger var næsten udelukkende fra Øen *Amataka* eller *Duke of York*, der hører med til det nu saakaldte *Bismark-Archipel* og af dettes større Øer ligger nærmest ved Birrara.

Fortegnelsen over denne Gave aabnes i Katalogen med

to Masker, dannede af Benene i menneskelige Ansigter, der er overklæbet med en Jordart, som igjen er bemalet. Der er videre Køller, Lanser, Kastespyd, Smykker, en stor Signaltromme o. s. v. Samlingen fik yderligere et Tillæg ved to Lanser (6063, 6064) fra Amataka, der skjænkedes af Styrmand G. NYGAARD, som tidligere havde faret med „Kvik", og fra hvem der allerede før havdes en Gave (S. 64) Med disse yderst velkomne Erhvervelser, der skjænkedes af vidtbefarne norske Sømænd, var der lagt en god Grund for Musæets fortsatte Indsamling fra Bismark-Archipelets Øer.

MR. ARCHIBALD ARCHER (1820—1902). (S. 66).

Snart efter fulgte — i Løbet af Vinteren 1884—85 — den første Del af en stor, værdifuld Samling, som blev en Pryd for Musæet. Det var denne Gang fra Japan, det fik en smuk Repræsentation. Hvad der tidligere havdes fra dette Rige, var kun lidet og spredt. Nu fik Musæet en virkelig japanesisk Afdeling, og denne skyldtes atter en norsk Sømands Interesse for Fædrelandets videnskabelige Samlinger.

Giverens Navn var OLIVER SMITH, og han var paa denne Tid bosat i Hiogo (Kobé), Japan, hvor han beklædte en vistnok ganske indbringende Stilling som Lods *(Japan Coast and Inland sea pilot)* for det store *Peninsular and Oriental Steamship Co.* Oliver Smith var et Navn, han havde lagt sig til under sine Reiser med amerikanske Skibe, efter en amerikansk Skipper, med hvem han i længere Tid havde faret. Oprindelig hed han HALVOR HALVORSEN og var født paa Sætret i Brevik den 17de September 1843, men var af telemarkisk Æt, idet hans Forældre, Arbeidsmand Halvor Kjøstulsen og Hustru Inger Torbjørnsdatter, var indflyttede til Brevik fra Nes i Nedre Telemarken. Efter Faderen har han ogsaa en Tid baaret Navn af KJØSTULSEN. Som tretten Aars gammel Gut tog han Hyre med Skibskaptein Borchsenius fra Porsgrund, men rømte allerede fra ham i London. Siden for han i mange Aar om i Verden, men kom aldrig tilbage til Fædrelandet. Tilsidst kunde han ikke mere udtrykke sig skriftlig paa dettes Sprog, men forstod dog norske Breve. Selv skrev han altid paa Engelsk. Med et amerikansk Skib kom han om-

sider til Japan, hvor han i nogen Tid fór, indtil han nedsatte sig som Lods og giftede sig med en amerikansk Dame. De skal have havt tre Børn, og ialfald et eller to af disse skal senere være komne til Europa.

I Japan kom han først i Berøring med Nordenskiöld, da denne opholdt sig der under Tilbagereisen med „Vega" fra sin Udførelse af Nordostpassagen. Senere kom i 1884 den svenske Fregat „Vanadis" paa en Jordomseiling til Japan. Der ombord befandt sig Prins OSCAR (BERNADOTTE), og saavidt vides besøgte han ved denne Leilighed den norskfødte Lods i hans Hjem. Dr. HJALMAR STOLPE, som ogsaa medfulgte Fregatten, har fortalt, at de Samlinger, som Oliver Smith havde istandbragt i sit Hjem, var seværdige, og at de i Japan var vel bekjendte. Antagelig var det dette Besøg, som gav den nærmeste Anledning til, at Oliver Smith bestemte sig for at skjænke sine Samlinger til Fædrelandets første ethnografiske Musæum. De kom til Norge i flere Sendinger.

Disponent O. LARSEN (f. 1845) (S. 67)

Første Sending omfatter i Musæets Katalog Numrene 6074 – 6242 Derefter kommer 6307—6345 og 6352—6360. Saa kommer 6605 – 6821. Tilsammen var dette 433 Gjenstande. En Sending gik underveis tabt ved det Skibs totale Forlis, hvormed den var afsendt. Hvad han ialt skjænkede, kan saaledes mindst anslaaes til 500 Gjenstande. Det var derfor velfortjent, at han af Kong Oscar II. hædredes med Fortjenstmedaillen i Guld. Oliver Smith havde yderligere antydet nye Gaver til Musæet. Men i 1887 synes der at være indtraadt en Forandring i hans Økonomi. I et privat Brev til Dr. Nielsen skrev han: *I am now very poor.* Men nærmere om, hvad der havde foranlediget dette, blev ikke oplyst. Kort efter stansede alle Breve fra ham, og da det omsider lykkedes at erholde Meddelelser, viste det sig, at han var afgaaet ved Døden, antagelig i 1888. I det ethnografiske Musæum vil den japanesiske Afdeling bevare Mindet om denne norske Sømand, som i det fjerne Udland bevarede Kjærligheden til Norge og berigede dets videnskabelige Samlinger.

Oliver Smiths rige Gaver omfattede mange forskjellige Arter af Gjenstande. Besøgende i Musæet vil bl. a. paa øverste Afsats i Trappe-

opgangen have Anledning til at stifte et interessant Bekjendtkab med den smukke Samling af japanesisk Porcellæn og Fayance, som er opstillet der. Meget af denne Samling daterer sig fra nyere Tid. Men der er ogsaa i den flere gamle Ting, navnlig flere Porcelænsfad. Særlig udmærker sig en vakker Vase, der antagelig er af Satsuma-Porcellæn. Mellem Fayancesagerne er der ogsaa flere Gjenstande af virkelig Værdi. Den amerikanske Kjender og Samler af disse Ting, Professor S. MORSE i Salem, som besøgte vort Musæum i September 1887, var ved denne Leilighed saa venlig at bestemme enkelte af de skjænkede Kopper og Skaaler. Om otte smaa Skaaler af glaseret Arbeide (6683—6690) har han opgivet, at de stammede fra Matsumoto, Nagato; to Skaaler (6702, 6719) opgives at være fra Owari; en liden gul Lerkop (6710) er betegnet som stammende fra Karatzu Hizon og at være 200 Aar gammel, hvorhos en anden Kop (6747) ogsaa angives at være fra dette Sted. Da de Oplysninger, Oliver Smith havde medsendt sine Gaver, stemte godt overens med, hvad Morse ellers fortalte, tør der være al Grund til at stole paa dem. Beklageligvis var Dr. Nielsen ikke tilstede den Dag, Morse var her, saaledes at hans Meddelelser blev andenhaands, gjennem en anden af Universitetets Samlingsbestyrere.

OLIVER SMITH (1843—ca. 1888). (S. 69).

Mellem de af Oliver Smith skjænkede Gjenstande var der ogsaa en Del Vaaben, Sværd og Knive. Der findes af disse flere vakre Exemplarer, men dog neppe noget af mere betydelig Interesse. Videre var der to Rustninger for Voksne og en for en Gut. Hertil sluttede sig atter en Samling af Parerplader af Bronce *(tsuba's)*, hvis Alder det tildels har lykkets at bestemme. De er katalogiserede fra 6097—6232, altsaa 146 i Tallet. De repræsenterer Typer af en speciel japanesisk Kunstart fra det 15de til det 19de Aarhundrede, og de er tildels et Værk af bekjendte Kunstnere.

Fremdeles findes adskillige Arbeider i Lak. To smukke Skaaler med Laag (6091, 6092) bærer Huset *Tokugawas* Mærke. Ligeledes var der en Del Ruller med Tegninger og tilhørende Text; af saadanne havdes tidligere nogle enkelte, af hvilke en synes at indeholde en Be-

skrivelse over en Reise mellem Aino's. I det hele taget maa det siges, at den Berigelse, Musæet erholdt ved Oliver Smiths Gave, var en af de bedste og værdifuldeste, det overhovedet har modtaget.

Omtrent samtidig, i September 1885, modtog Musæet, denne Gang gjennem Kjøb, en mindre Samling fra Congoegnene (6260—6285). Denne var istandbragt af en Nordmand, I. W. JENSEN, som var født i Christiania og i Egenskab af Missionær, i et amerikansk Selskabs Tjeneste, havde opholdt sig nogen Tid ved Congos øvre og nedre Løb. Omtrent samtidig erhvervedes ved Kjøb en Samling fra Zululand (6287—6306), hovedsagelig bestaaende af Gjenstande, som hørte til en Krigers Udrustning, — et godt Supplement til, hvad der før havdes i Musæet.

Fremdeles er, omtrent fra samme Tid, at mærke en interessant Samling (6362—6458) fra British Columbia, som den norske Opdagelsesreisende, Kaptein J. ADRIAN JACOBSEN paa en Reise i 1885 havde holdt af for Musæet, og som han nu overlod for en ganske billig Pris. Om dette end kun er forsvindende lidet imod de vældige Samlinger, vor Landsmand har istandbragt, dels for det store Museum für Völkerkunde i Berlin, dels privat for Handelshuset Hagenbeck i Hamburg, saa er det dog af Værd. Det er paa den Maade ialfald lykkets at erhverve for Fædrelandet noget af det ethnografiske Materiale, der er indkommet gjennem Jacobsens Arbeide. Navnlig er ni Masker af Interesse; tidligere havdes af saadanne kun et enkelt Stykke.

Umiddelbart efter Jacobsens Samling er der i Katalogen indført en eiendommelig og interessant Gjenstand (6459), der blev skjænket af Justitsraad H. RINK, den bekjendte Grønlandsforsker. Den er katalogiseret som et „Kastetræ af usædvanlig Form, med enkelte Amuletter, fundne blandt Drivtræ ved Godthaab i Grønland. Formodes at være fra Grønlands Østkyst". Men det viste sig snart, at denne Formodning ikke var grundet. Kastetræet var fra Port Clarence, og det maa for at naa frem til Godthaab have fulgt den nordgaaende Strøm fra Beringsstrædet og henimod Nordpolen, med hvilken det saa er kommet ned i Atlanterhavet og derpaa rundt Kap Farvel har naaet til Godthaab. Saaledes fik dette Stykke Betydning som Støtte for den Teori, hvorpaa Fridtjof Nansen byggede Planen til sin store Polarexpedition.

En større Berigelse af de eskimoiske Samlinger (6463—6585) fik Musæet ved en Gave fra den kgl. danske *Kommission til Grønlands geografiske og geologiske Undersøgelse.* Denne skjænkede mange Dubletter, som var indsamlede paa den Expedition til Øst Grønland, som i 1883—1885 var ledet af daværende Marinekaptein G. F. HOLM og hovedsagelig havde havt Station i Angmagsalik. Hvad der saaledes blev indlemmet i Musæet, var for den væsentligste Del at regne for nyt videnskabeligt Stof. Saa meget større Grund var der til at nære Erkjendtlighed for den Velvillie, som der var udvist fra en dansk anseet videnskabelig Institution.

I 1886 indkjøbtes hos det bekjendte Firma CARL HAGENBECK i Hamburg en Samling af Sølvsager fra Araukanien (6830—6857), hvor-

hos man i dette Aar modtog den sidste Del af Generalkonsul BODOMS før omtalte Gave (S. 64); denne Del er katalogiseret 6863—6902.

I 1887 modtog Musæet fra Kong OSCAR II. en interessant Gave, idet han overdrog det atten keramiske Arbeider, som var ham tilstillede fra den berømte Forsker af den græske Oldtid, SCHLIEMANN (6905—6922). Musæet har til forskjellige Tider erhvervet en Del antike Gjenstande, som det er Meningen at samle i et særskilt lidet Kabinet, der tillige skal optage, hvad der haves fra det gamle Ægypten. Den lille, nye Samling repræsenterede gammelgræsk Keramik fra det 6te til det 8de førchristelige Aarhundrede. Kong Oscar II. gav herved Musæet et Tegn paa sin Velvillie og Interesse, der senere blev efterfulgt af mange andre. Dels har han direkte skjænket det værdifulde Gaver, dels har hans Velvillie indirekte været Musæet til Hjælp. Netop denne kongelige Protektion har skaffet det flere af dets mere værdifulde Forøgelser, og Fremtidens ethnografiske Forskning i vort Land kommer derfor altid til at staa i en ikke ringe Taknemmelighedsgjæld til Kong Oscar.

Konsul JUST WRIGHT (1840—1901).

Samtidig modtog Musæet en anden, interessant Berigelse, af en helt anden Art og fra en helt anden Kant af Verden. Der var i Christiania oprettet et afrikansk Handelsselskab, som havde endel Forbindelser i Senegambien og i Liberia. For dette virkede i Afrika som Udsending Konsul JUST WRIGHT, som to Gange i Løbet af 1887 aflagde Besøg i St. Louis og senere bereiste Liberia. Fra disse Reiser hjembragtes Samlinger af Ethnographica, som af Wright og Handelsselskabet velvilligst overlodes til Musæet. Den første Samling, der saaledes indkom, blev katalogiseret 6931—6962 og skjænkedes i 1887. Videre fulgte fra samme Haand, i 1888 en Samling, 7283—7291 og 7296—7311, 7342, 7343, 7345, 7433, hvortil senere er kommet 7690—7697[1]. Musæet fik herved en smuk Forøgelse, dels fra Senegambien og dels fra Liberia og fra Guinea, hvilket for en Del kunde supplere den ældre Gave fra F. THOMASSEN, af Gjenstande fra Sierra Leone (S. 46). Fra CARL HAGENBECK i Hamburg erhvervedes ved Kjøb i

[1] Smlgn. *Internationales Archiv für Ethnographie,* IV, 284 flg.

Oktober 1887 en Samling af større og mindre Kultusmasker fra Ceylon (6999—7040). En Samling af Gjenstande fra Ceylon, Kaschmir, Delhi, Java og China (7043—7057) skjænkedes af den i Paris bosatte Nordmand, Grosserer EILERT SUNDT. Ved Udgangen af dette Aar, 1887, var Antallet af de katalogiserede Gjenstande naaet til 7057.

For Aaret 1888 aabnedes Rækken af nye Erhvervelser med en Samling fra Sumatra (7058—7100), som skjænkedes af en der bosat Landsmand, A. KAMSTRUP, Bestyrer af en Tobaksplantage. Han var i Vinteren 1887—1888 paa Besøg i Hjemmet og vendte derfra tilbage til Sumatra, hvor han senere hen er afgaaet ved Døden. De af Kamstrup skjænkede Gjenstande stammede for en overveiende Del fra *Battakerne*. Dertil kommer nogle Musikinstrumenter, fra de paa Sumatra bosatte Chinesere. Om Vaaren 1889 skjænkede Hr. Kamstrup yderligere en Samling (7312—7328), som for den hovedsagelige Del bestod i Træmodeller af Redskaber, der anvendes af Malaierne paa Sumatra. Ved Bytte med en Del Dubletter, som nylig var indkjøbte i saadant Øiemed og ikke indførte i Katalogen, erhvervedes, ligeledes i 1888, en blandet Samling Ethnographica fra *Musée Trocadéro* i Paris (7101—7226). I denne forekom en Række Statuetter af brændt Ler fra Dalen ved Mexico, Stempler af Ler fra samme Sted, Lervaser fra Ancon i Peru, en Række Gjenstande fra Fanstammen, en Bumerang og et Tøistykke med Slangebillede fra Hopi(Moki)-Indianerne i Arizona, samt Vaaben fra det østlige og centrale Afrika. Det var saaledes en Samling, der kom vel med for Supplering af forskjellige Afdelinger. Ved dette Bytte blev der ydet en god Hjælp til at bringe alt i Orden fra den daværende Gesandt i Paris, Grev C. LEWENHAUPT. Gjennem Indkjøb fra *Museum Umlauff* i Hamburg erhvervedes et af de bekjendte store Ahnebilleder fra Tombara (7227). Ligeledes blev der af Maskinisten paa Hvalfangerskibet „Mjølner" af Moss indkjøbt en Dragt fra Eskimoerne paa Baffinbugtens vestlige Side, under 78½ Grad n. Br., i N. for Lancaster Sund.

Om Høsten 1888 modtog Musæet som Gave fra Dr. W. J. HOFFMANN i Washington en Samling, bestaaende af Obsidianflekker fra en gammel Leirplads i Owen valley, California (7229—7234), Levninger fra et palæolithisk Verksted i Nærheden af Washington (7235—7244), Stensager fra en indiansk Leirplads i Maryland, som blev forladt i 1636 (7245—7274), et indiansk Hovedsmykke og et indiansk Perlebaand fra Dakota (7275—7276). Samme Giver føiede dertil senere et Gravfund fra Huleboerne i Arizona, bestaaende af en Hovedskalle med flere Ben, Tøi og et Stykke Fletverk. Tidligere var der fra ham modtaget en Del Fotografier og Tegninger (6460—6462).

I 1889 blev der hos Guldsmed DAHL, en af de ikke faa omvandrende Antikvitetshandlere i Christiania, indkjøbt en Del melanesiske Lanser (7332—7340), uden nærmere Stedsangivelse; disse Lanser var hjemførte af Matroser, der var ombord paa Skibet „Juletræ" af Grim-

stad, og som havde solgt dem til Dahl (S. 67). Nogle afrikanske Gjenstande (7360—7362, 7432) indkjøbtes ogsaa senere fra ham.

I denne Sommer (August 1889) foretog Dr. Nielsen en Reise i de af Lapper beboede eller besøgte Distrikter i Trøndelagen. Han studerede derunder den lappiske Races Kaar og de Forhold, under hvilke denne var dreven til den fremrykkende Bevægelse mod Syd, som fandt Sted i disse Aar[1]. Paa Reisen erhvervedes flere Gjenstande, fra Lapperne dels ved Røros, dels ved Namsvandet. Derimellem var ogsaa en Dragt fra Røros, for en ung Lap, samt to fuldstændige Dragter, en Mands- og en Kvindedragt fra Strompdalen i Trones Kapelsogn, Namseskogene (7346—7358). De to sidste erhvervedes gjennem Kaarmand, JOHANNES L. FISKUM paa Linsetmoen. Hertil kom senere en Benske (7432) samt to Kranier (7732, 7733) fra lappiske Grave i vild Mark i den øvre Del af Namseskogene, som erhvervedes gjennem Gaardbruger ELIAS HAAPNES. Et Tillæg til disse lappiske Samlinger erhvervedes i Juli 1891, paa en kortere Reise, som Dr. Nielsen den Gang foretog i Tromsø Amt, ved et Besøg hos Lapper fra Jukkasjervi, der havde sit Sommerophold i Skoelvdalen, ved Bardudalen.

I Anledning af den store Orientalistkongres, som i September 1889 afholdtes i Stockholm og Christiania, var der foræret Kong OSCAR II en ægyptisk Mumie. Denne blev af ham skjænket til det ethnografiske Musæums ægyptiske Afdeling (7359) og aabnet af Professor i Anatomi Voss, 7 Oktober 1889. Fra Direktør GULBRAND HENRIKSEN ved Evje Nikkelværk modtog Musæet nogle Gjenstande fra Ny Caledonien (7363—7368), som han havde hjembragt fra sit Besøg dersteds. Som Tillæg til disse fulgte noget senere paa Aaret en anden mindre Samling (7424—7428). En Del Vaaben fra Sumatra (7389—7397) hjembragtes i November 1889 af JAKOB IVERSEN, Assistent ved Universitetets zoologiske Musæum.

Hertil kom om Høsten 1889 og i den følgende Vinter endnu et Par Indkjøb. Saaledes erhvervedes nu de S. 64 omtalte Afstøbninger af Ansigtsmasker hos Robert F. Damon. Hos Museum Umlauff erhvervedes en Del afrikanske Gjenstande (7398—7409), deriblandt Fetisher fra Dahomey, Ashanti, M'Pangwe, Porto Novo, Malemba, Angra Pequena, Loango og Gabon, en Høvdingsstol fra Dahomey og en Kanomodel fra Kamerun.

I Oktober 1889 skjænkede Tolddirektør I. M. DAAE, som i længere Tid havde været ansat i China, en fuldstændig Rustning efter en mandschuisk Prins, tre Spyd, der anvendes ved Tigerjagt i Yunnan, og en Del andre Gjenstande (7410—7423). I denne Samling indgik ogsaa to broget malede plumpe Porcellænsfigurer, der har gjort Tjeneste som Lyseholdere. Det er antagelig saakaldte *thung-tse*, der skal stamme fra Mingdynastiets Tid og saaledes være ældre end 1644 (S. 75). Yderligere modtog Musæet fra vor paa den Tid i Monrovia bosatte Landsmand,

---

[1] *Globus*, LIX (1891), S. 211 flg. og LXII (1892), S. 174.

HALFDAN BERGH, en hel Kano (7434), som den bruges paa Liberias Kyster. Kanoens Længde var 5.90 m.

I Aaret 1890 modtoges atter et lignende Bevis paa den offervillige Interesse, hvormed Musæet omfattedes af Landsmænd i fremmede Lande, idet Missionær K. LINDØE under sit Besøg i Fædrelandet oversendte en Samling af Fetisher fra Madagaskar. Dennes videnskabelige Værdi forøgedes væsentlig ved de Oplysninger, som Giveren bagefter meddelte i et Brev, som han skrev under sin Tilbagereise til Missionsmarken, fra Kapstaden (J. No. 5 1890). Missionær Lindøe's Gave blev en vigtig Forøgelse af den madagassiske Afdeling, som nu efterhaanden begyndte at vokse op, indtil den i den allersidste Tid, gjennem Missionærernes Interesse og Velvillie, har naaet et respektabelt Omfang og er bleven en af vore fyldigste Afdelinger.

Chinesisk Porcellænsfigur, thang-tse (E. M. No 7411) (Højde 27 cm. (S. 74).

Omtrent samtidig modtoges fra G. S. AGERSBORG, Konservator ved Dacotas zoologiske Musæum, tre indianske Fredspiber og en Tobakspung (7447—7450). Den næste Erhvervelse blev en af de største, som de ethnografiske Samlinger overhovedet har gjort. Men Omtalen af den henhører naturligst under et følgende Afsnit. Da den indlemmedes i Samlingerne, var der foregaaet en Forandring, om ikke just med Musæet, saa dog med dets Bestyrers Stilling, hvorved Forholdene i nogen Grad blev forandrede. Men selv dette kunde dog, saalænge Lokalerne blev de samme, ikke regnes for mere end en Indledning til nye Tilstande, et svagt Løfte om, at det kunde eller skulde blive anderledes. Desværre skulde der endnu hengaa en Aarrække, forinden der blev taget Skridt til en Forbedring af de mislige Forhold.

Gammel Kiste fra Talleraas, Dovre, med Indskrift:
Si deus pro nobis, qvis contra nos. Anno 1600.

V. DE NORSKE KULTURHISTORISKE SAMLINGER.

Allerede tidlig havde Professor L. Kr. DAA havt Øie for Betydningen af at foretage Indsamlinger af det rige Materiale, som endnu henlaa spredt rundt om i Landet, til Belysning af de forudgaaende Slægtleds Liv. Hvad der nærmest havde paakaldt hans Opmærksomhed, var det storartede og omfattende Arbeide, som fra Sverige var begyndt af Dr. ARTUR HAZELIUS, Grundlæggeren af de store Samlinger af denne Art i Stockholm, en fremsynt og intelligent Personlighed, som ogsaa meget tidlig havde udvidet sin Virksomhed til at omfatte Norge. Han havde gjennem sine Agenter og Opkjøbere trukket talrige norske Gjenstande ud af Landet. Hazelius var en Mand, der ikke lod sig holde tilbage af økonomiske Vanskeligheder. Han ofrede egne Midler, og det var ikke ofte, han forgjæves skulde paaberaabe sig den private Offervillighed. I stedse større Maalestok kunde han se sine rige Samlinger øges og efterhaanden blive en alt mere og mere værdifuld Fundgrube for alle Studier over norsk, kanske ligesaa meget som over svensk Folkeliv fra ældre Dage. Men om vi end fra norsk Side altid vil erkjende de utvivlsomme Fortjenester, som Hazelius paa denne Maade har indlagt sig, vil vi ligefuldt beklage, at saa meget af virkelig national Værdi er bragt ud af Landet. Professor Daa var en af de Mænd, som først gjorde sig det klart, at vi her led et nationalt Tab, som let kunde blive uerstatteligt. Med de saare begrænsede Midler, som stod til hans Raadighed, forsøgte han saa at tage Arbeidet op for at redde, hvad reddes kunde. Det var i de samme Aar, i hvilke EILERT SUNDT

søgte at optegne, hvad der var levnet af de gamle Sædvaner. Men ingen af disse Mænds Fortjenester blev i sin Samtid forstaaet og vurderet, som de rettelig burde. Svaghederne ved deres — den kan gjerne kaldes missionerende — Gjerning faldt derimod mere i Øinene og blev mere kritiseret.

Hvad Daa angik, da var ogsaa hans Indsamlingsarbeide anlagt paa en Maade, som kunde berettige til Kritik. Men dette hang igjen sammen med hans almindelige Betragtning af, hvad der var Formaalet med en ethnografisk Samling, og hvad der for en saadan skulde være den selvsagte Begrænsning. Ethvert ἔθνος skulde, efter hans Opfatning, kunne finde sin Plads inden denne. Et ethnografisk Musæum skulde rumme alle Kulturer. Saaledes havde jo ogsaa Hazelius givet sine Samlinger Navn af det *skandinavisk-ethnografiske Musæum,* hvilket først længere frem i Tiden blev ændret til *Nordiska museet.* Men Ethnografi er et, og Ethnografi er noget andet. Fra Nutidens almindelige ethnografiske Musæer maa rettelig udskilles al Repræsentation af de europæiske Folks og de dermed sammenhængende Kulturer. Her havde Daa grebet Feil ved at ville indlemme Samlinger til Belysning af den europæiske Civilisations Historie i et Musæum, der skulde sætte sit hovedsagelige eller vel rettere eneste Formaal i at repræsentere de primitive Folkeslag og saadanne Folk, hvis Civilisation hviler paa et fra Europas helt afvigende Grundlag.

Daa havde samlet en Del, bl. a. ved Hjælp af den i sin Tid adskillig bekjendte Gaardbruger SANDER THOMASSØN RAAEN fra Hol i Hallingdal, hvorhos han i sine sidste Leveaar havde faaet en værdifuld Bistand af Sogneprest CHR. GLÜCKSTAD i Hiterdal, som hjalp til med Indsamling i Nedre Telemarken (S. 46). Daa ønskede at kunne anlægge sin Indsamling af norske Sager i større Maalestok, og da der var Tale om at udvide Musæets Lokale, undlod han ikke at fremholde, at ogsaa Hensynet til en norsk kulturhistorisk Afdeling maatte medtages mellem de Grunde, som gjorde en saadan Udvidelse ønskelig. Han henviste til, hvad der allerede i Stockholm var udrettet „ved en enkelt Videnskabsdyrker, Hazelius' udmærkede Dygtighed og Iver", og hvorledes det derværende „Musæum for skandinavisk Ethnografi" vakte almindelig Beundring og regnedes som en af den svenske Hovedstads største Mærkværdigheder. Han fortsatte: „Samtidig hermed er ogsaa Erhvervelse af slige nyere Alderdomslevninger bleven en Modesag i Udlandet. Der findes allerede i Christiania tre Kunsthandlere, som opkjøber overalt saadanne norske Kunstfrembringelser. Idet de fordelagtigen afsætter dem til fremmede Turister, spredes de over den vide Verden og forsvinder i utalte enskilte (sic) Samlinger. Det eneste heraf, som kan haabes at blive tilgjængeligt for en kommende Slægt af norske Forskere, bliver da Hazelii Stockholmske Musæum, ligesom vi for Haandskrifterne til vore gamle Sagaer maa ty til Sverige og Danmarks Bogsamlinger, fordi der ingen Interesse fandtes i Norge for deres Opbevaring dengang, saadanne videnskabelige Skatte endnu var at erholde.

Naar man betænker, med hvilken rivende Fart vort Folk, ligesom alle andre, der er komne i Besiddelse af de nye Samfærselsmidler, forandrer sine Sæder og Levevis, og at heraf følger, at de gamle Kunstfærdigheder gaar af Brug og deres Produkter sporløst forsvinder, vil det blive indlysende, at vil man redde noget af disse fædrelandske Gjenstande, maa man ikke vente saa mange Aar dermed, som det vil medtage efter Worm-Müllers Forslag (sic) at erhverve Bevilling til et særskilt ethnografisk Musæum og at faa det opført."

Som Bevis for, at der i Landet ikke var Mangel paa „patriotiske Personligheder", som nærede Ønske om at „have dets Særegenheder bevarede i dets eget Skjød", vedlagdes en Del netop indløbne Breve, som omhandlede den samme Sag. To af disse Breve var fra Kgl. Fuldmægtig THORVALD BOECK og Konservator (nu Professor) ROBERT COLLETT.

I et større Lokale mente Professor Daa, at den norske Afdeling, som han havde i Sinde at grundlægge, vilde komme til sin Ret. Han haabede, at den derefter vilde vække Interesse, og at dette vilde bidrage til at skaffe Forøgelse. Men han gik bort, forinden han havde rukket at lægge noget kraftigere og mere omfattende Arbeide paa denne Sag. Imidlertid havde ogsaa Professor Rygh den samme Opfatning af, hvad det her gjaldt. Da han og den ny ansatte Assistent første Gang tog de ethnografiske Samlinger i Øiesyn, var deres Opmærksomhed særlig henvendt paa den lille norske Afdeling, skjønt den endnu var i sin allerførste Vorden. Rygh udtalte da, at dette var en Opgave, som den afdøde Bestyrer i sine senere Leveaar havde omfattet med varm Interesse, og som hans eventuelle Efterfølger burde lægge sig paa Hjerte. Rygh nævnte tillige, at det vilde være nødvendigt at anvende adskillige Penge paa denne Indsamling. Hans Ord tændte, og inden ikke lang Tid var hengaaet, befandt den nye Bestyrer sig midt oppe i et stort Arbeide. Yderligere Opmuntring troede han at have i de Udtalelser, som var fremkomne i Stortinget 1ste April 1878 (S. 55 flg.).

Ved den nye Bestyrers endelige Overtagelse af Musæet i 1878 var den norske — eller som Daa gjerne vilde have den kaldt — den skandinaviske Afdeling naaet op til henimod 200 Numere, just ikke noget stort Tal, men dog en Begyndelse, hvis nationale Værdi og Betydning ikke alene kunde maales efter dette. Det var en Arv, der skulde fortjene at hæves og at øges, og Bevidstheden herom gav begeistret Hengivelse i et Arbeide, der i sig selv ikke var let. Om Tallet end kunde være lidet, saa var der dog gode Sager deriblandt, og det maatte haabes, at Sansen hurtig kunde vækkes, saafremt der blot blev slaaet til Lyd. Det var derfor med godt Haab, Dr. Nielsen gik til denne Del af sit Arbeide, og det lykkedes ham i de første Aar efter sin Ansættelse at gjøre en lovende Begyndelse. Ganske vist maatte dette ske paa Bekostning af de Formaal, der skulde være Hovedsagen eller vel endog det eneste Formaal for et Musæum som dette. Men det maatte haabes,

at de almindelige ethnografiske Samlinger senere hen kunde faa Erstatning, og at de Penge, som nu anvendtes til at forøge den norske kulturhistoriske Afdeling, nærmest maatte betragtes som et Laan. Det hastede med at paabegynde dette Samlerarbeide, og det gjaldt om ikke at tabe Tiden ved unødige Forhandlinger.

I Somrene 1878, 1879 og 1880 reiste Dr. Nielsen, dels gaaende, dels kjørende, omkring i Landet, overalt beskjæftiget med at samle, hvad der endnu var levnet af Dragter, Husgeraad, Møbler o. lign., som kunde belyse Norges ældre Kulturudvikling. I 1878 samlede han bl. a. i Søndfjord, hvor han reddede gamle Dragter og Smykker, og paa samme Maade gjennemvandrede han i 1879 Sætersdalen og Telemarken og var atter heldig nok til derfra at hjembringe interessante Prøver paa gamle Tiders Folkekultur. I 1880 samlede han nordenfjelds, i Distrikter, hvorfra der ikke ellers er bevaret meget, og kom tilbage bl. a. med Dragter fra Sundalen, Romsdalen og Namdalen, hvilke nu er at regne som enestaaende Musæumsnumere. I stor Udstrækning bestred han derved Udgifterne selv. Nogle Gange havde han et mindre Bidrag af Universitetets Reisestipendier. Jævnlig sendte han Reisebreve til *Morgenbladet*, hvis Redaktør, CHR. FRIELE, liberalt tilstod ham Honorarer, der anvendtes i de samme Øiemed. Disse Reisebreve havde tillige den Bihensigt at vække Interessen for den Gjerning, som nu var optaget. Tildels blev de ogsaa bagefter udgivne i en liden Bog, *Reisebreve og Folkelivsstudier* (Christiania 1880). Det store Fremtidsbillede var Grundlæggelsen af et norsk nationalhistorisk Musæum, hvis Leder med virkelig Kraft kunde optage Konkurrensen med *Nordiska museet* i Stockholm for, om muligt, at indhente det Forsprang, dette allerede havde vundet, og at gjenoprette, hvad der var forsømt, — paa samme Tid et nationalt og videnskabeligt Program, som en interesseret Mand, i sin kraftigste Alder, havde stillet sig, og til hvis Gjennemførelse han var villig til at ofre sit Arbeide. Det maa nu kunne siges, at hvis dette Program og denne Gjerning havde fundet den paaskjønnende Understøttelse, som de tiltrængte, da vilde der nu i Norges Hovedstad have været en Samling af høieste nationalt og historisk Værd, og da vilde denne tillige have frembudt et fortrinligt Hjælpemiddel for Studiet af det vigtige Emne, som endnu i mange Dele er taaget og uklart, — Historien om Norges nationale Kultur i de sidste 3—4 Aarhundreder. Saa skulde det imidlertid ikke gaa. Sammenhængen hermed skal i det følgende blive kortelig skildret, hvorledes det hele nærmest skulde lede til en stor Skuffelse. Endnu, efter fem og tyve Aars Forløb, er det smerteligt paa ny at gjennemleve i Erindringen hin Tid, da saa varme Forhaabninger ubarmhjertig blev knækkede.

For Arbeidets heldige Gang var selvfølgelig Penge en nødvendig Forudsætning. Mangelen af tilstrækkelige Midler var, med Musæets begrænsede Bevilgning, allerede fra første Dag følelig. I skarp Modsætning til sin Forgjænger, var den nye Bestyrer straks paa det Rene med,

at under en almindelig ethnografisk Samling kunde en kulturhistorisk norsk Afdeling ikke rettelig lægges ind. Naar han derfor bestemte sig for at fortsætte og for at lægge endnu mere Kraft paa den Gjerning, som var begyndt, skede det med fuld Oversigt over Arbeidets Omfang og Maal, idet han mente, at hvad der nu behøvedes, kun var at samle og opbevare, medens det fik blive en nærmere eller fjernere Fremtids Sag at træffe Bestemmelse angaaende Sagernes Udskilling og Indlemmelse i et kulturhistorisk Musæum. Saaledes har det været forudsat, lige fra Arbeidets fornyede Optagelse, hvilket tydelig fremgaar af de hidhørende Dokumenter.

Allerede den 16de August 1878 indgav Dr. Nielsen en længere Forestilling til Collegium academicum, i hvilken han nærmere gjorde Rede for de hidhørende Forhold og androg om en særskilt Bevilgning for at kunne foretage Indkjøb af Gjenstande med kulturhistorisk Værd. Han kunde sige, at de Ord, som faldt under Stortingsdebatten angaaende Oprettelsen af den særegne Bestyrerpost, havde anvist ham, hvad der her var at gjøre, — at han gjennem dem paa en Maade havde faaet sit Mandat, — „at forhindre, at de eneste betydeligere Samlinger af vore nationale Dragter, Smykker o. s. v. skulde blive de, som fandtes udenfor Landets Grænser". Men dertil behøvedes Penge, og saa anholdt han om en Bevilgning af Kr. 1000,oo for det første Aar, ved Siden af Musæets ordinære Annuum. Tiden var inde, da der maatte arbeides. Snarere end det var ventet, kunde den Dag oprinde, da intet mere lod sig tilveiebringe. Nu var der indledet Forbindelser; nu begyndte Interessen at vaagne. Men foreløbig maatte det udvidede Arbeide indstilles, idet Collegium academicum ikke med det samme fandt at kunne tilraade den foreslaaede Bevilgning, men dog forbeholdt sig at fremsætte Forslag derom i en senere Budgettermin.

Saaledes var man foreløbig henvist til at operere med de Smuler, som kunde udredes af den regelmæssige Aarsbevilgning, med dens knappe Beløb. I den følgende Tid var der Anledning til at høste forskjellige Erfaringer, som kun altfor tydelig godtgjorde, hvor grundet den Frygt havde været, som tidligere var udtalt for, at det hurtig kunde tage Ende med det Materiale, som endnu var tilbage for Studiet af den norske Kulturs Historie gjennem de sidste Aarhundreder. Under 31te August 1879 fremsatte saa Musæets Bestyrer fornyet Andragende[1] om en Bevilgning af Kr. 1000.oo for et Aar, til Indkjøb, fornemmelig af ældre og nyere Nationaldragter. Som Begrundelse herfor kunde der dels henvises til, hvad der var udrettet i det sidst forløbne Aar, dels til de under den fortsatte Indsamling indhøstede Erfaringer om, at den før udtalte Frygt for at se Norge tømt for sine gamle Kulturfrembringelser havde været vel begrundet.

[1] Saavel dette som det foregaaende Andragende findes trykt i Stortingspropositioner for 1880, I, A, S. 97 flg.

Tiltrods for den foreløbige Afvisning i 1878 var der hos Universitetets Myndigheder en ikke ringe Sympati for senere Indsamling. Sagens Betydning blev paa dette Hold for det meste forstaaet. I 1880 gav Collegium academicum det fornyede Forslag sin Tilslutning. Kirkedepartementet gik ligeledes med paa at anbefale dette, og saaledes fremkom der for Stortinget i 1880 Kgl. Proposition om Bevilgning af de foreslaaede Kr. 1000,00. Den oprindelige Forslagsstiller havde den Mening, at der yderligere i et, helst to Aar skulde bevilges et tilsvarende Beløb, og naar saa denne Sum af Kr. 3000,00 var anvendt, kunde der tænkes paa, hvad der videre skulde foretages. Han havde den Tro, at Interessen for Indsamlingsarbeidet vilde vokse, naar der kunde fremlægges Resultater, og at der saa senere vilde blive ydet, hvad der var nødvendigt for at fortsætte det samme Arbeide efter udvidet Maalestok. Selve Sagen og Formaalet forekom at være noget, hvis Berettigelse vel ikke kunde være tvivlsom, og naar først Kgl. Proposition var fremsat, maatte det forudsættes, at der ikke kunde møde yderligere Vanskeligheder.

Det gik imidlertid anderledes. Den ydre Sammenhæng hermed er følgende.

Paa Stortinget blev Sagen henvist til Behandling af Budgetkomitéen, som samlede sig om en enstemmig Indstilling, gaaende ud paa, at der Intet skulde bevilges. Da denne Indstilling kom frem til Behandling i Stortingets Møde 18de Marts 1880, blev den imidlertid mødt med alvorlige Indsigelser. Professor ASCHEHOUG optog Propositionens Forslag om den extraordinære Bevilgning af Kr. 1 000,00. For dette fandt han kraftig Støtte af en Række Talere, O. L. SKATTEBØL, M. BIRKELAND, H. BENTSEN, B. HAUGLAND og JAK. SVERDRUP. Debattens Gang lader sig vistnok bedst karakterisere efter en Udtalelse af CASTBERG: „Naar jeg har begjæret Ordet, er det for at konstatere Debattens Magt. Jeg kom her i Salen idag, bestemt paa at stemme for Komiteens Indstilling; men den nu paahørte Debat har overbevist mig om, at jeg stod paa et feilagtigt Standpunkt, og jeg vil føie til: det er særlig Hr. Professor Aschehougs Foredrag, som har bevirket denne Forandring hos mig.“ Ved Voteringen bifaldtes Aschehougs Forslag, Bevilgning af Kr. 1 000,00 med 59 Stemmer mod 51. Mellem Sagens Modstandere havde ogsaa JOHAN SVERDRUP været, der bl. a. ankede over, at man ikke med det samme havde fremlagt Plan for et fuldstændigt nationalt, norsk Musæum, og som af den Grund ikke fandt at kunne gaa med paa et mindre Beløb. I Modsætning hertil kan nævnes, at J. STEEN stemte for Aschehougs Forslag.

Trods Modstanden og trods de inflydelsesrige Kræfter, af hvilke den var reist, havde for denne Gang Sagen seiret. For den i Forhold til det store Øiemed ringe Bevilgning blev der netop i den paafølgende Sommer (S. 79) udrettet meget, og Dr. Nielsen antog, at en Henvisning til dette Arbeide i væsentlig Grad maatte støtte en fornyet Ansøgning om at faa Kr. 1 000,00 til dets Fortsættelse. Han indgav under 8de September

1880 en saadan til Collegium academicum[1], og efter dettes Anbefaling blev der for anden Gang fremsat Kgl. Proposition om Bevilgning af Kr. 1000,00 extraordinært til Erhvervelse af norske kulturhistoriske Gjenstande.

Paa Stortinget var der denne Gang inden Budgetkomiteen et Mindretal paa fire Medlemmer, som anbefalede Bevilgningen. Men Flertallet og derimellem Komitéformanden, B. L. ESSENDROP, var derimod. Imidlertid tilstillede Dr. Nielsen, da Indstillingen blev bekjendt, denne en udførlig Redegjørelse for Sagens Stilling og for Betydningen af, at Indsamlingen hurtigst muligt kunde blive fortsat. Ved Sagens Behandling i Stortinget erklærede Essendrop, at han stemte med Mindretallet.

Det var den 7de April 1881, at Stortinget fattede Beslutning om denne Sag. Debatten var nærmest en Gjentagelse af, hvad der havde været fremholdt i det foregaaende Aar. Men Udfaldet blev et andet. Med 58 Stemmer mod 49 blev denne Gang den lille extraordinære Bevilgning afslaaet. For den Mand, som havde sat sig det Program at skabe i Fremtiden et virkelig *selvstændigt norsk, nationalt og kulturhistorisk Musæum,* var denne Afgjørelse yderst nedslaaende. Efter 25 Aars Forløb har han dog havt den store Glæde, af Mænd, som den Gang i Stortinget greb ind imod hans Ønsker, at modtage Forsikringen om, at det forlængst var indseet og erkjendt, at han havde havt Ret, og at det var beklageligt, naar ikke Staten ved hin Leilighed havde traadt støttende til.

Ogsaa i en anden Henseende er der foregaaet en Forandring. Under Stortingets Debatter i 1880 og 1881 fremkom der flere Udtalelser, som vidnede om, at der savnedes Indsigt i de almindelige ethnografiske Samlingers Betydning, og at der kun herskede ringe Sympati for disse. Der var ingen Mangel paa dem, som i saadanne Samlinger blot mente at se en unyttig Ophobning af Kuriositeter, hvilke det var umuligt at tillægge noget større videnskabeligt Værd. Ogsaa i Pressen kom der tildels frem Udslag af den samme Miskjendelse, og det endog fra Hold, hvor det skulde været berettiget at vente bedre Indsigt. Men det kan ligeledes konstateres, at enkelte af Musæets daværende Modstandere nu er blandt dets stadigste og mest interesserede Besøgere. Imidlertid har Undervurderingen af de ethnografiske Samlingers Værdi og Betydning været et af de uheldige Momenter, som i mange Aar har staaet medvirkende til at vanskeliggjøre Musæets Vækst. Der har hengaaet en altfor lang Tid, forinden Samlingerne kunde blive befriede for den hemmende Indflydelse af saadanne vildledende Forestillinger.

Haabet om Statsbidrag for Indsamlingen til et fremtidigt Statsmusæum var fra 1881 slukket. Uden saadan Bistand kunde Dr. Nielsen, der tillige var optaget af meget andet videnskabeligt Arbeide, ikke i Længden tænke paa at holde det gaaende. Men han ønskede dog endnu at

---

[1] Trykt i Storthingspropositioner for 1881, 4, b, S. 1 flg.

gjøre et Forsøg og vilde ialfald skaffe noget af de Midler, som kunde svare til det Beløb, som Stortinget havde negtet.

Han holdt derfor om Vaaren 1881 i Universitetets Festsal en Række offentlige Forelæsninger, fem i Tallet, over den norske Bondestands Kulturhistorie, samt udgav derefter om Høsten disse i Trykken under Titelen *Træk af den norske Bondestands Kulturhistorie i de sidste trehundrede Aar* (Christiania 1881). Indtægten af den Entrée, som blev erlagt ved Forelæsningerne, og Honoraret for Bogen samt Kr. 200,00 blev af Dr. Nielsen skjænket Musæet. Derhos blev der foretaget en Indsamling, efter Initiativ af en for disse Ting varmt interesseret, offervillig Mand, Cand. jur. D. M. AALL. Paa denne Maade kunde der i 1881 anvendes henimod Kr. 1 500,00 til fortsat Indkjøb. En Del Gjenstande af kulturhistorisk Værd, som ligeledes var indsamlet i denne Tid, blev overtaget for Kong Oscars Samlinger ved Bygdø Kongsgaard og saaledes reddet.

Men hermed stansede ogsaa den Indsamling af norske kulturhistoriske Gjenstande, som allerede var kommen i Gang for det ethnografiske Musæum.

Der blev dog i de følgende Aar fra andre Hold samlet, omend i mindre Maalestok. Bergens Musæum erhvervede saaledes stadig Gjenstande af denne Art, hvorved der efterhaanden er skabt en værdifuld Samling. I 1888 erhvervede Christiania Kommune ved Kjøbet af Frognersæteren med tilliggende Skove de Samlinger, som der fandtes efter den tidligere Eier, Konsul THO. JOH.S HEFTYE, og som fremdeles er i Hovedstadens Eie. Ved disses Overgang til Kommunen overdroges det til Dr. Nielsen at ordne og katalogisere dem.

Alt dette Samlerarbeide var imidlertid temmelig spredt. Det var først i 1894, da *Norsk Folkemusæum* grundlagdes, at der kunde tages ordentlig fat. Til dette overdroges i 1906 som Depositum de hidtil magasinerede norske kulturhistoriske Samlinger ved det ethnografiske Musæum, ligesom det meste af, hvad der i Aarenes Løb af saadanne var kommet til Oldsagsamlingen, paa samme Maade overdroges Folkemusæet til Opbevaring. Tilsammen taget, var den Forøgelse, som ved denne Leilighed blev Folkemusæets Samlinger tildel, omkring 3 000 Numere, hvoraf omtrent 1 600 blev afgivne fra det ethnografiske Musæum. Blandt disse træffes bl. a. en Række af gamle Nationaldragter, af gamle Sølvsmykker, af Bohave, Kjøreredskaber m. m., og derimellem findes mange Numere, som hører til det bedste af, hvad der i denne Retning er bevaret. Saaledes kan det ikke siges, at det Arbeide, som var drevet indtil 1881, var saa ganske betydningsløst. Maaske det ogsaa kan være, at det her givne Exempel har medvirket til at skaffe Landet en saadan Institution som Tandlæge SANDVIGS mærkelige Samlinger, som nu danner det indholdsrige Musæum paa *Maihaugen* ved *Lillehammer.*

Stenbillede af Ganapati.
(E. M. No. 13225). Høide 31 cm. (S. 101).

VI. 1890—1903.

Fra Collegium academicum var der gjentagne Gange fremsat Forslag om Oprettelse af et personligt Professorat i Historie for Dr. Nielsen, med hvilket det tillige var Tanken, at han skulde forbinde sin tidligere Stilling som Bestyrer af det ethnografiske Musæum. Hvad der især foranledigede Fremsættelsen af disse Forslag, var Ønsket om at sætte Dr. Nielsen istand til at ofre sig mere for sin historiske Virksomhed. Forslagenes Skjæbne var imidlertid under de daværende Forhold given paa Forhaand. Først da et saadant atter fremkom ved Universitetet i 1889, aabnede der sig Udsigt til at se det virkeliggjort. Men det havde endnu adskilligt at gjennemgaa, forinden Stortinget den 19de Mai 1890 bevilgede Gagen. Den nye Post var en ordinær, ikke en personlig, og som dens Fag var ikke nævnt: Historie eller: Historie og Geografi, som det først havde hedt, men derimod: Geografi og Ethnografi. Under 4de Oktober 1890 blev derefter Dr. Yngvar Nielsen udnævnt til denne Stilling, hvormed det ogsaa som den selvsagte Forudsætning fulgte, at han skulde vedblive som Bestyrer af det ethnografiske Musæum. Men samtidig blev den tidligere Bestyrergage, uanseelig som den var, inddragen, hvorved der ikke blev Anledning til at ansætte nogen Amanuensis ved

Samlingerne. Den nye Professors Tid var i de nærmeste Aar stærkt optagen med at udarbeide de Forelæsninger, han havde at holde i to Videnskaber, og den Lettelse for saadanne, hvorom han kunde anholde, og som han ogsaa fik sig tilstaaet, blev kun en ganske ringe. Lokalet vedblev at være det samme, og eftersom Samlingerne voksede, traadte dets Knaphed og dets Uhensigtsmæssighed stedse tydeligere for Dagen.

Musæets Katalognumere viste ved Midten af 1890 et samlet Tal af 7450. Dette var just ikke nogen imponerende Masse, som var indsamlet i Løbet af en Menneskealder. Men det var dog kanske mere, end det kunde været ventet under Hensyn til de bevilgede Midlers

Flettet Beholder med Laag fra Zulu.
(f. M. No. 2485) Høide 11 cm. (S. 41)

Ringhed. Nu begyndte imidlertid Musæet at vokse i en raskere Progression, og netop Aaret 1890 bragte en af de største og bedste Forøgelser, som hidtil var erhvervet. Denne var fra *Congoegnene*, et Strøg som tidligere i Musæet kun var tyndt repræsenteret. To norske Skibsførere, som i flere Aar havde befaret Congo og en hel Række af dens større Tilløb, var kort før vendt hjem. Det var Kapteinerne MARTINI og SCHØNBERG; ved sin Hjemkomst medbragte disse betydelige og interessante Samlinger, som udstilledes i Christiania paa Tivoli. Da de to Samlere erklærede sig villige til at sælge det hele, blev der herom indledet Underhandlinger. Musæets Midler var imidlertid saa ubetydelige, at der aldrig kunde være Tale om at gjøre et saa betydeligt Indkjøb alene med dettes regelmæssige Annuum. Der maatte saaledes ydes et extraordinært Tilskud, hvorhos der af en Del Privatmænd blev givet større Pengebidrag, nemlig af Generalkonsul CHR. CHRISTOPHERSEN

Kr. 2000,00, Generalkonsul PETER PETERSEN Kr. 1000,00, Bryggerieier THORVALD EGER Kr. 1000,00, Konsul CHR. BØRS Kr. 500,00 og Professor YNGVAR NIELSEN Kr. 300,00. Det meste af de hjembragte Samlinger blev derefter overdraget til Musæet, hvor det imidlertid blot ufuldstændig kunde udstilles. Hvad der fandtes af Tøier, maatte derfor i de faa Vægskabe, som nu var til fri Raadighed, hænges ovenpaa hinanden i fem-seks Lag, medens Vaabnene, navnlig de lange Lanser, maatte lægges den ene ovenover den anden. Nu som ellers bestod Kunsten i at stuve de forskjellige Stykker sammen paa det mindst mulige Rum. Saa blev det Opgaven at vente og atter vente, indtil den Dag kom, da de gamle Tilsagn blev indfriede.

Ølsil fra Zulu.
(E. M. No. 1295). Hølde 54 cm. (S. 40).

Men der var dog erhvervet en hensigtsmæssig Grundstamme for en fremtidig Congoafdeling. Den nu tilkomne Forøgelse var saa godt som det eneste nævneværdige, Musæet besad fra Congolandene, udenfor den lille, men i sig selv gode Samling, som var erhvervet i 1885 (S. 71). Nu var der dog tilveiebragt et omfattende Grundlag med virkelig gode og paalidelige Prøver paa den Kultur, som havde udviklet sig i Egnene om Congo, og efter at der i de følgende Aar har været Anledning til at erhverve yderligere Samlinger fra disse Dele af Afrika, har Musæet faaet en ganske fyldig Repræsentation. De ved denne Leilighed erhvervede Numere er katalogiserede 7452—7689, 8128—8470 og 12 688—12 691, altsaa tilsammen 585.

Den Martini-Schønbergske Samling indeholder først en Række af Kvinde- og Mandsdragter og Tøier fra Kassai, Sankuru, Equateurville, Lulongo, Bangala, Lomami, Upoto, Stanley Pool, Stanley Falls, Bayansi o. s. v., — Økser fra Kassongo, Leopold II's Sø og Manyema, — Knive, Dolke og Sværd fra Ikatta, Ruki, Lopori, Bungele, Mbangi, Stanley Falls, Sankuru, Upoto, Batetele, Bangala, Lomami, Aruvimi, Equateurville, Lulongo, Mbudja, Jalulima, Kassai, Manyema, — Smykker, Armbaand og lign. fra Mbangi, — Fetischer fra Kassai, Bakuba, Mbangi, Lomami og Stanley Pool m. m. m.

Hovedmassen af det, som blev erhvervet, var gode, smukke Sager, hvilket end mere forhøiede Værdien af den nytilkomne Samling. Flere af Musæets bedste Numere findes derimellem. Hovedsagelig var det Brugsgjenstande og Tøier, som her havde Interesse. Hvad der

Nakkestøtte af Træ, fra Zulu.
(E. M. No. 2348). Længde 51 cm. (Indkommet 1870).

fandtes af Gjenstande, som angik Kultus og Folkenes overtroiske Forestillinger, var kun en mindre Del.

En enkelt Fetisch, der stammede fra Majambo (7430), blev ligeledes ved denne Tid erhvervet ved Leilighedskjøb; den opgaves at være hjemført af Kaptein J. G. STEEN, Fører af Skonnerten „Plimsoll", og efter en medfølgende Beskrivelse skulde den være en *brother fetish to the big fetish Buella Mademba*, ligesom den sagdes at stamme *from the interior of the country, fifteen days from Majambo.* Det oplystes, at denne Fetisch anvendtes til at skaffe stjaalne Sager tilbage og udfinde Tyve, samt til at helbrede Syge.

I de følgende Aar voksede Samlingerne jævnt, samtidig med, at Møien med deres Udstilling og Bevaring kanske endnu raskere øgedes. Da den Martini - Schønbergske Samling foreløbig maatte opbevares i sine Kasser, som fik Plads i det Værelse, der rummede den lappiske Afdeling, gik det langsomt med deres Kata-

Beholder af Træ med Laag, fra Zulu.
(E. M. No. 1821). Hølde 35 cm. (Indkommet 1868).

logisering og Opstilling, hvori der var længere Afbrydelser. Ved Siden deraf indlemmedes andre mindre og større Samlinger. Dr. HANS REUSCH hjembragte en Del jordfundne Stensager fra Amerika, derimellem to Stenøkser (7709, 7710) fra Landsbyen Trois rivières paa Guadeloupe. Skibskaptein LARSEN, Fører af Skibet „Væring" fra Arendal skjænkede nogle Gjenstande fra Celebes, Kei og Sanguir (7713—7716), og gjennem Sognepræst O. T. OLSEN erhvervedes en gammel lappisk Klokkekrans. Grosserer A. B. NILSEN, Frederiksstad, skjænkede en *marimba* (Græskar-Piano) fra Sydafrika. Ved sit Besøg i Fædrelandet skjænkede Missionspræst ASTRUP en Samling af Smykker og Vaaben fra Zululand (7736—7751, 7849—7851).

Om Sommeren 1892 gjordes der et større Indkjøb af Gjenstande, væsentlig fra Melanesien (7752—7848, 7884), som var indsamlede i 1891 paa vedkommende Steder ved Skibskaptein J. A. JENSEN, Fører af Barken „Fernando", senere af Barken „Aspasia", — og T. D. THORSTENSEN, som havde faret med „Fernando". Dette var for det meste Smykker og Vaaben, hovedsagelig fra Birrara, Tombara, Salomonsøerne og for en mindre Del fra Samoa.

I samme Aar, 1892, blev ogsaa Musæets sydamerikanske Afdeling forøget med to Gaver. CONRAD MÜLLER, Uruguay skjænkede nogle Slyngestene og Pilespidser, alt fra Uruguay (7877—7883), medens en noget større Samling (7864—7876, 7974—8003) skjænkedes af Bergkandidat SUNDT, som i en Række af Aar havde været bosat i Chili og Bolivia som Bergværksdirektør, og nu om Høsten 1892 aflagde et Besøg i Fædrelandet. I denne sidste Gave fandtes bl. a. flere Dragter, som nu er i Brug hos Bolivias Indianere.

Til de smukkeste Forøgelser i denne Tid hørte en antagelig fuldstændig Samling af chinesiske Musikinstrumenter (7888—7926). Denne Samling var istandbragt af en norsk Søofficer, ALBERT NIELSEN, som stod i chinesisk Tjeneste, og var af ham skjænket til Kong OSCAR II, der igjen overdrog den til det ethnografiske Musæum. Gavens Værd forøgedes betydelig ved den medfølgende Katalog, som indeholdt nøiagtige Oplysninger om de enkelte Numere. Hermed fyldtes atter et af Samlingernes mange ældre Huller. Kong Oscar skjænkede derhos en Samling af gamle ægyptiske Gjenstande, som han havde modtaget fra Khediven (8080—8125), væsentlig Gravfiguriner. Derimellem var ogsaa to Mumiekasser og et Laag til en saadan Kasse. Muligens er disse Kasser Fabrikarbeide, svarende til vore moderne Ligkister, kjøbt paa et Lager med Udsalg. De giver nemlig i sine Indskrifter intet Navn for den Døde.

I Juni 1893 indkom som Gave fra Skibskaptein S. M. SØRENSEN af Fredrikstad, som i tre Maaneder havde seilet i Fragtfart paa Vitiøerne, en Samling (7927—7973) Gjenstande fra disse Øer, Klædningsstykker og Smykker. Denne supplerede, hvad der tidligere var modtaget som Gave fra Skibskaptein Amundsen (S. 65). Til den fra ham modtagne Lerkrukke (5989) fra Viti kom der nu et Par mindre af en

anden Konstruktion. Direktør DAAE (S. 74) skjænkede en Samling chinesiske Figuriner af Tøi (8039—8055).

I Tilslutning til de forannævnte Erhvervelser maa fra samme Tid endvidere nævnes en Gave fra Generalkonsul ASCOLI i Guatemala (8014—8021, 8714—8824), der indkom i Begyndelsen af 1893, og af hvilken den mest interesante Del var nogle raat tilhugne Billeder af Guder eller Fetischer. Fra Konsul ALBERT VEDELER i Batavia erholdt Musæet som Gave en Samling fra Celebes, Borneo, Molukkerne og Java, tildels Modeller (8022—8038).

I Begyndelsen af 1893 indførtes i Katalogen, fra vor Landsmand i Monrovia, HALFDAN BERGH (S. 75), en sjelden smuk Gave, nemlig et helt Krigsudstyr med tilhørende Værdighedstegn for en vestafrikansk Negerhøvding. Det var Golah-Høvdingen DUALLAH ZEPPY, som havde lidt Nederlag i Krig med Republiken Liberias Tropper. Høvdingen blev der tagen til Fange, og en liberiansk Officer satte sig i Besiddelse af hans Sager som sin Del af Krigsbyttet. Han overlod dette igjen til Hr. Bergh, som atter overdrog det til Fædrelandet. Denne Gave dannede et afsluttet Hele af mere end almindelig Interesse, som videre øges ved Kundskaben om, at det er en Trofæ, vunden i Krig. Duallah Zeppys Krigsamulet, der skulde gjøre ham og hans Tropper uovervindelige, befinder sig mellem det øvrige Bytte. Den havde saaledes ikke kunnet løse sin Opgave og bringe ham Seier. (8056—8079; smlgn. 12652—12658, skjænket 1904).

HALFDAN BERGH if. 1893

En Samling fra Chaco-Stammerne i Sydamerika (8471—8718) blev indkjøbt gjennem Konsul J. WRIGHT hos Handelshuset W. BUNGE & CO. i Rotterdam; navnlig var der i denne Samling mange smukke Fjærarbeider. Fra den norskfødte Missionær OSCAR MIGHELSEN, der fremdeles i et amerikansk Selskabs Tjeneste virker paa Ny Hebriderne, og som i 1891 aflagde et Besøg i Hjemlandet, modtoges som Gave en mindre Samling fra de nævnte Øer (8825—8838). Derimellem var en fuldstændig Kano med *outrigger* og Seil, det sidste noksaa medtaget.

I 1895 modtog Musæet værdifulde Gaver fra det østlige Asiens Folk, ved hvilke Generalkonsul CARL BOCK havde ydet sin Medvirk-

ning. Redaktøren af *Ostasiatischer Lloyd* i Shanghai, B. A. NAVARRA, skjænkede en Samling af chinesiske Gjenstande (8840—8970), hvortil senere føiedes en ny Suite (9629—9689; 12526—12530). I den første Række forekom Lerfiguriner, Arbeider i Fedtsten, Vaaben, Strafferedskaber (tildels Modeller i formindsket Maalestok), Mandarindragter, en Tempelmodel, samt en Række Oprullingsbilleder af de 16 saakaldte *lohans (arhans)*, personlige Disciple af Buddha, som i det chinesiske Pandæmonium indtager en meget anseet Plads. Billederne er tagne i 1894. Den anden Række bestod bl. a. af Tempel- og Husmodeller, samt en hel Suite af Træbilleder, fremstillende Gudetyper, som tilhører den confucianske, den taoistiske og den buddhistiske Kultus, samt en Række Arbeider i Bronce, der tildels opgives at have betydelig Alder. Derimellem befinder sig ogsaa en af de mærkelige Broncepauker fra det sydøstlige Asien[1], som dog var noget medtaget af Tidens Tand. Endvidere maa af denne Gave nævnes en Række Rullebilleder, 14 i Tallet, der anvendtes som Vægdekorationer; de er udførte af en bekjendt Maler i Shanghai.

Buddhafigur fra Kampheng-Pet. (E. M. No. 5813). Høide 59 cm. (S. 65).

Umiddelbart efter den første Serie af Redaktør Navarras Gave indkom der gjennem Cand. real. P. ENGEBRETSEN om Høsten 1895 en mindre Samling fra *Ny Guinea* (8971—9005), der var istandbragt af MARCUSSEN, Nordmandsvik, Dybvaag. Et Fjærsmykke (9006), der opgaves at være „en mægtig Høvdings Hovedpynt i British New Guinea", og som indkom som Gave fra Kammerherre C. F. GJERDRUM, blev et Supplement til den foregaaende Samling.

I umiddelbar Tilslutning til disse Erhvervelser fra Ny Guinea følger i Katalogen de Samlinger (9007—9144; 12532—12587), som blev istandbragte paa KNUT DAHLS Expedition til Sydøstafrika og til Australien. Denne Expedition, som varede i Aarene 1893—1896, blev bekostet af Cand. jur. JØRGEN YOUNG og var nærmest bestemt til zoologiske Undersøgelser og Indsamlinger. Men der var selvfølgelig ogsaa rig Anledning til at foretage ethnografiske Samlinger, og denne blev i nogen Udstrækning benyttet, fornemmelig under Opholdet i Australien. I denne Verdensdel arbeidede Knut Dahl i Nord-

[1] FRANZ HEGER, *Alte Metaltrommeln aus Südost-Asien* (Leipz., 1902), S. 10, 13, 38.

australien, i de vestlige Partier af Arnheims Land, omkring Daly River, og i Vestaustralien omkring Roebuck Bay [1]. Det ethnografiske Udbytte blev efter Expeditionens Hjemkomst overdraget til det ethnografiske Musæum. Det er hovedsagelig primitive Smykker, Bælter, Baand, Lanser, Spyd, Kastetræer og Lurer fra Walli-walli Stammen ved Daly River, Boomeranger fra Dimbi-dimbi Stammen i Arnheims Land, Kasteklubber og Boomeranger fra Roebuck Bay og Bælter fra Mc. Arthur River, Carpentariabugten. Denne Forøgelse var for Musæet saa meget mere værdifuld, som den var en systematisk indsamlet Suite fra enkelte, bestemte Stammer og en god Repræsentation af deres Kultur. Tidligere forefandtes af saadant kun lidet. Den væsentligste Betydning ved den Dahl-Youngske Expedition bliver dog at søge i det ved den vundne zoologiske Udbytte.

Maske, formet over Forsiden af et Cranium, fra Amataka.
(E. M. No. 8040. Højde 26 cm. (S. 97 flg.

I Oktober 1896 opholdt Professor Nielsen sig nogle Uger i Berlin, paa Tilbageveien fra St Petersburg, hvor han havde foretaget historiske Studier i de derværende Archiver. Han benyttede Leiligheden til at gjøre Indkjøb af en Del chinesiske og japanesiske Gjenstande (9145 9186).

I 1897 modtoges og indlemmedes i Musæet -- ogsaa denne Gang gjennem Generalkonsul CARL BOCKS velvillige Bistand – en Samling fra de mongoloide Folk i det nordøstlige Asien, som staar under Paavirkning og Indflydelse af chinesisk Kultur (9187 - 9527, 9953 - 9959) — altsaa ialt 348 Numere. Dette var paa flere Felter en fuldstændig Repræsentation for disse Folks Standpunkt, dels Modeller, dels Originaler, af hvilke flere øiensynlig var forarbeidede for denne Samling. Giveren var AD. DATTAN, Medlem af det første Kjøbmandsgilde i Wladiwostock. Samlingerne er hovedsagelig fra Orotschonerne og der-

[1] KNUT DAHL, *Dyr og Vildmænd; Reiser i Sydafrika; Reiser i Nordvestaustralien* (Christiania, 1898). I anden Afdeling omhandles Nordaustraliens Urfolk, S. 30 - 51; S. 288 flg. beskrives de Indfødtes Klippemalinger, med flere interessante Afbildninger.

næst fra Golderne, for en Del ogsaa fra Mandschuerne. Af Interesse tør inden denne Samling navnlig de Numere være, som angaar den orotschoniske Gudsdyrkelse, derimellem Modeller, som har Forbindelse med deres Tilbedelse af Bjørne. 9298 er en staaende *ssiwok*, Gude-

Brudedragt fra Yunnan.
(E. M. No. 9937). Højde omtrent 115 cm. (S. 93).

billede af Træ, 9299 et siddende saadant; 9302 er et Gudebillede af Træ med Figur som en Sælhund. 9305—9310 er Gudebilleder af Græs, o. s. v. Ogsaa de goldiske og orotschoniske Dragter og Klædningsstykker er af Interesse. Som Helhed maa ogsaa denne store Gave betegnes som en værdifuld Berigelse af Musæets Samlinger.

I 1898 indkjøbtes fra Skibskaptein CARLSEN en Samling fra Congo, katalogiseret 9528—9580. Denne indeholdt hovedsagelig Vaaben, deriblandt vakre Økser, videre Knive af Kobber og Jern, Krumknive, Lanser, Skjold, Pile. Disses Lokaliteter er for det meste bestemte: Luebo, Kassai, Sankuru, Lomami, Manembe (?), Mbangi og Basongo. — I Juni 1898 havde Musæet Besøg af en længe paa Ildlandet bosat Nordmand, HAKON NIELSEN, fra Tvedestrand og modtog af ham som Gave en Samling fra den saakaldte Bahia inutile eller Useless Bay paa Ildlandets Nordvestkyst (9581—9615 og 9627), samt en Del Pilespidser og Flintflækker fra Wisconsin (9616—9626). — I samme Aar indkjøbtes et præpareret *Jivaro*-Hoved (9628) fra Sydamerika. — En Samling fra Filipinerne og Yap (9690—9704) skjænkedes af vor i Manila bosatte Landsmand, ENGELSKJØN, som ogsaa ellers havde vist Musæet sin Interesse.

Fetisch fra Madagaskar.
(E. M. No. 14200). Høide 24 cm. (S. 100).

Hertil kom endnu en Samling fra Somalfolket, der blev indkjøbt hos J. MENGES, Limburg a/Lahn, Nassau (9707—9839, 9960). Et Par andre Stykker (9840—9842, 9844) stammer fra Arabien (Hadramaut) og et enkelt fra Indien (9843), en stor Dromedarsadel fra Pundjab. I denne Samling indgik bl. a. et helt flytbart Somalhus med Tilbehør, flere Sølvsmykker for Kvinder, Husgeraad, Ridestel o. s. v.

Ved Leilighedskjøb erhvervedes en Samling fra Malaierne og Melanesien, hovedsagelig Vaaben (9845—9934).

I 1899 erhvervedes gjennem Kjøb en særdeles rigt udstyret Brudedragt fra Yunnan (9937), som var hjemført af den kvindelige Chinamissionær, Frøken PETRA NÆSS. Dette er et meget inter-

essant Stykke, idet den chinesiske Brudedragt har en allegorisk Betydning som Varsel om Brudens tilkommende Liv, at hun maa skaffe sin Husbond et talrigt mandligt Afkom, der gjennem en lang Slægtsrække kan holde den foreskrevne Dyrkelse af Forfædrene ved Hævd, med de tilhørende Ofringer[1] (S. 92).

Hvid Porcellænsfigur fra Japan.
(E. M. No. 6606). Hølde 40 cm. (S. 70).

Et andet Indkjøb var af en lappisk Stenfigur (9939), med Hoved, men uden Arme og med en russisk Indskrift paa Ryggen[2]. Denne Figur var frembudt til Salg af en Lap ANDERS JONSSØN, som kaldte sig Bestyrer af nogle Gruber ved Ballangen i Ofoten, og som paastod at have fundet den langt inde i Fjeldene. Det hele saa dog meget tvivlsomt ud. En lignende Figur er bleven tilbudt Tromsø Musæum, og ved Sammenligning med en fotografisk Gjengivelse af dette Stykke, har det vist sig, at der er paafaldende Lighed mellem dem begge. I Henhold hertil maa det ansees sandsynligt, at den Tvivl, hvormed Figuren allerede fra først af blev betragtet, har været berettiget. Men ogsaa som Falskneri maa dette Numer ansees for at være af Interesse. For øvrigt er det i saadanne Tilfælde ofte berettiget at modtage nye Erhvervelser, selv om deres Ægthed kan forekomme tvivlsom. Nogle Aar senere gik det omvendt. Der blev da frembudt en saakaldt

[1] I *Internationales Archiv für Ethnographie*, IV, S. 182 flg. (med Pl. XVI) giver J. J. M. DE GROOT en Skildring (med Fortolkning af Symbolerne) af en Brudedragt, som den bruges i Amoy og den sydlige Del af Provinsen Fuhkien. Denne er dog forskjellig fra vort Stykke. Smlgn. SCHENTZ, *Beiträge zur Volkskunde Südschantungs*, S. 86 (med Billede).

[2] En Afbildning findes i *Norge i det 19de Aarhundrede*, II (1900), S. 125.

Runering (11 073), et gammelt, sortfarvet Læderbælte, hvortil der var fæstet korte Remmer med vedhængende Stene og Læderposer; i selve Bæltet var indridset symbolske Figurer (et Kors, et Øie, et gjennemboret Hjerte). Saafremt det forholdt sig som opgivet med Eierne, maatte Bæltet mindst være fra Tiden omkring 1750. Det skulde være et Kvindebælte, og det sagdes, at Lapperne gjennem dette skulde kunne se Fremtidens Tilskikkelser. Gjennem Konferense med Rektor QVIGSTAD er det senere bragt paa det Rene, at den Skik at tage Varsler om kommende Ting ved at se gjennem et Kvindebælte, virkelig har været kjendt af Lapperne, om end kun sjelden nævnt. Saaledes er det rimeligt, at der her er erhvervet endog et meget værdifuldt Stykke, der belyser gammel lappisk Overtro.

Mellem den Forøgelse, som Musæet modtog i 1899, er især at nævne en Gave, som i denne Sommer blev det skjænket af den fhv. britiske Minister i Lima, HENRY W. JONES (9967—10 014, 10 041—10 172), som tidligere i flere Aar havde boet i Christiania som Generalkonsul. Denne Gave, bestod af en Samling Lerurner fra Peru, 180 i Tallet, udgravne paa forskjellige Steder, bl. a. i Pachacamac. De stammer fra det gamle *Chimúfolk*, der levede paa det lavere Kystland af Peru [1].

I dette Aar førtes Katalogen over Tallet 10000.

I 1900 erhvervedes ved Kjøb en Samling fra Congo (10 184—10 270, 10 295—10 304), der supplerede de tidligere Erhvervelser fra de samme Egne. Det har i de senere Aar vist sig, at der ikke sjelden hjemføres saadanne Samlinger ved Nordmænd, som har gjort Tjeneste i Congostaten, og som bagefter frembyder dem tilsalgs. En anden mindre Samling fra Congo (10025—10038) var saaledes lidt i Forveien, 23de November 1899, indkjøbt paa en Auktion over afdøde Ingeniør SCHARFENBERGS Efterladenskaber. Paa denne Maade kan der erhverves mange gode Ting. Men desværre mangler der hyppig Oplysninger om de Steder, hvorfra de skriver sig. Gjennem saadanne Indkjøb, der har kunnet ske mere eller mindre tilfældig, og ved nye, store Gaver er der omkring den Martini-Schønbergske Samling som Kjerne, skabt en forholdsvis fyldig Afdeling fra Congo.

Budstikke fra Nordaustralien. (E. M. No. 12556). Længde 30 cm. (S. 90).

Af større videnskabeligt Værd var en Gave, som omtrent ved samme Tid (Høsten 1899) blev skjænket til Musæet af Toldkasserer P. R. NORBERG paa Tromsø. Det var altsammen Gjenstande, som en Fangstskipper fra denne By om Sommeren 1899 havde erhvervet under

[1] Smlgn. *Geografisk Selskabs Aarbog*, XI, S. 1 flg.

et Besøg ved den nordlige Del af Østgrønlands Kyst, bl. a. ved 74° 20′ n. Br. Fangstmændene havde været iland i en Fjord, hvor de havde stødt paa Ruiner af gamle eskimoiske Bopladse, og havde her gjort flere Fund af Redskaber, Legetøi m. m.[1] Af de fundne Sagers hele Art drog Fangstmændene den Slutning, at den Stamme, fra hvem de hidrørte, var uddød. Samlingen er katalogiseret 10039, 10040; 10275—10294, 10399. Ved en ny Gave, 1906, indkom 13888—13896.

En ny Berigelse af stort Værd var en Samling (10305—10383), som i September 1900 blev skjænket Musæet af Missionær P. O. BODDING fra Santalistan, som da aflagde Besøg i Hjemmet. Det var Indledningen til andre ypperlige Berigelser, som senere er komne fra samme Haand, og for hvilke Musæet skylder Giveren megen Tak. Ved denne første Leilighed var det hovedsagelig jordfundne Stensager, som modtoges.

Toldkasserer PETER RICHARD NORBERG (f. 1835). (S. 95 flg.)

En liden Samling fra Ildlandet (10384—10392) erhvervedes i Oktober 1900 ved Kjøb af en af Deltagerne i Gerlaches Expedition med „Belgica".

I November 1900 modtoges en mindre Samling fra Madagaskar (10400—10428) som Gave fra Missionær BJØRN ELLE, der selv havde indsamlet disse Gjenstande i Omegnen af sin Bopæl, Vangaindrano, Provinsen Farafangana. De bestod i Klædningsstykker, Redskaber, Husgeraad o. s. v. og blev Indledningen til flere paafølgende Sendelser, hvilke det især skyldes, at Musæet efterhaanden har faaet en saa fyldig Repræsentation af Madagaskars Kultur, som den, det nu eier (S. 75). — Noget senere erhvervedes ved Kjøb hos Museum Umlauf i Hamburg en Samling (10430—10436) af Træskulpturer fra Tombara. — I April 1901 modtoges Tilbud fra Missionær THEO. SØRENSEN fra Christiansand, som netop var vendt hjem fra Missionsmarken i Tibet om at overdrage til Musæet en Samling af Brugsgjenstande, Klædningsstykker og Gjenstande, som anvendes ved den lamaistiske Kultus i Tibet. Tilbudet blev med Glæde modtaget og samtlige Gjenstande indkjøbtes for en Pris af Kr. 600,00. I denne Samling (10437—10456) findes flere

[1] Smlgn. Dr. O. SOLBERG, *Beiträge zur Vorgeschichte der Osteskimo* (Christiania, 1907), S. 55 og 58.

Bønneruller af Messing og Sølv, Bønneflag, forskjelligt Udstyr for Tempeltjenesten, Billeder af Buddha, en Tempeltromme, som er betrukket med Menneskehud, en Trompet, som er forarbeidet af et menneskeligt Laarben, Vaaben, Klædningsstykker m. m. De enkelte Gjenstande opgives at stamme fra Amdo, Lhasa, Ta-tsien-luh, Sung-pan og Derge. — I Juni 1901 skjænkede Styrmand H. ERIKSEN, som en Tid havde været i Fart paa Sumatra, tre Gudebilleder fra Pulo Nias (10457—10459).

Paa Foranledning af Mr. FLINDERS PETRIE oversendte *Egypt Exploration Fund* en Samling (10487—10543) af Lerurner, Perler og Stensager, som var udgravede ved El Amrah i Øvre Ægypten, omtrent 6 *miles* i Syd for Arabeh, det Sted, hvor Flinders Petrie hovedsagelig har udført sine Gravninger.

Kurv fra North Queensland.
(E. M. No. 6017). Høide 36 cm., største Bredde 40 cm. (S. 67).

I September 1901 modtoges fra vor Landsmand CARL LUMHOLTZ, en af de Mænd, som gjentagne Gange har vist Musæet sin Interesse, en Samling (10544—10693), dels fra Mexico, dels fra Nordamerikas forenede Stater. Fra Mexico er der dels gamle og ægte Sager, dels nyere Efterligninger. Bl. a. forekommer her, mellem de ægte Sager, 33 smaa Hoveder af Ler, fra Solens og Maanens Pyramider i San Juan Teotihuacan, nær Hovedstaden Mexico. Fra de forenede Stater er det hovedsagelig Stenøkser og Pilespidser, samt Brudstykker af Hjerneskaller, fundne i *mounds*. Den mexikanske Afdeling berigedes yderligere ved en Samling (10734—10823), som erhvervedes gjennem Bytte fra *Museum für Völkerkunde* i Berlin. Videre føiede CARL LUMHOLTZ snart en ny Gave (10956—11012, 11049—11068) til sin tidligere. I denne var der et Par Gudebilleder af Grønsten, om hvilke det dog kan være tvivlsomt, hvorvidt de ikke er nyere Efterligninger. Hovedmængden bestaar af diminutive Lerkar, som i 1896 er optagne af den store Indsø, Laguna de Chapala. Saadanne Lerkar forekommer i Mængder paa Bunden af denne Sø, fra hvilken de stadig hentes op. De maa i den aztekiske Tid være nedsænkede i denne som Ofre eller Votivgaver. Fremdeles indeholdt denne

Sending en Del smaa, lakerede Skaaler fra Uruapan. Ved sit Besøg i Norge, September 1904 føiede CARL LUMHOLTZ dertil en ny Gave (12810—12832). Ved Siden af en Del moderne Lerarbeider fra Guadalajara, indeholdt denne bl. a. nogle mærkelige Lerfigurer, som ialfald for en Del var fundne i Marts 1897, paa forskjellige Steder: San Isidro Ahualulco (2), Omegnen af Zacoalco i Staten Jalisco (3) og Omegnen af Guadalajara. Af disse er her afbildet tre.

Lerfigur fra Mexico.
(E. M. No. 12812). Hølde 39 cm.

Carl Lumholtz har selv i sit Værk, *Blandt Mexicos Indianere,* II, S. 262 flg., nærmere beskrevet denne Type af keramiske Arbeider og paa to Plancher leveret Afbildninger af otte forskjellige Lerfigurer. Han siger saaledes om dem: "Figurerne ser temmelig groteske ud, men er dog ganske vel proportionerede. Kunstnerens Tilsprang til Realisme betegner ham som en Mester. Disse Figurer er desuden ogsaa af Interesse, fordi de giver os Oplysninger om visse gamle mexikanske Stammers Dragt og Smykker, deres Maade at bære Haaret og male Legemet paa, deres Beskjæftigelser, Vaaben og Redskaber og den Maade, hvorpaa begge Kjøn sidder. Halsbaand af Perler, for det meste smaa skiveformede, er fremstillet ved Hjælp af Maling eller udenpaa fæstet Ler, og Armbaand og andre Ornamenter paa samme Maade. —

Materialet er grovkornet Terracotta af et paa Grund af Alderen mere eller mindre morknet Udseende. Figurerne er ikke polerede, men i stor Udstrækning malede paa Legeme og Ansigt med Sort og Hvidt. Undertiden viser Dragten og Hovedpynten gul Farve. Hvor rød Farve kommer frem, er det altid Materialets Farve; Legemet og Hovedet er hule, og det samme er undertiden Tilfældet med Lemmerne. Der er næsten altid et Hul øverst i Baghovedet, og Figurerne er i Regelen

Lerfigur fra Mexico.
(E. M. No. 12814). 29 cm. høi.

Lerfigur fra Mexico.
(E. M. No. 12811). 37.5 cm. høi.

fremstillede med Tænder." Disse Figurer repræsenterer en hidtil ukjendt Type af mexikansk Keramik. Lumholtz anser det givet, at de fremstiller Præster og Præstinder. I ethvert Fald er det givet, at Musæet gjennem denne Gave er kommet i Besiddelse af et interessant videnskabeligt Materiale. Carl Lumholtz har yderligere, i 1907 hjemsendt en betydelig Samling, antagelig hans største Gave til Musæet. Denne kan dog ikke blive katalogiseret, forinden han, rimeligvis i 1908 atter kommer paa Besøg til Fædrelandet.

Endnu er at nævne en Samling (12317—12325) af *idolos Mexicanos*, som i 1903 blev skjænket af Grosserer C. A. SEEBERG i Bordeaux. Det er Hoved- og Brystpartier af Lerfiguriner, som opgives at stamme fra Orizaba. Musæets mexikanske Afdeling, som tidligere næsten alene

bestod af de fra Musée Trocadéro erhvervede Numere (S. 73), er paa denne Maade bleven fyldigere, end det blot for faa Aar tilbage kunde haabes.

I 1901—02 modtoges som Gave fra den i Yokohama bosatte Kjøbmand, BERGMANN, en Samling af jordfundne, japanesiske Stenredskaber (10696—10733).

Tanala-Pige, udskaaren i Træ. (E. M. No. 14225). Højde 1.07 m.

Af Missionær BJØRN ELLE (S. 96) skjændes atter en Samling fra Madagaskar (10828—10852), som yderligere i 1903 efterfulgtes af en tredie Samling (12441—12457) og i 1904 af en fjerde (12841—12864). Hertil er der senere endnu føiet en femte Række (14200—14232), som navnlig indeholder adskillige Tryllemidler og Husmodeller. Dertil kommer yderligere (14792—14795) enkelte større Gjenstande, derimellem nogle Modeller af Huse. De sidste Sendinger fra denne varmt interesserede Samler og Giver repræsenterer hovedsagelig de to Folk, *Tesaka* og *Tanala*. Et interessant Stykke er en i Træ udskaaren Figur (14225), som forestiller en ung Tanala-Pige, 1.07 m. høi, og som her er afbildet. Figuren er udskaaren med en betydelig Sikkerhed og en ikke ringe Kunstfærdighed; den er iført Kvindernes sædvanlige Dragt og bærer de Smykker og Amuletter, som i Almindelighed hører med til denne. Endnu forestaar der en meget stor Forøgelse af denne Afdeling, idet det norske Missionsselskabs Styrelse i 1907 har givet sit Samtykke til, at den største Del af den Samling af Tryllemidler fra Madagaskar, som er istandbragt af Missionær L. WIIG og hidtil har været opbevaret paa Missionsskolen i Stavanger, skulde overdrages til Universitetets ethnografiske Musæum. I denne Samling ligger et betydeligt Materiale for Kjendskaben til Gassernes religiøse Forestillinger, der vistnok med Rette kan betegnes som enestaaende i sin Art. Det vil være en Opgave for Musæet at faa denne Samling bearbeidet og Resultaterne deraf offentliggjorte, et Arbeide, for hvilket den oprindelige Samler maa regnes som selvskreven. En Del af det samme Materiale findes ogsaa i Lindøes og Elles Samlinger. Endelig er i denne Forbindelse at nævne Indkjøbet af fire Lanser fra Nossi Bee (10824—10827). Overhovedet har Musæet for Madagaskars Vedkommende i de senere Aar gjort store Fremskridt.

I November 1901 indkjøbtes af Fru M. HAMILTON, der er gift med en i Indien virkende svensk Missionær, en Samling (10853—10871) af nyere indiske Gudebilleder, en *lingam* og en Del Vaaben. De sidste var et Supplement til en ældre Vaabensamling fra Indien, som var en Gave (1876) fra Oberst GJERTSEN, der i en Aarrække havde levet i dette Land som *District superintendent of police.* Den indiske Afdeling havde tidligere været meget sparsomt repræsenteret. Nu begyndte ogsaa den at blive mere fyldig.

I Januar 1902 indkom der saaledes en betydelig Gave fra Sydindien (10872—10945). Det var hovedsagelig Travancore, som her var

Mr. FREDRICK HUNT.

Mrs. SIGNE HUNT.

repræsenteret. Giverne var Mr. FREDRICK HUNT, Dommer ved den britiske *High court of justice* i Trivandrum, og hans norskfødte Frue, SIGNE HUNT, f. BRONN. For en stor Del indeholdt denne Samling Brugs-, tildels ogsaa Kultusgjenstande fra Trivandrum og bød i flere Henseender paa interessante Numere. Dertil kom senere et Tillæg i en mindre Samling fra de samme Givere (11098—11102), hvorimellem fire Billeder af indiske Guder, som de tilbedes af de lavere Folkeklasser i Travancore. Der er tre Billeder af *Krishna* og et af *Ganapati* eller *Ganeça,* den populære Guddom med Elefanthovedet (S. 84). I 1905 kom hertil endnu en Samling (13222—13267; 13272; 14197—14199) fra Mr. og Mrs. Hunt. Ogsaa denne Gang var der mange Brugsgjenstande; men atter var den videnskabelig interessanteste Del en Række Gudebilleder, dyrkede af de lavere Folkeklasser i Travancore.

Der var ogsaa nu tre Billeder af Krishna, som staar paa den sammenrullede Slange (med et eller med fem Hoveder), og et af Ganeça, hvortil endnu kom et malet Træbillede af *Garuda*, den Gud, som i Hinduernes Mytologi er Fuglenes Konge; han holder en Slange *(naga)*, Symbolet paa, at Garuda er alle Naga'ers Fiende. Imellem Mr. og Mrs. Hunts øvrige Gaver er der ogsaa nogle indiske Manuskripter (10890; 13227).

I samme Aar, 1902, modtog Musæet som Gave fra Professor, Dr. med. AXEL HOLST, ved hans Hjemkomst fra en videnskabelig Reise til Indonesien, en Samling (11085—11093) af saakaldte *angklongs*, der er det egentlige nationale Musikinstrument paa det vestlige Java, — dannet af Bambusstykker

Santalisk Dansetromme.
(E. M. No. 15482). Hølde 63 cm. (S. 119).

Bægerformet Trætromme fra Congo.
(E. M. No. 14985). Hølde 47 cm. (S. 116).

af forskjellig Længde; tidligere havdes i Musæet kun et enkelt Exemplar af disse Instrumenter (960), som Professor Daa havde erhvervet ved sit Besøg i Amsterdam 1864 (S. 36).

Ved Kjøb erhvervedes nogle buddhistiske Metalfigurer, som sagdes at være udgravede i en siamesisk Ruinby (11069—11072; 11094); i Udførelse staar disse langt tilbage for dem, som tidligere var erhvervede ved Carl Bock (S. 65; 90). Videre erhvervedes ved Kjøb en tibetansk *yi-dam*, som opgaves at være kommen fra Japan; den er støbt i en blød Masse og bemalet med forskjellige Farver, samt indesluttet i en Kapsel af Messing. Ved en *yi-dam* forstaaes en Skytsgud, som en nordbuddhistisk Lama vælger sig, enten for hele Livet,

eller for en enkelt eller flere bestemte Anledninger; han vier denne Skytsgud en bestemt Kultus, og ingen maa spørge ham om dens Navn. De mest virkningsfulde yi-dam's er de, som optræder i Forbindelse med sin kvindelige Energi *(çakti*, paa Tibetansk

Signaltromme fra Congo.
(E. M. No. 14996). Højde 46 cm (S. 116).

Krukke fra Siam (Laos?) med overliggende Laag, det sidste af emailleret Kobber
E. M. No. 5870, 14179.

nus-ma, almindeligere *yum*)[1]. Dette Exemplar (11 095) er af den sidste Type.

I 1903 fortsattes med de store værdifulde Gaver til Musæet, — Vidnesbyrd om Landsmænds offervillige Interesse for dette. Idet disse indkom paa en Tid, da Samlingerne befandt sig under Flytning ogOmordning, var det forbundet med Vanskeligheder, i alle Tilfælde at faa dem katalogiseret umiddelbart efter deres Modtagelse; de er saaledes for det meste indkomne og modtagne nogen Tid før Katalogiseringen. Først i Rækken staar den i Congostatens Tjeneste ansatte norske Læge, Doktor INGE HEIBERG, som i November 1902 kom hjem til Fædrelandet paa Besøg. Om Vaaren 1903 skjænkede han til Musæet en Samling, hovedsagelig fra Strøgene mellem Congos nordre Tilløb og Nilen, hvilke han havde gjennemreist paa Veien fra Congo til Norge. Denne Samling (11 103—11 146) bestod væsentlig af Brugsgjenstande, Vaaben, Fetisher, Musikinstrumenter m. m. fra en Række Stammer: A-Sandeh, Dinka, Mangbattu, Bari o. a. For første Gang modtog Musæet nu en af A-Sandeh-Folkets eiendommelige Harper.

Skytsgud for Bærere fra Lokula, Cogno.
(E. M. No. 1500). Højde 72 cm. (S. 119).

Derefter kom der, ligeledes om Vaaren 1903, en Samling af Gjenstande fra Santalistan, der hjemsendtes som Gave til Musæet fra Missionær P. O. BODDING (11 150 — 12 309; 12 531). Sammen med de Sendinger, Musæet tidligere (S. 96) og senere (S. 119) har modtaget fra ham, er dette den største Gave, som nogensinde er skjænket Musæet. Først er

Slangedansers Bandolær fra Hopistammen i Arizona.
(E. M. No. 13 686).

[1] ALBERT GRÜNWEDEL, *Mythologie des Buddhismus in Tibet und der Mongolei. Führer durch die lamaistische Sammlung des Fürsten E. Uchtomskij.* (Leipzig, F. A. Brockhaus; 1900), S. 94 flg.

inden denne at nævne en Samling af jordfundne Stensager fra det Land, hvori nu Santalerne er bosatte, — en meget fyldig Repræsentation for Indiens Stenalder. Dertil kommer saa en paa det nærmeste fuldstændig Samling af alt, som kan vise Santalernes Kultur i vore Dage. Paa denne Maade har vort Musæum faaet en Afdeling, hvortil neppe noget europæisk Musæum besidder et Sidestykke. Santalerne er som Regel kun svagt repræsenterede i de ethnografiske Musæer. Takket være disse store Gaver fra en norsk Missionær, som har forenet den kyndige Videnskabsmands Interesse med en varm Kjærlighed til Fædrelandet, kan saaledes nu et norsk Musæum byde Forskningen et rigt Stof for Studiet af et enkelt af Indiens Folk, som det var ved Udgangen af det 19de Aarhundrede, da der endnu i dets Skikke og Liv var bevaret mangt og meget, som stammede fra de gamle Dage. Denne mærkelige Samlings videnskabelige Værd forøges end yderligere ved den udmærkede Katalog, hvoraf den var ledsaget. Det er en Katalog, nedskreven af en videnskabelig uddannet Mand, som har havt den bedste Anledning til at lære Santalfolket at kjende i dets Hjem.

Doktor Inge Heiberg f. 1861)

Samlingen indeholder Musikinstrumenter, Fodtøi, Toiletsager, Smykker, Prydelser o. lign., Vaaben, Jagt- og Fiskeredskaber, Gjenstande, som bruges til Tobaksrøgning, Husgeraad, Kjøkkenudstyr o. s. v., allehaande Gjenstande, som vedkommer Kreaturstel, Gjenstande, som vedkommer Forfærdigelse af Klæder o. lign., Smederedskaber, Ploge, Kjøretøi, Oliepresse, Sukkerpresse, Risstampe o. s. v., o. s. v. Dertil kommer enkelte Kultusgjenstande, derimellem *mahadeb*, en *lingam* af Sten, med sit kvindelige Supplement, *yoni*. Mahadeb er Çiva, en af de mest dyrkede Guddomme, om hvilken der i Katalogen oplyses: „Santalerne dyrker Mahadeb, forsaavidt de ved Patafesten til den ofrer Betelblade, Ris, Melk o. lign. Nævnte Fest afholdes ved Begyndelsen af det hinduiske Aar (omkring 15de April). Den stammer igjen fra den hinduiske *corok puja* eller Svingefest, der oprindelig skulde holdes paa Aarets sidste Dag, 30te *coitro*, ca. 14de April. Men Santalerne tager det nu ikke saa ganske nøie. Det hele er en natlig Orgie af en væmmelig Art. Enkelte Aar, naar der har været Regnmangel, har Hedningerne (ɔ: Santaler)

foranstaltet en speciel Dyrkelse af Mahadeb. De har da danset rundt om den, ydet den sin Tilbedelse og hældt Melk over den." En senere indkommen Gave fra Missionær Bodding vil ligesom en fra Doktor Inge Heiberg blive omhandlet i næstfølgende Afsnit (S. 116; 119).

En Del af ADOLF DATTANS føromtalte Sending (S. 91) havde ikke tidligere kunnet pakkes ud og forblev derfor liggende, indtil der gjennem Flytning kunde tilveiebringes bedre Plads. Den blev taget frem i 1903 og da katalogiseret (12328—12360); den indbefattede Gjenstande fra Aïnu-Folket paa Sachalin. Efter dem følger i Katalogen to Skjørter af Plantetrevler fra Viti (12362; 12363), skjænkede af Læge A. F. S. GRØNN, to Kurve fra Cochinchina (12364; 12365), skjænkede af P. HAUFF, London, og nogle Gjenstande fra Samoa (12366 — 12369), skjænkede af Stud. jur. TH. STORM, der havde faaet dem fra sin Broder, Skibskaptein CARL W. STORM.

Missionær P. O. BODDING.

For 1903 er ligeledes katalogiseret den Samling (12370—12430), som i September 1902 var hjembragt med den af OTTO SVERDRUP ledede anden Fram-Expedition. Den indeholdt forskjellige, tilfældig fundne, tildels gamle, eskimoiske Sager, for det meste i Brudstykker.

I Maanederne September, Oktober og November 1903 opholdt en Nordmand i Britisk Tjeneste i Østafrika *(British East African Protectorate)* Ingeniør JENS J. ANDERSEN fra Aalesund sig i Christiania, hvor han skjænkede Musæet flere Gaver; han havde i Afrika indtaget en anseet og betroet Stilling som *district officer* og havde senest gjennem en længere Tid været fungerende Underguvernør i Lamu. Fra ham modtog Musæet en stor Lænestol (12436), af sort Træ, med indlagte hvide Benfigurer fra Øen Pata; saadanne Stole findes der i de gamle parsiske Familiers Besiddelse, som for et Par Aarhundreder siden kom fra Indien over Havet til det nuværende britiske Østafrika og bosatte sig der. Derhos ydede Guvernør Andersen sin Medvirkning til at erhverve, for en meget billig Betaling, en Samling fra *Masai*-Folket i Østafrika (12458—12513). Senere er der som Gave tilkommet yderligere nogle Numere. Samtidig skjænkede Skibskaptein OSCAR FAYE en mindre Samling fra Indien (12514—12525).

Aarets rige Gaver fandt sin Afslutning med en Gave af Professor J. D. C. LIEBLEIN, som allerede tidligere havde vist Musæet sin Interesse (S. 40) og nu overdrog det sine egne Samlinger (12593—12609; 12616—12651); bl. a. er derimellem adskillige Potteskaar, beskrevne med demotisk Skrift. — Ogsaa en fra Mr. og Mrs. R. C. A. SAMUELSON fra Pietermaritzburg, Natal, skjænket liden Samling fra Zululand (12610—12614) maa nævnes her.

Under disse gjentagne Forøgelser, hvorved Musæets Numertal voksede til det tredobbelte af, hvad det havde været i 1877 ved Professor Daas Død, var imidlertid Tilstanden inden dets Vægge bleven alt mere og mere forværret. Hver Gang der afgaves Aarsberetning, forklarede Professor Nielsen, hvor galt det stod til. Saaledes heder det i Beretningen for 1899—1900: „Samlingens Tilstand bliver stedse forværret. Der er ikke mere Plads, neppe engang til at magasinere de nye tilkommende Gjenstande. Alt er overfyldt, og selv i Rum, der skulde anvendes til Udstilling, maa der henlægges saadanne paa Gulvet, under adskillig Risiko. Det hele er yderst misligt. Om at gjøre videnskabeligt Arbeide med en saadan Samling bliver der ikke Tale, og det er umuligt at opgjøre sig nogen Mening om, hvor store Dele af den man paa denne Maade kan risikere at faa bedærvet.“ De hvert andet Aar opnævnte Professorer, som havde at inspicere Samlingen og gjøre Indberetning om dens Tilstand, har ogsaa regelmæssig sluttet sig til Bestyrerens Udtalelser.

Ingeniør JENS J. ANDERSEN.

Imidlertid var det dog nu kun et Tidsspørgsmaal, naar denne Elendighed skulde ophøre. En ny Bygning var allerede siden 1902 under Tag og færdig til at modtage de ethnografiske Samlinger, og en foreløbig mindre Bevilgning havde sat Bestyreren istand til at gaa igang med de nødvendige forberedende Arbeider for at istandbringe en systematisk Katalog.

Maske for en Fetishmand fra Congo.
(E. M. No. 13217). Høide 56 cm., Bredde 61 cm. (S. 116).

VII. 1904—1907.

Omsider var altsaa den Dag kommen, da de gamle, overfyldte Lokaler, hvori de ethnografiske Samlinger var sammenstuvede, og som nu knapt længere passende kunde regnes for Magasiner, blev lukkede for Publikums Besøg, og da den nye Bygning efterhaanden fyldtes. Den store Musæumsbygning, som i 30 Aar og mere havde været paa Tale, stod færdig. Siden 1876 (S. 52), da der var udarbeidet de første Planer for en særegen Bygning, som skulde afgive Plads for Universitetets Oldsagsamling, Myntkabinet og ethnografiske Samlinger, havde denne Sag havt sin lange og langsomme Forberedelse, hvorunder det ofte kunde se ud, som om den helt skulde dø hen. I 1880-Aarene var der nedsat en særegen Komité, som fremlagde begrundet Forslag til en hensigtsmæssig Disposition af *Tullinløkken,* den store aabne Plads bag Universitetets ældre Bygninger, som begrænses af Christian IV.s Gade, Frederiks Gade, Christian Augusts Gade og Universitetsgaden, og hvor, nærmest sidstnævnte Gade, en Tomt allerede tidligere var afgiven til Bygning for de Institutioner, som nu benævnes Kunstmusæet (Nationalgaleriet og Skulpturmusæet). Her foresloges at opføre en Bygning for *de historiske Musæer,* en Benævnelse, som senere mere og mere fæstnedes. Selve Bygningen blev i Henhold dertil omtalt som *Historisk Musæum.* Byggeplanernes Forberedelse tog sin Tid. Da det formentlig kan haabes, at der vil blive udarbeidet en Oversigt over

Universitetets Bygningshistorie, ialfald over dennes sidste Afsnit med nye Musæumsbygninger (S. 53), er der i dette Skrift, som væsentlig er bestemt til at omhandle selve Samlingerne, ingen særlig Opfordring til at gaa nærmere ind paa Sagens mange Enkeltheder. Det vil være tilstrækkeligt at nævne, at der aabnedes en Konkurrence for Arkitekter om den bedste Plan og Tegning for Historisk Musæum, ved hvilken Arkitekt K. HENRIKSEN opnaaede første Præmie. Hans Planer blev ogsaa antagne og lagdes til Grund for den kongelige Proposition, som fremlagdes for Stortinget i 1892. Uforudseede Omstændigheder ledede imidlertid til, at dette Storting ikke tog Sagen under Behandling, men udsatte Afgjørelsen indtil videre, og denne Udsættelse kom til at vare i hele fem Aar, — en Tid, som blev lang nok for dem, som i disse Aar skulde have at varetage de videnskabelige Samlingers Interesse og sørge for deres Konservering. Rigtignok havde det gaaet længe paa denne Maade. Men det blev derfor lige tungt at fortsætte med Samlingernes Sammenstuving i fugtige Kjældere og paa mørke Lofter.

Først for Stortinget i 1897 fremsattes paany Kgl. Proposition om Bevilgning for Budgetterminen 1897—1898 af de nødvendige Midler for Paabegyndelse af *Historisk Musæums* Bygning efter de tidligere foreliggende Planer. Idet Arkitekt Henriksen i Mellemtiden var afgaaet ved Døden, var Udførelsen af Byggearbeidet tænkt overdraget til Arkitekt HENRIK BULL, som i den Anledning havde bearbeidet de ældre Tegninger og Udkast. Bestyrerne for de to største Samlinger (det ethnografiske Musæum og Oldsagsamlingen) havde anseet det hensigtsmæssigt og ønskeligt, at ialfald Professor Nielsen i Forveien havde faaet Anledning til at foretage en Udenlandsreise og gjøre sig bekjendt med de Musæumsbygninger, som i de senere Aar var opførte paa forskjellige Steder. Men Kirkedepartementet afslog at stille de nødvendige Midler til Raadighed i dette Øiemed, og der blev saaledes intet af denne Plan, hvilket under flere Hensyn maa beklages.

Den nye Bygning var bestemt til Opførelse paa Tullinløkken. Men da Christianias Ungdom, og af den fornemmelig Eleverne af nogle i Nærheden liggende større Skoler, i en Række af Aar havde havt Tilladelse til at benytte denne om Sommeren som Legeplads og om Vinteren som Skøitebane, fremkom der fra mange Hold mere høilydte end berettigede Krav paa, at Tullinløkken ikke maatte blive benyttet. Det var paa Tale, at Kommunen skulde tilbyde Musæet en Tomt af sine Eiendomme ved Uranienborg Kirke i Byens vestlige Dele. Men der kom intet ud heraf. Tullinløkken var bl. a. en saa værdifuld Grund, at dens Kostende ikke stod i noget rimeligt Forhold til dens Anvendelse som Legeplads. Staten havde heller ingen Forpligtelse eller Opfordring til at overlade sin Eiendom til kommunalt Brug af saadan Art.

Men fra en anden Side var der opstillet et ganske modsat Krav, fra Staten til Kommunen. Det blev gjort gjældende, at de videnskabelige Musæer maatte have sin største Betydning for den By, hvori de var beliggende, og hvis Indbyggere i Almindelighed her vilde have den

letteste Adgang til at faa Belæring. Det var Musæernes populære Side, som derved blev holdt frem, og saaledes vaktes nu Spørgsmaalet, om ikke Christiania Kommune skulde yde Tilskud til Bygningens Opførelse. Saavel Tomtespørgsmaalet som Kommunens Forhold kom paa Tale, da Sagen behandledes i Stortinget, i Dagene 26de—27de April 1897.

Siamesiske Kar af emailleret Kobber. (E. M. No. 14 171; 14 174; 14 190; 14 191; 14 192).

Udfaldet blev, at Budgetkomitéens Indstilling fik Stortingets Tilslutning. Denne gik ud paa, at der for den første Termin skulde bevilges Kr. 100 000,00 til Bygningens Paabegyndelse. Indstillingen vedtoges med 68 mod 46 Stemmer. Mellem dem, som gav virksomme Indlæg til Musæets Bedste, maa særlig nævnes to af Stortingets Medlemmer, Budgetkomitéens Formand, nuværende Amtmand V. Ullmann og nuværende Biskop W. Wexelsen. Nødvendigheden af, at der blev gjort noget for Samlingernes bedre Opbevaring og Udstilling blev forøvrigt almindelig erkjendt. Uenigheden angik hovedsagelig det, som foran er omtalt, fremfor alt Spørgsmaalet om et kommunalt Bidrag. Efter Formen for Stortingets Bevilgning blev der ikke Tale om et saadant.

Saaledes var omsider den længe forberedte Bygningssag bragt i Orden. Byggearbeidet tog sin Begyndelse om Høsten 1897, og om Høsten 1902 kunde man gaa igang med Indflytningen. Om Vaaren 1903 begyndte Opstillingen, og 14de Februar 1904 kunde de aabnes for Publikums Besøg. I Forveien havde Stortingets og Regjeringens Medlemmer samt Universitetets Professorer, Embedsmænd, Docenter o. s. v. modtaget Indbydelse til paa et Par Aftener at tage Samlingerne i Øiesyn, og denne Anledning var i stor Udstrækning bleven benyttet af Stortingsmænd og Universitetets Funktionærer.

Ved Flytningen viste det sig, hvor mislig den hidtilværende Mangel paa ordentligt Lokale havde været. Det blev ikke muligt, i de

knappe, overfyldte, hidtil benyttede Rum at foretage en ordentlig Sondring, som den første Forberedelse til den nye Opstilling. Et Andragende om at faa overladt et andet Lokale paa Universitetet til at foretage en successive Nyordning før Flytningen, kunde ikke imødekommes. Man maatte da, trods alle dermed følgende Betænkeligheder, bestemme sig for en anden Fremgangsmaade; først efter Overførelsen til den nye Bygning blev de enkelte Numere strengt sorterede efter de Afdelinger, hvortil de henhørte, saa derefter henbragte til den for disse bestemte Sal og der, eftersom Montrene blev færdige, opstillede i disse. Derved opnaaedes en første Ordning.

Efterat Flytningen var bleven helt færdig, er der taget fat paa det endelige Arbeide med at sammenholde de enkelte Numere med Katalogerne og at ordne dem. Efterhaanden faar nu hvert Skab sin særegne Kapsel, hvori indlægges de Katalogsedler, som hører til Skabet. I Hovedkatalogen angives saa tillige, i hvilken Sal og i hvilket Skab enhver Gjenstand er at finde. Hermed arbeides der fremdeles ved Udgangen af Aaret 1907.

Fra 1ste Juli 1902 ansattes Cand. mag. ULRIK SVERDRUP som Amanuensis. Lønnen for denne nyoprettede Post var Kr. 1600,00 med to Alderstillæg paa Kr. 200,00 efter fem og ti Aars Tjeneste. Til Medhjælp ved Samlingen var bevilget Kr. 600,00, senere Kr. 800,00 for hvert Aar. Til en Begyndelse lønnedes Frøken ASTRI BRØGGER for denne Sum. Men allerede inden Udgangen af 1903 udtalte Kandidat Sverdrup, af Hensyn til sin Helbred, Ønske om at maatte ombytte sin Stilling med den, Frøken Brøgger indehavde, hvorefter hun i Aarene 1904 og 1905 var konstitueret som Amanuensis. Da hun ved Udgangen af 1905 fratraadte for at indgaa i Ægteskab, ansattes fra 1ste Januar 1906 Dr. philos. OLE SOLBERG som Amanuensis. Men da han opholdt sig i Udlandet og ikke ønskede at vende tilbage før 15de Marts, fordeltes i disse to og en halv Maaned Forretningerne mellem tre Medarbeidere, Stud. philos. J. O. GJERLØW, Cand. philos. ANTON BRØGGER og Frøken ASTRID TANK. I Begyndelsen af 1907 fratraadte Kandidat Sverdrup ogsaa den mindre Stilling, han havde indehavt, idet hans Helbred vanskeliggjorde hans fortsatte Vedbliven ved Musæet. Derefter har det til Medhjælp ved Musæet bevilgede Beløb ikke været anvendt til at lønne en fast Medarbeider. Man har i det Sted ladet Arbeidet udføre for Timebetaling.

Som Betjent ved de ethnografiske Samlinger skulde fra 1ste September 1902 fungere den nye Vagtmester ved det historiske Musæums Bygning, L. BJØRKMANN, der ogsaa siden har fungeret som saadan. Imidlertid har denne Kombination af to, i sig selv ikke ganske ensartede Stillinger ikke i Længden vist sig hensigtsmæssig, hvorfor der nu er fremsat Forslag om Bevilgning til Ansættelse af en særskilt Præparant. En saadan har ogsaa været midlertidig benyttet, idet en af de tre Kontrollører (M. HENRIKSEN), ved Siden af denne Stilling har havt Ugebetaling af en extraordinær Bevilgning, som hidtil har

været givet til Samlingernes Opstilling og Udstyr, men vil ophøre, saasnart man er helt færdig med disse. Saafremt en saadan Post maatte blive oprettet, vil en Kontrollørløn kunne bortfalde.

Kontrollen ved Musæet i Samlingernes Aabningstid har været udført af tre Betjente, hver med et Honorar af Kr. 300,00 pr. Aar. Inventariet blev, efter Anbud, leveret af de tre Snedkerfirmaer i Christiania, ENGSTRØM, JENSEN og M. OLSEN. Forinden der udstedtes Anbud, foretog Professor Nielsen (i Mai 1901) en Rundreise til en Række større Musæer i Danmark, Tyskland, Østerrige, Ungarn og Schweiz. I 1903

Tromme fra Lusambo.
Høide 43.5 cm.; Tvermaal 60.5—62.5 cm. (E. M. No. 14983). (S. 116).

og 1904 bereiste han paa samme Maade andre Dele af Tyskland og Schweiz, samt Italien og Sverige. I 1907 er der yderligere forarbeidet en Del Inventar, ved en for Samlingerne særskilt antaget Snedker, og hermed vil der antagelig blive fortsat i 1908, naar der skal tilveiebringes Inventar for den hidtil ikke udstillede lappiske Afdeling.

Fra 1903 forhøiedes Annuet til Kr. 2400,00 og fra 1907 til Kr. 3200,00, hvilket Beløb for 1908 er ansøgt forhøiet til Kr. 4000,00.

Under og efter Flytningen vedblev Samlingerne at vokse. Det viste sig nu, at der efter deres Opstilling i et nyt, smukt og hensigtsmæssigt Lokale, var en voksende Interesse for dem. Denne Interesse fandt saa et vakkert Udtryk i de Gaver, der nu indløb; ligeledes syntes det, da Opmærksomheden var vakt, som om der hyppigere blev Anledning til at erhverve gode Numere gjennem Kjøb.

I 1904 skjænkede Overlærer AKSEL ARSTAL et stort Stykke Tapa (12692) fra Haabai i Tonga-Archipelet, som var hjembragt af Kaptein TH. ANDERSEN, Fører af Barkskibet „Petrus" af Christiania. Ingeniør P. BRUFF skjænkede nogle Billeder af hinduiske Guddomme, som var tegnede af indfødte Kunstnere i Indien; en anden Serie af saadanne Billeder (13761—13766), der stammer fra samme Kilde, er senere skjænket af Doktor GRØNNS Arvinger. Af Student H. SCHAANING (S. 121), som er bosat paa den russiske Side af Grænsen, nær Sydvaranger, erhvervedes ved Kjøb en Samling af lappiske Gjenstande, fornemmelig Klædningsstykker (12699—12708). Lieutenant PEDER CARL HANSSON, der er ansat i det chinesiske Toldvæsen, skjænkede ved sit Besøg i Hjemmet, April 1904, en Samling fra China (12716—12733; 12735—12738; 12740—12742), derimellem flere Uniformsstykker, Vaaben og Flag. Fra Hofjægermester THOMAS FEARNLEY modtoges i Juni 1904 et Pilekogger, antagelig af Mandingoarbeide, og nogle andre Gjenstande fra Senegal (12744—12747). Under et Besøg i Italien erhvervede Professor Dr. ALF TORP en Del etruskiske Skaaler o. lign., tildels med Indskrifter, hvilke han overlod Musæet, hvor de vil blive en værdifuld Tilvækst til det lille antike Kabinet, som forhaabentlig snart vil kunne indrettes (12749—12756). Dertil kom senere et interessant Stykke (14237), hvorom Professor Torp har givet en nærmere Meddelelse i *Sitzungsberichte der Bayerischen Akademie der Wissenschaften 1904* (philos.-philol. und hist. Klasse, Heft. IV).[1] Det er et rundt Vægtlod af Tuff, som har været anvendt til at holde de lodrette Traade i Vævstolen udspændt; rundt om løber en Indskrift paa Etruskisk i tre Linier, som, imod den sædvanlige Brug, gaar fra venstre til høire.

Drikkehorn (af Bøffel) fra Bakuba ved Kassai. (E. M. No. 7623). (S. 85 fig.).

Af Fru HAMILTON (S. 101) kjøbtes et Billede af Buddha i Sten, der opgaves at stamme fra de vestligste Distrikter i Hindustan, nær ved Grænsen af Afghanistan. Det tilhører de ældste Buddhafremstillinger, under Paavirkning af græsk Kunst, de saakaldte Gandhara-Skulpturer.

[1] *Einige neugefundene etruskische Inschriften* von ALF TORP und GUSTAV HERBIG, München 1904.

I Juni 1904 skjænkede Generallieutenant FR. THAULOW nogle chinesiske Gjenstande (12757—12760), som i 1855 var indsamlede i China af hans Farbroder, Kaptein i tysk Tjeneste THAULOW. Ligeledes modtog Musæet gjennem Borgermester H. E. BERNER som Gave fra Toldassistent LEO AHRENDTZ i China en Del Modeller af Dschunker og Fiskerbaade (12762—12766).

Af Ingeniør YNGVAR MARTENS erhvervedes ved Kjøb en Samling fra sydamerikanske Indianere (12767—12802). Navnlig var de Gjenstande, som stammede fra et Jægerfolk *Guayaqui*, af stor Interesse. Dette hører til de mærkelige Stammer, som fremdeles lever omkring i Sydamerika og der har holdt sig upaavirkede af den omgivende Civilisation. Guayaqui-Stammen er i nyere Tid først bleven kjendt i 1884 og mere nøiagtig fra 1895, og der er senere leilighedsvis kommet Ethnographica fra den til enkelte Musæer. Fornemmelig er det La Plata-Musæet, som her har ladet foretage Undersøgelser og fremlagt Materiale fra denne mærkelige, ganske faatallige Stamme, som lever mellem Uruguay og Parana, i forholdsvis ringe Afstand fra Kysten. Dens Standpunkt er Stenaldersfolkets, og hvad den har af Vaaben, Redskaber, Klæder o. lign., indskrænker sig til det mindst mulige. Hvad der er kommet til vort Musæum, er saa vidt meget, at det nogenlunde kan siges at repræsentere den hele Guayaqui-Kultur, hvis det da er tilladt at anvende Benævnelsen af Kultur paa den Tilstand, hvori disse Indianere har levet indtil det nittende Aarhundredes Udgang.[1]

Bæger af Træ fra Congo, 22 cm. høit. (E. M. No. 10192). (S. 95).

Kort efter Guayaqui-Samlingen modtog Musæet en af de største og værdifuldeste Gaver, som det har faaet (12865—13058), nemlig en Samling af det i Siam brugelige Porcellæn, hjemført af vor Landsmand, Kaptein i Marinen, TH. RING, som skjænkede den til de ethnografiske Samlinger. En mindre Del blev af ham overdraget til det herværende Kunstindustrimusæum.

---

[1] Om Guyaqui-Folket kan henvises til to Afhandlinger af Dr. KARL VON DEN STEINEN og af Dr. PAUL EHRENREICH i *Globus*, LXVII (1895, 1), S. 248 flg. og LXXIII (1898, 1), S. 73 flg. De i vort Musæum opbevarede Gjenstande svarer ganske til, hvad der paa sidstnævnte Sted er gjengivet i Afbildning. Ingeniør MARTENS, der selv i flere Aar havde levet i Paraguay, har omhandlet sit Ophold der i *Det norske geografiske Selskabs Aarbog*, XII, 1900—01, S. 79 flg.

Musæet havde ogsaa noget tidligere fra samme Giver modtaget en interessant Sending (11013—11048), hvorom Giveren i 1906 meddelte nærmere Oplysninger. Det er dels smaa Metalplader, hvorpaa er afbildet menneskelige Figurer (Buddha's), dels runde eller aflange Lerplader, hvori er indtrykt Gudefigurer og Stempler. Disse sidste er fundne i en Hule i Provinsen Trang paa Malakkahalvøens Vestkyst, omtrent 100 *miles* nordenfor Penang. De Indskrifter, som sees paa Bagsiden, er buddhistiske Sanskrittekster, og Pladerne *(pra-pim)* skal antages at være fra det 11te Aarhundrede; de formodes at stamme fra Hinduer, der havde slaaet sig ned paa Halvøen som Kolonister. Da disse Plader først blev fundne under et Lag af Flaggermusguano, som dækkede Bunden af den Hule, hvori de laa, var de fugtige og bløde, som om de nylig var forarbeidede. Af denne Grund troede de Indfødte, at de var lavet af Aander og nedlagt paa dette Sted. Men de chinesiske Peberplantere havde Brug for Guanoen og gjorde derfor kort Proces med Guano, Lerplader og Overtro.

Kaptein Th. Ring (f. 1866). (S. 110).

Den næste Sending, hvormed Kaptein Ring berigede Musæets Samlinger, var af en anden Art. Gjenstandene var af en nyere Oprindelse og repræsenterede en ganske forskjellig Side af det sydøstlige Asiens Kultur. Det var en Samling af det Porcellæn (S. 110), som bruges i Siam. Tidligere fandtes der i Musæet kun elleve Stykker af saadant Porcellæn (5844 flg.), som var erhvervet af Generalkonsul Carl Bock (S. 65). Porcellæns-Industrien er gammel i Siam og skal antagelig der gaa saa langt tilbage som til det ellevte Aarhundrede, da den indførtes af chinesiske Mestre. Samme Industri blomstrede kanske især i det 18de Aarhundrede, indtil Ayuthia, Siams gamle Hovedstad, i 1767 faldt for Birmanerne, og alle Stentøisbrænderier, som laa i Nord for denne Stad, blev ødelagte. Der var for øvrigt ogsaa i Syd for Ayuthia enkelte Brænderier, om hvilke der imidlertid endnu savnes paalidelige Oplysninger. Senere er der ogsaa indført til Siam meget Porcellæn, som er forarbeidet i China, udtrykkelig for dette Marked.

Denne Porcellænssamling er overmaade interessant. Porcellæn fra Siam, i virkelig gode Exemplarer, er overhovedet ikke af de Ting, som hyppig og i store Mængder forekommer i Europas Musæer.

Kaptein Rings Gave bliver derved saa meget mere instruktiv. Mange af dens Numere er meget gode Sager. Mindst ligesaa værdifuld er en anden Samling (14169—14195), som Kaptein Ring i Juni 1906 skjænkede Musæet. Denne bestod af Vaser, Krukker og Kopper, forarbeidede af emailleret Kobber (S. 103; 110), og vistnok altsammen hørende med til den buddhistiske Kultus. Hertil kommer fremdeles en Kiste (82 cm. lang, 31 cm. høi og 24 cm. bred), der er rigt dekoreret med fantastiske Figurer (15537), og hvori ligger et med kolorerede Tegninger udstyret siamesisk Skrift, antagelig af religiøst Indhold. Altsammen meget fint Arbeide.

Da i Januar 1906 den danske literære Grønlandsexpedition, under MYLIUS ERICHSEN og KNUD RASMUSSEN, efter sin Hjemkomst besøgte Christiania, viste de vort Fædreland den særdeles Velvillie at skjænke en Del af sine hjembragte Samlinger, navnlig fra Eskimoerne ved Cape York, til det ethnografiske Musæum (13065—13089). Især forekom derimellem Amuletter og Legetøi. Videre var der den af Mylius Erichsen paa Reisen benyttede Mandsdragt og to Slæder. Af disse havde den ene tilhørt den Eskimo, som ledsagede Eivind Astrup paa hans Reiser. Dette var anden Gang, Musæets eskimoiske Samling blev beriget med interessante Gaver fra Danmark (S. 71).

Fra Congo erhvervedes ved Kjøb forskjellige mindre Samlinger. Men hvad der blev skjænket til denne Afdeling, var dog her det værdifuldeste, og naar Musæets Congosamlinger nu har naaet det Omfang og den videnskabelige Værdi, som de virkelig har, da skyldes dette væsentlig de Landsmænd, som i de sidste Aar, under sit Ophold i Congostaten, har istandbragt betydelige Samlinger og skjænket disse til Musæet.

Om Vaaren 1905 aflagde Lieutenant CHRISTOPHER LUNDH et Besøg i Hjemmet og opholdt sig i flere Maaneder i Christiania. Han havde i Congo havt sine Stationer mellem de to Folk *Ba-yaka* og *Ba-hollo*, som lever i de sydvestlige Dele af Congodistrikterne, og havde herfra medbragt smukke Samlinger, af hvilke han overdrog meget til Musæet (13139—13221). Lieutenant Lundh har tillige stillet i Udsigt, at han ved et senere Besøg i Hjemlandet vilde medbringe systematisk tilveiebragte Samlinger fra de Folk i Congostaten, med hvilke han senere hen vilde komme i nærmere Berøring. Af de Gjenstande, han denne første Gang skjænkede Musæet, er antagelig en stor lukket Hovedmaske for en Fetishmand (S. 108) det Stykke, som hos de Besøgende vil vække den største Interesse.

Dertil kom saa Fortsættelsen af Doktor INGE HEIBERGS store Gaver (S. 104), der i saa væsentlig Grad bidrog til at hæve Musæets Congoafdeling. Denne nye Sending er katalogiseret 14301—14575 og 14833—15035, altsaa i det Hele 478 Numere. Hvad her navnlig ved et Besøg i Musæet vil falde i Øinene, er en Række vel konserverede, store og smaa Fetisher (S. 104), de bedste af denne Art, som Musæet eier. Der er ligeledes prægtige Trommer (S. 103; 112) og Vaaben, kobber-

omviklede Lanser og en Del Økser af Kobber og Jern. Gjenstandene opgives at stamme fra Bakumu, Lukele, Kassai og Sankuru, Batetele, Bangala, M'bangi, Mayombe, Kuango, Kasongo, Lusambo, Basongo, Tschumbiri, Bakuba, Aruwimi, Bateke, Batinja, Bahema, Mangbuttu, A-Sandeh. Overhovedet indeholder denne Gave mange prægtige Gjenstande, som vilde være en Prydelse selv for et meget større Musæum end vort. Lægges saa dertil de mindre Samlinger, som til samme Tid er indkomne gjennem Kjøb, vil det erkjendes, at der er erhvervet en noksaa fyldig Repræsentation for Congofolkene. Af Hoteleier JESPERSEN i Kabelvaag indkjøbtes i 1905 en ved hans Søn hjembragt Samling (13281—13361). I 1906 indkjøbtes en anden Samling (13771—13880) af CHR. NERGAARD, Namsos, og kort efter en tredie (14011—14110), som blev frembudt til Salg efter afdøde Kaptein SUNDT, som længe havde gjort Tjeneste i Congo. De to første Samlinger ledsagedes af Opgaver om de Lokaliteter, hvorfra Gjenstandene har sin Oprindelse. Den Jespersenske Samling stammer saaledes fra Leopold II's Sø, Stanley Falls, M'bangi, Lomami, Tschuapa, Lusambo, Itimbiri, Mongula, Kassai og Tanganyika. Den Nergaardske Samling repræsenterer Distriktet M'bangi i Fransk Congo. Hvad endelig den Sundtske Samling angaar, da var denne ikke ledsaget af Oplysninger om Lokaliteterne; han levede imidlertid paa sin første Reise mest i Bangala, medens han senest skal have været ansat paa Vestsiden af Tanganyika. Det er saaledes altsaa disse Lokaliteter, som maa være repræsenterede i hans Samling.

Trækæger, med gjennembrudt Fod fra Kassai; 17 cm. hølt. (E. M. No 7626). (S. 85 fig.).

I Juni 1905 erhvervedes gjennem Kjøb en Samling fra Bella Coola-Indianerne (13273—13280), som gav et Supplement til de før ved Adrian Jacobsen indsamlede Gjenstande (S. 71). Sælgeren var Lærer I. FOUGNER, som oprindelig var fra Lillehammer, men nu er bosat i Bella Coola som Lærer i det engelske Sprog ved en dertil indvandret norsk Koloni. I September s. A. erhvervedes, ligeledes gjennem Kjøb, en Samling af moderne Gjenstande fra Japan og Korea (13362—13472, 13475—13477), tildels Porcellæns- og Messingarbeider.

Efter disse Gjenstande følger i Katalogen en større Samling (13478—13760), som blev istandbragt af Cand. philos. (nu Dr. philos.) O. M. SOLBERG under et Ophold i Arizona Vinteren 1903—1904. Til dette ydedes der et ringe Tilskud af Musæets Annuum, stort Kr. 800,00, hvorhos der udvirkedes nogen Fragtmoderation med de danske Dampskibe for Overfarten til Amerika. Det samlede Udbytte overdroges Musæet. Det er her hovedsagelig Hopi-Indianernes, for en mindre Del ogsaa Navaho-Indianernes Kultur og Kultus, som er repræsenteret,

Resultatet af en enkelt Mands systematiske Samlerarbeide, og til Samlingens almene videnskabelige Interesse knytter der sig endnu et andet Moment, som dog nærmest antager Formen af en Beklagelse over, at Samlingens smaa Midler ikke oftere har tilladt at anvende denne samme Form for Erhvervelser i flere Tilfælde. Ved denne Leilighed var det en privat Videnskabsmands Offervillighed, som kom tilhjælp, og det er da hovedsagelig den, hvilken Musæet har at takke for en virkelig Berigelse. Her kan, med en ellers hos os for det meste savnet Fuldstændighed, en Indianerstammes Liv studeres, ikke mindst, hvad der angaar dettes religiøse Side. Hopisamlingen indeslutter bl. a. mange Prøver af denne Stammes Keramik, dens Vævekunst (ikke mindre end tre hele Væve) og dens Fletningsarbeider. En Del af Samlingen venter endnu paa sin Opstilling og Katalogisering, hvortil der først bliver Tid i Begyndelsen af 1908.

Drikkebæger med Hank, i Form af et kvindeligt Hoved; 19 cm. hølt; fra Øvre Kassai. (E. M. No. 7614). (S. 85 fig.).

Den i Hongkong bosatte norske Forretningsmand, BJARNE AAGAARD skjænkede en Samling (13897—13939) af østasiatiske Mynter af Sølv og Kobber (fra Siam, China, Korea og Japan) og af chinesiske Amuletter af Metal. Indskrifterne paa de sidste er tydede af Professor TH. HIORTDAHL. Flere af dem viser Tegnene for *yim* og *yang*, det mandlige og det kvindelige Princip; Indskrifterne sigter alle paa at bringe Ihændehaveren verdslig Lykke, som f. Ex.: *tscheu fu kang ning fu kuei to nam* ɔ: høi Alder, Lykke, Glæde, Fred, Rigdom, Ære, talrigt Afkom.

Stud. mag. GJERLØW skjænkede en liden Samling fra Zulufolket (13987—14000) samt en Baadmodel fra Madagaskar (14001).

Ved sin endelige Tilbagekomst fra Britisk Østafrika i Marts 1906 medbragte JENS J. ANDERSEN (S. 106), nu bosat i Elverum, en Del Gjenstande (14004—14010), som han skjænkede til Musæet. Hovedstykket i denne Samling er en mærkelig Tromme fra et Folk ved Elven Tana, som bærer Navnet *Wa-pokomo*. Denne Sort Trommer anvendes under de Ceremonier, som ledsager Optagelsen af Medlemmer i den øverste Grad af det hemmelige Selskab *Ngadzi*. I Almindelighed bliver de store Trommer tilintetgjorte umiddelbart efter Benyttelsen. Det til Musæet skjænkede Exemplar er i største Hemmelighed forarbeidet af en Indfødt, som var indviet i Selskabet og ellers pleiede at forfærdige saadanne Trommer.

En Samling fra Ildlandet (Smith Sound) skjænkedes ved Doktor GOTFRED CONRADI fra en Landsmand, F. KIRSEBOM, som længe havde opholdt sig dernede (10946—10955; 14111—14157). Derved udfyldtes paa en smuk Maade, hvad Musæet tidligere havde modtaget fra samme Egn (S. 93; 96).

Fra en i China bosat Landsmand, Ingeniør SHERVEN modtoges et Aftryk paa Papir af den saakaldte *Yu's tablet*, om hvilken Giveren oplyste, at den indeholder en Beretning om en stor Oversvømmelse, som under Keiser Yao dæmpedes af en vis Yu. Han brugte ni Aar til dette Arbeide med at lede Vandet bort og gjøre Jorden dyrkbar. Derefter reiste han paa Toppen af Fjeldet *Hing-shan* i Provinsen *Hu-nan* et Mindesmærke om sin Gjerning, og dette har saa faaet det foranførte Navn. Indskriftens Ægthed skal for øvrigt være tvivlsom. Paa forskjellige Steder findes af den Kopier.[1] I denne Gave er ogsaa indbefattet Fremstillinger af de atten buddhistiske *lohans* (S. 90).[2]

Om Vaaren 1907 modtoges som Gave fra Ingeniør HARALD S. HANSEN en Samling fra Buskmænd og Herrero'er i Tysk Sydvestafrika (14273—14299), hidtil det eneste, som haves fra disse Folk. Fra en anden Landsmand, TH. KONOW SØEBERG, som er bosat i Tandjong Poera paa Sumatra og i 1907 aflagde Besøg i Hjemmet, modtoges i to Sendinger (14796—14831; 15522—15535) en Samling af Vaaben, Musikinstrumenter, Smykker, Brugs- og Kultusgjenstande fra Battakfolket paa denne Ø (smlgn. S. 73), hvilken paa en heldig Maade traf til at udfylde de ældre Sviter, som forelaa fra samme Folk. Der var i denne Samling fire, meget godt forarbeidede Modeller af Battakhuse, som yderligere illustreredes ved en Del medfølgende Fotografier. Dertil kom nogle Haandskrifter i Battaksproget og en Del Benplader med Indskrift, antagelig Amuletter. Der kan fra samme Giver imødesees andre Sendinger i Fremtiden.

Siamesisk Porcellænskar med Laag.
(E. M. No. 12997). Hølde 17 cm. Tværmaal 21.5 cm. (S. 115).

Om Sommeren 1907 aflagde Missionær P. O. BODDING (S. 96; 104) et nyt Besøg i Hjemmet og medbragte ved denne Leilighed nye Gaver til Musæet (15437—15506). Det blev atter en værdifuld Forøgelse, som dette nu modtog. Her var bl. a. flere Jordfund, Affald efter Tilhugning af Stenredskaber, talrige Perler, tildannede Stene, runde Lerplader, Hængesmykker, Kobbernaale, en stor øksebladformet Kobberplade, som rimeligvis har tilhørt et Jainatempel, o. s. v. Af særlig Interesse er en Skildpadde, udhuggen i Sten, 40 cm. lang, til hvilken der i fordums Dage har været bragt Menneskeofre: „Det Ord gik, at

---

[1] Smlgn. *The East of Asia magazine*, vol. I (1902), pag. 297 seqv.

[2] Smlgn. T. WATTERS, *The eighteen lohans of Chinese Buddhist-temples* (Shanghai, 1899).

naar Skildpadden vendte Hovedet mod *mora muha* (ɔ: Dødsegnen, Syd), krævede den en *bhandia bheda* (ɔ: haleløs Vædder, Menneske) i Offer.“ Til alle de gamle Sager kom endnu en Del moderne Musikinstrumenter og Brugsgjenstande, der som Samlingens overveiende Numertal stammede fra Santal Parganas (S. 102). Nogle Gjenstande var ogsaa fra Assam og Tibet.

I August 1907 skjænkede Konsul A. W. KNOOPS fra Soerabaya, ved sit Besøg i Musæet, en mindre Samling af Klædningsstykker og Smykker fra Java (15507—15520). I November s. A. modtoges af Missionspræst O. AARNES fra Manombo paa Madagaskar en Samling fra Sakalaverne, der yderligere berigede den madagassiske Afdeling med en Del karakteristiske Gjenstande.

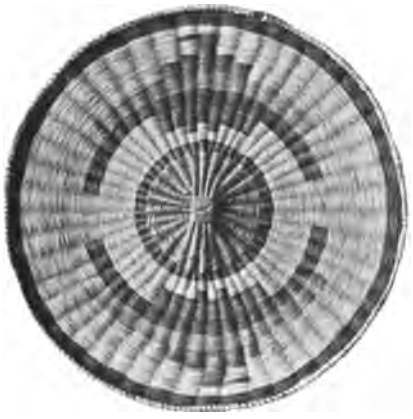

Straaplaque med Fremstilling af Ørne.
Fra Hopi-Indianerne.
(E. M. No. 13555). (S. 117).

Det staar derefter tilbage at nævne den store Samling fra *Netschilli*-Eskimoerne, som Musæet erholdt efter ROALD AMUNDSENS Tilbagekomst fra Gjøafærden nordenom Amerika og Nordvestpassagens Fuldendelse.[1] Denne Samling blev allerede om Høsten 1906 deponeret i Musæet. Men først efter at Staten havde ydet sit Bidrag (Kr. 40000,00) til Dækning af Expeditionens Udgifter, kunde Musæet modtage de righoldige arktiske Samlinger som sin Eiendom. Ved Udgangen af 1907 er de under Opstilling og Katalogisering i den for dem bestemte Sal *(Gjøa-Salen)*. De har dog fra Januar til November 1907 foreløbig været tilgjængelige for Publikum, men er derpaa lukkede for endelig at aabnes, naar de er fordelte i sine Montrer. For Gjøa-Samlingernes Vedkommende er der endnu kun foretaget Katalogisering paa løse Sedler, og af Hensyn dertil er ogsaa nogle andre af de sidste Forøgelser alene katalogiseret paa samme Maade. I de første Maaneder af 1908 vil forhaabentlig alt, hvad der endnu staar tilbage — kun med Undtagelse af den sidste Gave fra Carl Lumholtz (S. 99) — kunne være indført i Hovedkatalogen.

Ved Udgangen af Aaret 1907 er der i denne optaget 15537 Numere. I det hele maa der med Gjøa-Samlingen antagelig regnes 16000, hvortil der endnu kommer 2—300 andre Numere. I disse Tal indgaar da ogsaa de senest tilkomne lappiske Gjenstande, hvorom der endnu maa meddeles nogle Oplysninger. Thi her er et Arbeidsfelt, som i den kom-

---

[1] Hvad Musæet i 1902 modtog fra den anden Fram-Expedition under OTTO SVERDRUP, var ikke meget. Det er katalogiseret 12370—12435. Der findes imidlertid derimellem enkelte interessante Gjenstande. Smlgn. S. 106.

mende Tid maa blive ganske anderledes udnyttet, end det hidtil har kunnet ske. Paa Grund af Mangel paa Midler har det tidligere altid været nødvendigt at udsætte med at optage et større Samlerarbeide for denne Afdeling af Musæet.

Under det Arbeide, som var lagt paa Samlingernes Forøgelse, havde der i de senere Aar kun været forholdsvis ringe Anledning til at udvide den lappiske Afdeling, og medens der inden Musæet for øvrigt var fuldt op at gjøre, kunde der først i 1907 tages alvorlig fat paa dette specielle, men meget vigtige Arbeide. I Overensstemmelse med Bestyrerens Ønske var der af Stortingets Budgetkomité, da den indstillede paa en Forhøielse af Annuet for Terminen 1907/8, udtalt, at der herved ogsaa var taget Hensyn til Nødvendigheden af at bringe den lappiske Afdeling op til en saadan Fuldstændighed, at den paa en mere værdig Maade end hidindtil kunde blive en Repræsentation for det lappiske Folks ældre og nyere Kultur. I nær Tilslutning til de saaledes fremkomne Anskuelser blev da Arbeidet i 1907 anlagt med et saadant Maal for Øie.

Hvad der tidligere af Lapponica var indlemmet i Musæet, kunde som sagt blot regnes for de rene Ubetydeligheder. Det var væsentlig de Gjenstande, som skrev sig fra Lensmand Bruns Samling (S. 45), og Resterne af A. G. Nordvis Samling (S. 60). Dertil kom nogle mindre Erhvervelser (S. 42; 74; 88; 94 flg.), og allersenest var der gjennem Student Schaaning skaffet tilveie en mindre Samling (S. 114).

I 1907 begyndte Forøgelsen af den lappiske Afdeling med en ny Samling, istandbragt af SCHAANING (14238—14272), for det meste Brugsgjenstande fra Pasvik, tildels fra Enare (S. 113). Kort efter indkjøbtes Resterne af Skogforvalter HAGEMANNS, engang vistnok meget betydelige lappiske Samlinger (14580—14791). Fra Hagemanns Samling var tidligere indkjøbt en liden Runebom, som efter hvad der opgaves, for en Del Aar tilbage var funden under en Sten i Hammerø Præstegjæld. Den havde antagelig ligget der forholdsvis længe, idet hele Skindet var forsvundet. Den er for Tiden vistnok den eneste Runebom af utvivlsom Ægthed, som findes i noget norsk Musæum. Hvad der hertil i 1907 kom til af Hagemanns Samling, var hovedsagelig lappiske Brugsgjenstande, for det meste af mere moderne Datum. Navnlig var der en Mængde Skeer og andre udskaarne Gjenstande af Ben, Syholker, Naalehuse, Bæltegrinder, Messingspænder o. s. v. Om en rund Skaal af Messing med Bund af Kobber, 17 cm. i Tværsnit, fra Grafjorden i Ibestad (14655), blev det opgivet, at den havde været anvendt som Runebom. Skjønt det ikke er umuligt, at saa virkelig har været Tilfældet, maa dog Meddelelsen herom optages med stærkt Forbehold. Et mærkeligt Stykke er ogsaa et 16 cm. langt, smalt phallosliknende Redskab (14791), betegnet som „et lidet Gudebillede, der er fundet under en stor Fururod i den af Lapper tidligere beboede Evenesdal i Saltdalen". Det er rundt, forarbeidet af Veksten og har paa den ene Side indridset fire dybe Streger, som begynder inde ved Roden og løber sammen mod den anden, lidt

smalere Ende. Det er for Tiden umuligt at afgjøre, hvilken Bestemmelse dette Redskab egentlig kan have havt, og det kan neppe tænkes at være oprindelig forarbeidet af Lapper. Men efter Fundstedet at dømme, maa det vistnok ansees som sikkert, at det senest har været i Lappers Besiddelse, og at det saa af disse er blevet gjemt og senere glemt under den Rod, hvor det tilsidst blev fundet.

Den Pris, som krævedes for den Hagemannske Samling, maa siges at have været forholdsvis høi. Men det kunde ikke ansees rigtigt at lade en saa vidt stor Forøgelse gaa fra sig. Lappiske Gjenstande kommer i de senere Aar op i stedse høiere Pris, og det bliver bestandig vanskeligere at faa dem i de ægte gamle Former. Der er for fremmede Musæer foretaget store Razzia'er, og private Samlere har ligeledes gjort sine Indhug i Materialet. Saaledes maa her gribes rask til, og det kan ikke forsvares at lade nogen Anledning gaa forbi.

Men dette mere passive Forhold er ikke tilstrækkeligt. Det maa ogsaa ansees for ønskeligt at kunne lade videnskabelige Samlere bereise Finmarken og de for øvrigt af Lapper nu eller tidligere beboede og besøgte Egne. Hermed er der i 1907 skeet en meget forhaabningsfuld Begyndelse. Dr. O. SOLBERG bereiste fra Midten af Marts til Begyndelsen af Juli store Dele af Vest- og Øst-Finmarken og foretog her omfattende Indsamlinger, tildels ogsaa Gravninger. Begge Dele bragte udmærket Udbytte. Musæets Katalognumere erholdt gjennem de indsamlede Klædningsstykker, Brugsgjenstande o. s. v. en Forøgelse af 397 Gjenstande (15038—15435). Dels var denne erhvervet ved Kjøb; dels var det Gaver. Handelsmand A. BYE, Kolvik, skjænkede saaledes et lidet lappisk Jordfund, der antagelig stammer fra en ældre Tid end fra det 17de Aarhundrede. Flere Gjenstande var skjænkede af Rektor QVIGSTAD, Hjælpeprest H. VIG, Frøken H. FANDREM, Komagfjord, Lensmand PLEYM, Kautokeino, MATHIAS ERIKSEN, Kautokeino, VALBORG AIKIO og ALF FROSKELAND.

Idet Musæet er kommet saalangt fremad i sin Udvikling, at der har kunnet foranstaltes selvstændige, mere omfattende Indsamlinger, tør det antagelig regne sin første Periode for afsluttet. I den nye Periode, som dermed skulde være indledet, maa det kunne gjøre Regning paa lykkeligere Forhold. Den Beretning, som her er leveret, vil bl. a. vise, at det har taget en lang Tid, forinden det har været muligt at vinde nogen klarere Forstaaelse af et ethnografisk Musæums Betydning. Det kan være, at meget af den tidligere Betragtning af et saadant Institut endnu hænger igjen hos udenforstaaende, hvorefter det nærmest skulde være en Samling af Kuriositeter, uden nogen større videnskabelig Betydning. Men efter Samlingernes Overførelse i den nye Bygning vil det vel kunne haabes, at denne kortsynede Opfatning raskere vil forsvinde, samtidig med, at det vil vise sig, hvorledes det ethnografiske Musæum, kanske mere end nogen anden videnskabelig Samling indtager en fremtrædende Plads som Led i den almene Dannelse. I denne sidste Henseende kan der allerede nu fremlægges mærke-

lige Resultater. Musæet har aarlig et Besøg af mellem 80 og 90 000 Personer, og fra den første Aabningsdag 14de Februar 1904 indtil Udgangen af 1907 kan det opvise et samlet Besøg af 316 763 Personer. Om det end længe maatte være udsat for Miskjendelse, medens det var bortgjemt i sine gamle, elendige Lokaler, saa har det nu faaet en fyldig Opreisning og vil sikkerlig ogsaa i den kommende Tid mere og mere vinde en retfærdig Paaskjønnelse.

Musæet befinder sig fremdeles i sin gamle Stilling som Universitets-Musæum, den samme som det har indtaget siden sin Grundlæggelse for femti Aar siden. Det vilde visselig været heldigere, om det, sammen med andre, mere eller mindre beslægtede Institutioner, havde kunnet indgaa som et Led i et stort Nationalmusæum. Den Betydning, det ethnografiske Musæum har for Universitetet og dets videnskabelige Arbeide, vilde det ogsaa efter en saadan Forandring kunne beholde. Men som Del af Universitetet vil det hyppig komme til at staa tilbage i Konkurrensen med de Krav, som der for øvrigt reises. Det er kun undtagelsesvis, at Samlingscheferne har Sæde i Universitetsstyrelsen og saaledes der kan lægge sin Sagkundskab i Vægtskaalen til Bedste for Musæernes Interesser. I de sidste 10—15 Aar har man i denne Henseende unegtelig været heldigere stillet. Men det er da neppe heller nogen Tilfældighed, naar netop denne samme Periode betegner et stort Fremskridt for vore Universitets-Musæers ydre Kaar, — ikke mindst for det ethnografiske Musæum. Samtidig kan det med Erkjendtlighed noteres, at ogsaa Statsmyndighederne, med en stigende Interesse, har taget sig af Musæet og hjulpet det til at indtage en mere ubunden Stilling. Det har nu efterhaanden gjennem rigeligere Bevilgninger faaet flere Midler til at virke for sin Opgave. I denne Henseende vilde det navnlig være af Betydning, om det, selv efter en mindre Maalestok, kunde sættes istand til at udgive videnskabelige Arbeider. Fremfor alt vilde det være ønskeligt hurtig at faa udgivet en Beskrivelse af den S. 100 omtalte Samling af Gassernes Tryllemidler ved L. Wiig. Tidligere har der, alene paa Grund af de utilstrækkelige Midler, ikke været Anledning til at trykke andet end en Fører gjennem Samlingerne, som blev udgiven om Vaaren 1904.

Den stigende Interesse, hvormed Musæet omfattes, kommer ogsaa tilsyne gjennem de Forøgelser, som bliver dets Samlinger tildel. Det ethnografiske Musæum staar her i Taknemmelighedsgjæld til de norske Sømænd og til de norske Missionærer. Gaver som Oliver Smiths, Disponent O. Larsens og mange andres vil vise, at de Forhaabninger, som har været næret om velvillig Medvirkning fra Sømændenes Side, var vel grundede. Til denne Gruppe kan vistnok ogsaa med Føie nærmest henregnes de større og mindre Forøgelser, som skyldes de større fra Norge udgaaede Expeditioner, fremfor alt Roald Amundsens.

Men saa kommer dertil, hvad Missionærerne har udrettet for dette Musæum. Det var til en Begyndelse Zulumissionen, og den alene, som lige fra Biskop Schreuders Dage drog Omsorg for at skaffe

Musæet en mere fyldig Repræsentation for den mere oprindelige Kafferkultur. Men af endnu større Værdi er Musæets Afdeling for Madagaskar, om hvis Tilblivelse det nærmere er meddelt paa flere Steder i det foregaaende, og som udelukkende er istandbragt gjennem den norske Missions Arbeide. I Linie dermed staar den smukke Santalsamling, der saagodtsom udelukkende er Boddings fortjenstfulde Værk. I begge disse Afdelinger er vort Musæum kommet Fuldstændigheden nær. Saadanne Kjendsgjerninger vil veie tungt, naar der skal dømmes om den Maade, hvorpaa den norske Hedningemission har fyldt sin Opgave. Ogsaa hos os har Videnskaben meget at takke Missionen for.

Oprindelig var det Tanken, at Musæet væsentlig skulde vokse gjennem Gaver, for en mindre Del ogsaa gjennem enkelte Kjøb. Saa skede længe. Musæet var derved tvunget over i en Planløshed, som endnu kan vise sine Eftervirkninger. Oliver Smiths store Dotation var i Grunden den første Anledning, hvorved der tilveiebragtes en større samlet Berigelse for en enkelt Afdeling. Siden er der kommet flere saadanne, og det vil herefter, i hele den Udstrækning, hvori det kan lade sig gjøre, blive forsøgt at anvende eget Initiativ ved Bestemmelsen af de Felter, hvorpaa det hovedsagelige Indsamlingsarbeide skal foregaa.

Det er Historikere, som hos os hidtil har ledet Arbeidet og Tilsynet med de ethnografiske Samlinger, og saa er fremdeles Tilfældet. I Fremtiden vil det blive nødvendigt at tage mere specielle Hensyn ved Besættelsen af Stillingen som deres Chef. Videnskaberne har i de femti Aar, paa hvilke Musæet nu kan se tilbage, grenet sig alt mere ud og bliver stedse mere specialiserede, for ikke at tale om de særegne Indsigter og de tekniske Færdigheder, som nu kræves af Arbeidet ved et Musæum, men som for en Historiker i Almindelighed er aldeles fremmede og ligetil overflødige. Det maa dog være en varig Fortjeneste for den norske Historieforskning, at ligesom dens Mænd længe varetog og repræsenterede det begyndende geografiske Studium i vort Land, helt fra Universitetets første Dage, saa har de ogsaa værnet om Ethnografien og opretholdt denne, i dens første, langvarige Trængsler. Det er en Udvikling, som ikke er enestaaende for vort Universitet, men som ogsaa andensteds har sine Sidestykker og derfor vel kan siges at have ligget i Forholdenes Medfør. Naar der hos os netop for Ethnografiens Vedkommende har været saa betydelige Vanskeligheder at overvinde, og naar Almenhedens, ja selv Videnskabsmænds Blik tidligere ofte har været saa paafaldende tilsløret i denne Henseende, da er det for øvrigt heller ikke at overse, at deri ogsaa var indblandet nogle særegne Hensyn, grundede i vore daværende norske Forhold, som imidlertid nu kan helt glemmes og sættes udenfor Betragtning efterat de ikke længer øver nogen Virkning.

KATALOGNUMERE, ANFØRTE I DETTE SKRIFT.

	Side
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7	15
11—58	15 flg.
60—140	16
141—197 (143. 149—150)	16
160	37
390—451	32 flg.
456—474.	33 flg.
475—507.	34
515	35
545—548.	34
695—844.	34
855—873	35
876. 877. 878. 881. 884. 885. 886. 887. 891. 892. 893	37
904. 905. 906. 915. 916. 917	36
960	102
1063—1138.	38
1167—1234.	38
1212.	39
1277—1317.	40
1295.	86
1552—1570.	40
1768. 1769	40
1821.	85
1839. 1840	40
2164—2176.	38
2177—2222. 2223—2260. 2261—2295. 2297—2301. 2303—2325. 2327—2329.	40
2348.	87
2391. 2392	42
2404—2430. 2431—2449. 2533—2549	41
2405.	85
2556.	44
2758—2766.	44
2774—2849. 2851 flg. 2855—2892. 2896—2903. 2906—2917. 3018—3138. 3115. 3116. 3139—3144. 3172—3179.	45
3169. 3190—3215. 3216. 3217—3244. 3327—3343. 3344	46
3357—3636. 3469	44
3717—4027.	46
4066—4102. 4104—4122. 4123—4134. 4204—4214. 4219—4267	47
4295—4297. 4298. 4299	56
4306—4316. 4318. 4319. 4320. 4321. 4328.	59
4322. 4323. 4329. 4335—4337. 4340—4382. 4410.	60
4391—4394. 4396—4408. 4411—4541.	61
4556—4576.	62
4594.	37
4594—4598. 4601—4606. 4609—4610.	64
4630.	60
4660—4667. 4674—4679. 4792—4812.	64
4826.	60
4827—4829. 4883—4911. 4964—4965.	64
5250. 5257—5274. 5295—5464. 5642—5649. 5651—5654. 5750	64
5751—5753.	65
5812—5907.	65
5813.	90
5844 flg.	115
5911—5918.	64
5922—5953. 5954—5980. 5981—5994. 5995—5998. 6000. 6001.	65

	Side
6001—6023	67
6026—6029. 6030—6033. 6034—6039. 6040—6062	67
6040	91
6063. 6064	68
6074—6242	69, 70
6262—6285. 6287—6306	71
6307—6345. 6352—6360	69
6362—6458. 6459	71
6460—6462	73
6463—6585	71
6586—6604	67
6605—6821	69
6606	94
6830—6857	71
6863—6902. 6905—6922. 6931—6962	72
6999—7040. 7043—7057. 7058—7100	73
7101—7226. 7227. 7229—7234. 7235—7274. 7275—7276	73
7283—7291. 7296—7311	72
7312—7328	73
7332	67
7332—7340	73
7342. 7343. 7345	72
7346—7358. 7359. 7360—7362	74
7363—7368	73
7369—7388	64
7389—7397. 7398—7409	74
7410—7423. 7424—7428	74
7430	74
7432	74
7434	75
7447—7450	75
7452—7689	86
7690—7697	72
7709. 7710. 7713—7716	88
7732. 7733	74
7736—7751. 7752—7848. 7849—7851. 7864—7876. 7877—7883. 7884. 7888—7926. 7927—7973. 7974—8003. 8080—8125	88
8014—8021. 8022—8038. 8039—8055. 8056—8079	89
8128—8470	86
8471—8718	89
8825—8838	89
8840—8970. 8971—9005. 9006. 9007—9114	90
9145—9186. 9187—9527	91
9528—9580. 9581—9615. 9616—9626. 9627. 9628. 9690—9704. 9707—9839. 9840—9842. 9843. 9844. 9845—9934. 9937	93
9939	94
9953—9959	91
9967—10014. 10025—10038	95
10039. 10040	96
10041—10172. 10184—10270	95
10275—10294	96
10295—10304	95
10305—10383. 10384—10392. 10399. 10400—10428. 10430—10436. 10437—10456	96
10457—10459. 10487—10543. 10544—10693	97
10696—10733	100
10734—10823	97
10824—10827. 10828—10852	100
10853—10871. 10872—10945	101
10946—10955	118
10956—11012	97
11013—11048	115
11049—11068	97
11069—11072	102
11073	95
11085—11093. 11094	102
11095	104
11098—11102	101
11103—11146. 11150—12309	104
12317—12325	99
12328—12360. 12362. 12363. 12364. 12365. 12366—12369. 12370—12430. 12436	106
12441—12457	100
12458—12513	106
12514—12525	107
12531	104
12532—12587	90
12593—12609. 12610—12614. 12616—12651	107
12652—12658	89
12688—12691	86
12692. 12699—12708. 12766—12733. 12735—12738. 12740—12742. 12744—12747. 12749—12756	113
12757—12760. 12762—12766. 12767—12802. 12865—13058	113
12810—12832	98
12841—12864	100
12865—13058	114

	Side
13065—13089. 13139—13221 . .	116
13222—13267. 13272	101
13273 — 13280. 13281 — 13361. 13362 — 13472. 13475 — 13477. 13478—13760	113
13761—13766	113
13771—13880	117
13897 — 13939. 13987 -- 14000. 14001. 14004 —14110. 14111— 14157	118
14169—14195	116
14197—14199	101
14200—14232	100
14237	113
14238—14272	121
14273—14299	119
14301—14575	116
14580—14791	121
14792—14795	100
14796—14831	119
14833—15035	116
14966—14831	119
14983	112
15038—15435	122
15437—15506	119
15522—15535	119
15507—15520	120
15537	116

REGISTER OVER STEDS- OG FOLKENAVNE.

Aalesund 106.
Afghanistan 113.
Afrika 25. 32. 61. 72. 73. 86. 106.
Ahualulco, San Isidro 98.
Aïno's (Aïnu's) 62. 71. 106.
Aker, Vestre 47.
Alabama 40.
Alexandria 40.
Amataka 64. 67. 68. 95.
Amazonfloden 39.
Amdo 97.
Amerika 25. 32. 42. 88. 117. 120.
Amerikanerne 68. 69. 87.
Amoi 56. 95.
Amsterdam 35. 36. 62. 102.
Anachoretøerne 64.
Ancon 73.
Anderson River 40.
Angmagsalik 71.
Angra Peqvena 74.
Apia 65.
Apinagés-Indianerne 39.
Arabeh 97.
Arabien 31. 93.
Araukanien 71.
Archangelsk 32. 34. 64.
Ariske Folk i Indien 31.
Arizona 73. 104. 117.
Arktisk Amerika 32.
Arnheims Land 91.
Aruan-Stammen 39.
Aruwimi 117.
A-Sandeh 104. 117.
Ashanti 74.
Asien 89. 90. 91.
Asiatisk Tyrki 31.
Atlanterhavet 71.
Australien 16. 47. 64. 67. 90.
Ayuthia 65. 115.
Aztekerne 97.

Baffinbugten 81.
Bahema 117.
Bahia inutile 93.
Ba-hollo 116.
Bakuba 117.
Ballangen 94.
Bangala 86. 117.
Bardudalen 74.
Bari 104.
Basongo 93. 117.
Batavia 89.
Bateke 117.
Batetele 86.
Batinja 117.
Battakerne 73. 119.
Ba-yaka 116.
Bayansi 86.
Bella Coola-Indianerne 117.
Beothuc-Indianerne, Newfoundland 34.
Bergen 32. 61. 62. 83.
Beringsstrædet 71.
Berlin 62. 71. 97.
Birma 16.
Birrara 64. 67. 88.
Bismarck-Archipelet 67. 68.
Blackfeet-Indianerne 34.
Bocca Tigris-Forterne 46.
Bolivia 88.
Bordeaux 99.
Borneo 8. 15. 16. 32. 36. 89.
Botokuderne 65.
Brasilien 38.
Breves 39.
Brevik 68.
British Columbia 71.
British East African Protectorate 106. 118.
Buddhistisk Asien 32.
Bungele 86.
Buskmændene 119.
Bygdø Kongsgaard 83.

Californien 73.
Cametá 39.
Camuta 39.
Cape York 116.
Caraja-Indianerne 39.
Carolinerne 47. 64.
Carpentariabugten 91.
Celebes 88. 89.
Ceylon 73.
Chaco-Stammerne 89.
Chili 88.
Chimú (Chimúfolket) 15. 45. 95.
China 16. 32. 34. 35. 36. 47. 61. 64. 73. 74. 113. 115. 118. 119.
Chinesere 8. 15. 45. 46. 56. 59. 60. 62. 67. 73. 88. 89. 90. 91. 113. 114. 115. 118.
Chinesiske Rige 32.
Chippeway-Indianerne 61.
Christiania 36. 38. 47. 60. 65. 67. 73. 74. 79. 85. 108. 109. 110. 112. 113. 116.
Christiansand 96. 106.
Cochinchina 106.
Congo 71. 85. 86. 87. 95. 102. 103. 104. 108. 116. 117.

Dacota 75.
Dahomey 94.
Dajakerne 8. 15.
Daly River 91.
Danmark 61. 77. 112. 116.
Delhi 73.
Derge 97.
Dimbi-dimbi Stammen 91.
Dinka'erne 104.
Drammen 45.
Dravidiske Folk 31.
Duke of York-Øen 67.
Dybvaag 90.

Eddystone Fyrtaarn 37.
El Amrah 97.
Ellice-Øerne 64.
Enare 60. 121.
Équateurville 86.
Eskimoerne 13. 34. 40. 47. 73. 95. 106. 116.
Etruskerne 113.
Evenesdalen 121.
Evje Nikkelværk 74.

Fan-Stammen 73.
Farafangana 96.
Filippinerne 93.
Finland 40. 60.
Finmarken (smlgn. Vest- og Øst-Finmarken) 25. 51. 60.
Finnerne 20.
Finske Folk 32.
Frankrige 61.
Frederikshald 67.
Frognersæteren 83.
Fuhkien 94.

Gabon 74.
Gandhara 113.
Gasserne 100. 123.
Gilbert-Øerne 64.
Godthaab 71.
Golderne 92.
Grafjorden 121.
Grão Pará 39.
Grimstad 67. 73.
Grønland 16. 32. 46. 67. 71.
Grønland, Øst- 71 95.
Grønlænderne 12. 24. 65.
Guadalajara 98.
Guadeloupe 88.
Guanape 45.
Guatemala 89.
Guayaqui-Stammen 114.
Guinea 72.
Guyana 33.
Guyana, Britisk 8.
Göteborg 38.

Haabai 113.
Haag 62.
Hadramaut 93.
Hallingdal 77.
Hamburg 62. 63. 64. 71. 72. 73. 96.
Hammerfest 34.
Hammerø 121.
Hamna, Løkke i Christiania 47.
Hatfjelddalen 42.
Hegdehaugen 47.
Helsingfors 32.
Hermit-Øerne 67.
Herrero'erne 119.
Hervey-Øerne 16. 37.
Hinduchina 32.
Hinduerne 101. 113.
Hindustan 113.
Hing-shan 119.
Hiogo 68.
Hiterdal 77.
Hobarttown 37.
Hol i Hallingdal 77.
Holland 35. 36.
Hongkong 35. 118.
Hopi-Indianerne 73. 104. 117.
Horten 62.
Hu-nan 119.

Ibestad 121.
Ikatta 86.
Ildlandet 93. 118.
Indianerne 15. 32. 33. 39. 45. 73. 75. 114.
Indien 16. 31. 32. 34. 61. 62. 64. 93. 101. 106. 113.
Indisk Asien 32.
Indiske Folketyper 16.
Indonesien 36. 65. 102.
Islændingerne 34.
Italien 112. 113.
Itimbiri 117.

Jakobshavn 47.
Jalisco 97.
Jalulima 86.
Japan 16. 32. 34. 36. 44. 47. 62. 63. 65. 68. 69. 70. 71. 102. 117. 118.
Japaneserne 8. 34. 59. 60. 62. 68. 69. 70. 71. 91.
Java 34. 35. 36. 73. 89. 102. 120.
Jesso 62.
Jivaro'erne 93.
Jukkasjervi 74.
Jurupixenas-Indianerne 39.

Kabelvaag 117.
Kamerun 74.
Kampheng Pet 65. 90.
Kap Farvel 71.
Karasjok 60.
Karatzu Hizon 70.
Kaschmir 73.
Kasongo (smlgn. Kassongo) 117.
Kassai 86. 93. 117.
Kassongo (smlgn. Kasongo) 86.
Kaukasiske Folk 65.
Kaukasus 31.
Kautokeino 122.
Key 80.
Kingsmill-Øerne 37. 64.
Kirkenes 60.
Kittila 60
Kjøbenhavn 3. 62.
Kobé 68.
Kolvik 122.
Komagfjord 122.
Konfødererede nordamerikanske Stater 40.
Korea 117. 118.
Kronstadt 37.
Krødsherred 43
Kuango 117.
Kurilerne 62.

Laguna de Chapala 97.
Lamu 106.
Lancaster-Sund 73.
Laos 65. 103.
La Plata 114.
Lapperne (smlgn. Finnerne) 8. 9. 25. 28. 40. 41. 42 43. 45 46. 60. 74. 88. 94. 95. 112. 120. 121. 122.
Larvik 62.

Leiden 36. 62.
Leipzig 63.
Leopold II's Sø 86. 117.
Lhasa 97.
Liberia 72. 75. 89.
Lier 61.
Lillehammer 83. 117.
Lillesand 45.
Limburg a/Lahn 93.
Linsetmoen 74.
Loango 74.
Lokula 104.
Lomami 86. 93. 117.
London 6. 36. 68. 106.
Loyalty-Øerne 64.
Luebo 93.
Lulongo 86.
Lusambo 10. 112. 117.
Lyngør 59.

Madagaskar 44. 46. 47. 56. 62. 93. 96. 100. 118. 120.
Maihaugen 83.
Majambo 87.
Malaier (Malayer) 8. 25. 73. 93.
Malaisien (Malaysien) 25.
Malakka 16. 115.
Malemba 74.
Mandal 67.
Mandingo'erne 113.
Mandschuerne 75. 92.
Manembe 93.
Mangaia 15.
Mangbattu 104. 117.
Manila 93.
Manombo 120.
Manyema 86.
Maorierne 45.
Marajo 39.
Maranhão 38. 39.
Markesas-Øerne 64.
Marshall-Øerne 64.
Maryland 73.
Masai 106.
Matsumoto 70.
Mayombe 117.
Mbangi 86. 93. 117.
Mbudja 86.
McArthur River 91.
Melanesien 67. 88. 93.
Melanesierne 67. 73.
Mexico 73. 97. 98. 99.
Micmac-Indianerne, Newfoundland 34.
Minnesota 47.
Mo i Ranen 42.
Moki- (smlgn. Hopi-) Indianerne 73.
Molukkerne 89.
Mongoloide Folk 91.
Mongula 117.
Monrovia 74. 89.
Mortensnes 60.
Mortlock-Øerne 64.
Moss 73.
M'Pangwe 74.
Muang Fang 65.
Muhammedansk Asien 31.
Muoniovara 60.
Mura-Indianerne 39.
Murmanske Kyst 60.

Nagasaki 65.
Nagato 70.
Namdalen 74. 79.
Namseskogene 74.
Namsos 117.
Namsvandet 74.
Nassau 93.
Natal 107.
Navaho-Indianerne 117.
Negrene 89.
Nes i Nedre Telemarken 68.
Newfoundland 33. 34. 35.
Nilen 104.
Niue 64.
Nordamerika 32. 40.
Nordamerikanske Indianere 32.
Nordamerikas forenede Stater 97.
Nordaustralien 91. 95.
Norderhov 45.
Nordmandsvik 90.
Nordmænd 34. 95.
Norge 3. 67. 69. 77. 79. 104.
Norway, P. O. Goodhue Co., Minnesota 47.
Nossi Bee 100.
Novaja Semlja 43.
Nu-Arowak Stammerne 39.
Nugoro 64.
Ny Caledonien 37. 64. 65. 74.
Ny Guinea 67. 90.
Ny Hebriderne 64. 89.
Ny Seeland 16. 37. 45. 46
Næsseby 60.

Oceanien 32.
Ochotske Hav 62.
Ofoten 94.
Orizaba 99.
Orotschonerne 91. 92.
Otaheiti (smlgn. Tahiti) 65.
Owari 70.
Owen Valley 73.

Paaskeøen (smlgn. Rapa-Nui) 41.
Pachacamac 95.
Palau 64.
Palembang 65.
Pará 38. 39.
Paris 36. 43. 73.
Parserne 106.
Passas-Indianerne 39.
Pasvik 121.
Pata 106.
Paumotu 64.
Peisenfjorden 60.
Persien 31. 32.
Peru 15. 45. 95.
Pietermaritzburg 107.
Polakkerne 46.
Polmak 60.
Polynesien 42. 64.
Ponape 64.
Porsgrund 68.
Port Clarence 71.
Port Mackay 65.
Porto Novo 74.
Pulo Nias 97.
Pundjab 93.

Queensland 65. 66. 67.
Queensland, North 67. 97.

Rapa-Nui 41. 42. 43. 44.
Red Indians, Newfoundland 33. 34.
Rio Branco 39.
Rio de Janeiro 37. 38.
Rio Maracá 36. 39.
Rio Negro 39.
Roebuck Bay 91.
Romsdalen 79.
Rotumah 64.
Ruki 86.
Rusland 40.

Russerne 94. 95.
Russisk Asien 31.
Russisk Europa 31.
Russisk Nordamerika 16.
Røros 74.

Sachalin 106.
Sakalaverne 120.
Salem 70.
Salomons-Øerne 47. 64. 65. 67. 88.
Saltdalen 121.
Samoa 40. 45. 64. 88 106.
Samojederne 34. 64.
Sandefjord 46.
Sanguir 88.
Sankuru 86. 93.
Santalerne 102. 105.
Santalistan 96. 104.
Santal Parganas 119.
Santjago 41.
Sarpsborg 67.
Schweiz 112.
Sebastopol 40.
Senegal 113.
Senegambien 72.
Shanghai 90.
Siam 65. 102. 103 108. 110. 114. 115. 118.
Siameserne 116.
Sibirien 31.
Sibiriske Folk 65.
Sierra Leone 46. 72.
Sioux-Indianerne 47. 61.
Skandinavisk Europa 31.
Skoelvdalen 74.
Smith Sound (Ildlandet) 118.
Soerabaya 120.
Somalfolket 93.
Spitsbergen 44.
Stanley Falls 86. 117.
Stanley Pool 86.
St. Louis 72.
Stockholm 45. 62. 74. 76. 77. 79.
Strompdalen 74.
Sumatra 8. 16. 65. 72. 74. 97. 119.
Sundalen 79.
Sung-pan 97.
Surinam 36.
Sverige 77. 112.
Sydafrika 39. 88.
Sydamerika 16. 36. 89. 93. 114.
Sydamerikanske Indianere 114.
Sydenham 8.
Sydhavet 16. 47. 61. 63. 64.
Sydhavsøerne 40. 41. 61. 62. 63. 64.
Sydindien 101.
Sydvaranger 113.
Sydvestafrika, Tysk 119.
Sydøstafrika 90.
Sætersdalen 79.
Sætret i Brevik 68.
Sølapperne 46.
Søndfjord 79.

Tahiti (smlgn. Otaheiti) 41. 65.
Tamuliske Folk 31.
Tana 118.
Tanala 100.
Tandjong Poera 119.
Tanganyika 117.
Tapajoz-Floden 39.
Tasmanien 37.
Ta-tsien-luh 97.
Telemarken 43. 46. 79.
Telemarken, Nedre 68. 77.
Teotihuacan, San Juan 97.
Tesaka 100.
Tibet 96.
Tombara 64. 73 88.
Tonga 64. 65.
Tonga-Archipelet 113.
Trang 115.
Trankebar 61.
Travancore 101.
Trivandrum 101.
Trois rivières 88.
Tromsø 95.
Tromsø Amt 74.
Trones Kapelsogn 74.
Trøndelagen 74.
Tschuapa 117.
Tschumbiri 117.
Turkestan 31.
Tvedestrand 93.
Tyskland 112.
Ugrisk-skandinaviske Folk 32.
Uleai 64.
Umeåsjø, Lille 42.
Ungarn 112.
Upoto 86.
Uruapan 98.
Uruguay 88.
Useless Bay 93.
Utsjoki 60.

Vadsø 60.
Valparaiso 41.
Vangaindrano 96.
Varangerfjorden 60.
Vestafrikanerne 89.
Vestaustralien 91.
Vest-Finmarken 122.
Vest- og Syd-Europa 31.
Vestindien 32.
Viti 40. 64. 65. 88. 106.

Wally-wally Stammen 91.
Wapokomo 118.
Washington 40. 73.
Wellington, Ny Seeland 46.
Whampoa 46.
Wien 59.
Wisconsin 93.
Wladiwostock 91.

Xingú 38. 39.

Yap 64. 93.
Yokohama 100.
Yunnan 74. 92. 93.

Zacoalco 98.
Zulukafferne 39. 41. 66. 86. 87. 88. 118.
Zululand 46. 71. 88.

Ægypten 15. 40. 66. 72. 74. 107.
Ægypten, Øvre 97.
Ægypterne 30. 88.

Østafrika 106. 118.
Østasiater 118.
Østerrige 112.
Øst-Finmarken 122.
Østgrønland 71. 95.

REGISTER OVER PERSONNAVNE.

AAGAARD, BJARNE, norsk Forretningsmand i Hongkong 118.
AALL, DIDRIK MARIA, Cand. jur. 83.
AARNES, O., Missionær, Madagaskar 120.
AARS, HARALD, Qvæstor ved Universitetet i Christiania 19. 22.
AGERSBORG, G. S., Konservator ved Dacota zoologiske Musæum 75.
AHRENDTZ, LEO, Toldassistent i China 114.
AIKIO, VALBORG 122.
AMUNDSEN, Skibskaptein 65. 88.
AMUNDSEN, ROALD, Nordvestpassagens Fuldender 120. 123.
ANASTASI, Konsul i Ægypten 30.
ANDERS JONSSØN, Grubebestyrer 94.
ANDERSEN, JENS J., Ingeniør i britisk Tjeneste i Østafrika 106. 107. 118.
ANDERSEN, TH., Skibskaptein 113.
ANDERSSON, JOHAN, svensk Skibskaptein 38.
ANKER, CARL JOHAN, Oberstlieutenant, Kammerherre 61.
ANKER, PETER, Generalmajor, Guvernør i Trankebar 61. 62.
ARCHER, ARCHIBALD, Medlem af Queenslands lovgivende Forsamling 66. 67.
ARSTAL, AKSEL, Overlærer 113.
ARUP, PETTER, Skibskaptein 41. 42.
ASCHEHOUG, TORKEL HALVORSEN, Professor, Christiania 81.
ASTRUP, CHRISTIAN, Missionspræst 88.
AUBERT, LUDVIG CÆSAR MARTIN, Professor, Christiania 4.
AUBERT, LUDVIG MARIBOE BENJAMIN, Professor, Christiania 51.
d'AXIERI, katholsk Biskop paa Tahiti 41.
BARENTS, WILLEM, nederlandsk Opdagelsesreisende 43.
BERGMANN, Kjøbmand i Yokohama 100.
BERNADOTTE, Prins OSCAR 69.
BASSØE, KRISTIAN BIRCH-REICHENWALD, Student, senere Rektor i Aalesund 48.
BENTSEN, HALVOR, Overretssagfører, Stortingsrepræsentant for Kragerø 81.
BERGH, HALFDAN, Forretningsmand i Liberia, senere i London 75. 89.
BILLY LANNEE, se WOURADDY.
BING, JENS, Nordmand bosat i Stockholm 45.
BIRKELAND, MICHAEL, Rigsarkivar, Stortingsrepræsentant for Christiania 82.
BJØRKMANN, L., Vagtmester 111.
BJØRNSTAD, Ingeniør 64.
BOCK, CARL, Opdagelsesreisende, Generalkonsul i Shanghai 65. 89. 91. 102. 115.
BODDING, P. O., Missionær i Indien 96. 104. 105. 106. 119. 124.
BODOM, D. C., Konsul i Archangelsk 64. 72.
BOECK, AXEL, Stud. med., senere Universitetsstipendiat i Zoologi 33.
BOECK, CHRISTIAN, Professor, Christiania 6.
BOECK, THORVALD, Kgl. Fuldmægtig 78.
BOECK, WILHELM, Professor, Christiania 40.
BONNEVIE, CARL, Kapteinlieutenant, Plantageeier i Indien 16.
BORCHGREVINK, CHR. D., Missionspræst paa Madagaskar 56.
BORCHSENIUS, Skibskaptein, Porsgrund 68.
BORGEN, M., Missionær paa Madagaskar 44. 46.

BROCH, Bundtmager 5. 8.
BRUFF, PETER, Ingeniør 113.
BRUN, ABR. W. S., Lensmand 45. 121.
BRØGGER, ANTON, Cand. philos. 111.
BRØGGER, ASTRI, Amanuensis 111.
BUGGE, ELSEUS SOPHUS, Professor, Christiania 50.
BULL, HENRIK, Arkitekt 108.
BØRS, CHRISTIAN, Konsul 86
BUNGE, W., & CO., Handelshus i Rotterdam 89.

CARLSEN, Skibskaptein 93.
CHRISTIE, WILHELM FRIMANN KOREN, Stiftamtmand i Bergen 61.
CHRISTOPHERSEN, CHRISTIAN, Generalkonsul 85.
COLLETT, ROBERT, Konservator, senere Professor i Zoologi, Christiania 33. 78.
CONRADI, GOTFRED, Læge i Christiania 118.

DAA, KRISTEN LUDVIGSEN, Skibskaptein 45.
DAA, LUDVIG KRISTENSEN, Overlærer, senere Lektor og Professor, Christiania 6. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31 32. 33. 35. 36. 37. 38. 40. 43. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 57. 58. 59. 65. 76. 77. 78. 102. 107.
DAAE, IVER MUNTHE, Tolddirektør i China 74. 89.
DAHL, Guldsmed 73.
DAHL, KNUT, norsk Naturforsker 90.
DAMON, ROBERT F., Handelsmand, Weymouth 64. 74.
DATTAN, ADOLF, Medlem af det første Kjøbmandsgilde i Wladiwostock 91. 106.
DIETRICHSON, J. F., Professor i Theologi i Christiania 30.
DONNER, Konsul i Helsingfors 32.
DUALLAH ZEPPY, Høvding over Golah-Stammen i Liberia 89.
DUE, FREDERIK, Legationssekretær, senere Minister 34.

EGER, THORVALD, Bryggerieier 86.
EGIDIUS, TORVALD, Generalkonsul i Amsterdam 35. 36.
ELLE, BJØRN, Missionær paa Madagaskar 96. 100.
d'ENTRECASTEAUX, fransk Admiral og Opdagelsesreisende 61.
ENGEBRETSEN, P., Cand. real. 90.
ENGELSKJØN, Nordmand, bosat i Manila 93.
ERIKSEN, H., Styrmand 97.
ERIKSEN, MATHIAS, Kautokeino 122.
ESMARK, LAURITS, Lektor, senere Professor i Christiania 6. 8. 22. 46.
ESSENDROP, B. L., Sognepræst, Stortingsrepræsentant for Søndre Trondhjems Amt 82.

FANDREM, H., Frøken, Komagfjord 122.
FAYE, OSKAR, Skibskaptein 106.
FEARNLEY, THOMAS, Hofjægermester 43.
FISKUM, JOHANNES L., Kaarmand 74.
FLEISCHER, BALTASAR, Konsul i Archangelsk 32. 34. 64.
FLINDERS PETRIE, engelsk Archæolog 97.
FOUGNER, I., Lærer, Bella Coola 117.
FRANCO, DANIEL, i Alexandria 40.
FRIELE, CHRISTIAN GOTFRIED, Redaktør 79.
FRIIS, JENS ANDREAS, Universitetsstipendiat, senere Professor i Christiania 6. 40.
FROSKELAND, ALF 122.

GARDNER, W. G., Ingeniør 64.
GERLACHE, belgisk Sydpolfarer 96.
GJERDRUM, C. F., Kammerherre 90.
GJERLØW, J. O., Stud. philol. 111. 118.
GJERTSEN, britisk Politiembedsmand i Indien 101.
GLÖKSTAD, CHR., Sognepræst til Hiterdal 46. 77.
GODEFFROY, Handelshus, Hamburg 63. 64.
GOODALL, Deltager i den Schomburgske Expedition til Guyana 8.
GRAM, WILLIAM, Antikvitetshandler 61.
GREVE, M. S., Direktør for Rigshospitalet 58.
GRØNN, A. F. S., Læge i Christiania 106. 113.
GRØNVOLD, CHR., norsk Læge i Minnesota 47.
GUIDOTTI, Gibsmager i Christiania 8.
GULBRANSON „af Montebello" 45.

HAAPNES, ELIAS, Gaardbruger 74.
HAGEMANN, AXEL, Skogforvalter 121.
HAGENBECH, CARL, Hamburg 71. 72.
HAKKYL, Custos ved Musæet i Leiden 36.
HALVORSEN, HALVOR, se SMITH, OLIVER.
HAMILTON, Fru M. 101. 113.
HAMMER, H. J., Konsul i Lillesand 45.

HANSEN, HARALD S., Ingeniør 119.
HANSSON, PEDER CARL, Lieutenant 113.
HAUFF, P., London 106.
HAUGLAND, BAARD MATSSØN, Stortingsrepræsentant for Søndre Bergenhus Amt 81.
HAZELIUS, ARTUR, Grundlægger af Nordiska Museet i Stockholm 76.
HEFTYE, THOMAS JOHANNESSEN, Konsul, Bankier, Christiania 83.
HEIBERG, INGE, norsk Læge i Congo 104. 105. 116. 117.
HEKING, Custos ved Musæet i Amsterdam 36.
HELLAND, AMUND, Professor i Geologi i Christiania 46.
HENRIKSEN, GULBRAND, Direktør ved Evje Nikkelværk 74.
HENRIKSEN, K., Arkitekt 109.
HENRIKSEN, M., Præparant 111.
HIORTHDAHL, TH., Amanuensis, senere Professor i Chemi, Christiania 49. 119.
HIRSCH, TH. C., Sognepræst til Norderhov, Provst 44.
HOFFMANN, W. J., amerikansk Ethnograf 73.
HOLM, G. F., dansk Marinekaptein, senere Kommandør 71.
HOLMBOE, CHRISTOPHER ANDREAS, Professor i orientalske Sprog i Christiania 4. 5.
HOLST, AXEL, Dr. med., Professor, Christiania 102.
HOLTER, H. I., Skibsfører 67.
HUNT, FREDRICK, britisk Dommer i Trivandrum 101. 102.
HUNT, Fru SIGNE, født BRONN, Trivandrum 101.
HVOSLEF, I. C., Byfoged i Hammerfest, senere Amtmand i Jarlsberg og Larviks Amt 34.
HÆTTA, MATIAS, Lap af Blandingsrase fra Kautokeino 8. 10.

INGSTAD, MARCUS PLØEN, Professor, Christiania 50.
IVERSEN, JAKOB, Assistent ved Universitetets zoologiske Musæum 74.

JAABÆK, SØREN, Stortingsrepræsentant for Lister og Mandals Amt 55.
JACOBSEN, J. ADRIAN, norsk Opdagelsesreisende 71. 117.
JACOBSEN, JACOB, Sognepræst til Sem 15.
JENSEN, I. W., Missionær i Congostaten 71.
JENSEN, J. A., Skibskaptein 88.
JESPERSEN, Hoteleier i Kabelvaag 117.
JOHANNESEN, Klokker i Mo (Ranen) 42.
JOHNSON, GISLE, Professor i Theologi, Christiania 50.
JOMARD, EDME FRANÇOIS, fransk Ægyptolog 34. 35. 36.
JONES, HENRY W., fhv. britisk Minister i Lima 95.

KAMSTRUP, ANDREAS, Bestyrer af en Tobaksplantage paa Sumatra 73.
KARASJOK, NILS, Lap fra Karasjok 8. 9.
KESSEL, Baron, Agent for den hollandske Regjering 8.
KEYSER, RUDOLF, Docent, senere Professor i Historie i Christiania 4. 11. 18. 22.
KIELLAND, JON, Missionær i Sydafrika 39. 41. 46.
KILDAL-LUND, Bataillonschirurg i Kjøbenhavn 15.
KIRSEBOM, F., Nordmand bosat paa Ildlandet 118.
KJERULF, THEODOR, Professor i Geologi, Christiania 27. 49. 51.
KJÆR, ALBERT, Student, senere Bibliothekar ved Universitetsbibliotheket, Christiania 48.
KJØSTULSEN, HALVOR, se SMITH, OLIVER.
KNOOPS, A. W., belgisk Konsul, Soerabaya 120.
KROHN, CHRISTIAN, Cand. jur. 65.
KUBARY, J. S., polsk Reisende 63.
KØEDT, Kjøbmand i Nagasaki, senere i Christiania 65.

LANGE, CHRISTIAN CHRISTOPH ANDREAS, Rigsarkivar 20.
LANNEE, BILLY, se WOURADDY.
LAPEROUSE, fransk Opdagelsesreisende 61.
LARSEN, Skibskaptein 88.
LARSEN, L. G., Skibsfører i Sandefjord 46.
LARSEN, O., Skibskaptein, senere Disponent 67. 68. 69. 123.
LATHAM, ROBERT GORDON, Dr., Professor i London 3. 5. 8. 10. 15. 36.
LAW, R., Billedhugger i Hobarttown 37.
LEWENHAUPT, Grev CARL, Gesandt i Paris 73.

LIEBLEIN, JENS DANIEL CAROLUS, Cand. mag., senere Professor i Ægyptologi 40. 107.
LINDØE, K., Missionær paa Madagaskar 75. 100.
LUMHOLTZ, CARL, norsk Opdagelsesreisende 97. 98. 99. 120.
LUND, Kaptein (Skibskaptein?) 15.
LUND, TOLLEF O., Gaardbruger, Stortingsrepræsentant for Smaalenene 55.
LUNDH, CHRISTOPHER, Lieutenant 116.

MALTHE, J. L., Postmester i Mandal 67.
MANAINA, Maorihøvding 45.
MARCUSSEN, norsk Sømand, Dybvaag 90.
MARTENS, YNGVAR, Ingeniør 115.
MARTINI, Skibskaptein 85.
MENGES, J., Handelsmand i Limburg a/Lahn, Nassau 93.
MICHELSEN, OSCAR, Missionær paa Ny-Hebriderne 89.
MONRAD, MARCUS JACOB, Professor i Filosofi i Christiania 18. 19. 20. 24. 30.
MORSE, S., Professor, Salem, Amerika 70.
MORTENSEN, ANDERS, Betjent ved Musæet 47.
MÜLLER, CONRAD, Uruguay 88.
MÜNSTER, TH. G., Sognepræst til Larvik 15. 27. 49.
MUNCH, EDVARD, Kaptein 12. 13. 17.
MUNCH, PETER ANDREAS, Professor i Historie i Christiania 4. 5. 6. 7. 9. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 26. 29. 30. 32. 58. 59.
MYLIUS ERICHSEN, Leder af den danske literære Grønlandsexpedition 116.
MØLLER, HANS, Konsul, Stortingsrepræsentant for Porsgrund 55.
MØLLER, W. A. W., Distriktslæge 65.

NANSEN, FRIDTJOF 71.
NAVARRA, B. A., Redaktør i Shanghai 90.
NERGAARD, CHR., Namsos 117.
NICOLAYSEN, JULIUS, Professor i Medicin, Christiania 50. 51.
NICOLAYSEN, NICOLAY, Antikvar 53.
NIELSEN, ALBERT, norsk Søofficer i chinesisk Tjeneste 88.
NIELSEN, HAKON, Nordmand paa Ildlandet 93.
NIELSEN, YNGVAR, Universitetsstipendiat i Historie og Geografi, senere Professor i Geografi og Ethnografi og derefter i Ethnografi 55. 56. 57. 62. 74. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86.
NILSEN, ANTHON B. E., Grosserer 88.
NORBERG, PETER RICHARD, Toldkasserer paa Tromsø 95. 96.
NORDVI, ANDREAS GEORG, Handelsmand paa Mortensnes, Finmarken 60. 121.
NÆSS, PETRA, Missionær i China 93.
NØRREGAARD, A. G., Distriktslæge 45. 46.
NYGAARD, GEORG, Styrmand 64.

OLSEN, A. E., Skibsreder, Lyngør 59.
OLSEN, OLE TOBIAS, Cand theol., senere Sognepræst til Hatfjelddalen 42. 88.
OSCAR II 72. 83. 84. 88.

PETERSEN, PETER, Generalkonsul 86.
PETRIE, FLINDERS, engelsk Archæolog 97.
PIHL, OLUF, Jernbanedirektør 47.
PLEYM, A. B., Lensmand, Kautokeino 122.
POLACK, Mægler i Alexandria 40.
PREGANINNY, se TRUGANINI.

QVIGSTAD, J. K., Rektor, Tromsø 124.

RAAEN, SANDER THOMASSØN, Gaardbruger 77.
RASCH, HALVOR HEYERDAHL, Konservator, senere Professor i Zoologi i Christiania 6. 8.
RASMUSSEN, KNUD, Deltager i den danske literære Grønlandsexpedition 116.
RASMUSSEN, Fru LOUISE, f. JACOBSEN, Jakobshavn, Grønland 47.
REUSCH, HANS, Dr., Bestyrer af den geologiske Undersøgelse 88.
RIK, PEDER, Lap fra Polmak 8. 10.
RING, FR., Konsul i Drøbak 16. 37.
RING, TH., Kaptein i Marinen 114. 115. 116.
RINK, H., Justitsraad 71.
RINK, Fru SIGNE 65. 67.
ROCHA, CARLOS H. DA, Vicekonsul i Maranhão 38.
ROSAAS, Missionær paa Madagaskar 47.
ROUSSEL, katholsk Missionær paa Rapa-Nui 41.
RYGH, OLUF, Professor, Christiania 19. 20. 24. 40. 51. 54. 56. 78.
RÆDER, ANTON, Student, senere Rektor ved Christiania Kathedralskole 48.

SAMUELSON, R. C. A., Pietermaritzburg 106.
SANDVIG, A. S., Tandlæge, Grundlægger af Lillehammers norske kulturhistoriske Samlinger paa Maihaugen 83.

SCHAANING, HANS, Student 113. 121.
SCHARFENBERG, Ingeniør 95.
SCHLIEMANN, tysk Archæolog 72.
SCHMELTZ, J. D. E., Konservator ved Musæum Godeffroy, Hamburg, senere Direktør ved det ethnografiske Rigsmusæum, Leiden 62.
SCHREUDER, HANS P. S., Missionsbiskop 123.
SCHØNBERG, Skibskaptein 85.
SEEBERG, C. A., Grosserer i Bordeaux 99.
SEXE, SJUR AMUNDSEN, Professor, Christiania 50. 51.
SHERVEN, norsk Ingeniør i China 119.
SILVA CASTRO, Dr. FRANCISCO DA, Læge i Pará 38.
SKATTEBØL, OLE L., Overretssagfører, senere Høiesteretsassessor, Stortingsrepræsentant for Buskerud Amt 81.
SMITH, OLIVER, norsk Lods i Japan 68. 69. 70. 71. 123. 124.
SMYTH, GRAHAM, engelsk Præst 36.
SOLBERG, OLE MARTIN, Dr. philos., Amanuensis 111. 117. 118. 122.
STEEN, J. G., Skibskaptein 87.
STEEN, JOHANNES, Rektor, Stortingsrepræsentant for Stavanger 81.
STOLPE, HJALMAR, Dr., Professor, Stockholm 69.
STORM, CARL W., Skibskaptein 106.
STORM, GUSTAV, Student, senere Professor, Christiania 48.
STORM, TH., Stud. jur. 106.
STUWITZ, PETER, Cand. theol., Naturforsker 33. 34.
SUNDT, Kaptein 117.
SUNDT, EILERT, Grosserer i Paris 73.
SUNDT, FR., Bergkandidat, Bolivia 88.
SVERDRUP, JACOB, Sognepræst, Stortingsrepræsentant for Nordre Bergenhus Amt 81.
SVERDRUP, JOHAN, Hypothekbankdirektør, Stortingsrepræsentant for Akershus Amt 81.
SVERDRUP, OTTO, Kaptein, Opdagelsesreisende 106.
SVERDRUP, ULRIK, Cand. mag., Amanuensis 111.
SØEBERG, THOMAS KONOW, norsk Forretningsmand, Sumatra 119.
SØRENSEN, S. M., Skibskaptein 88.
SØRENSEN, THEO., Missionær i Tibet 96.
TANK, ASTRID 111.
THOMASSEN, F., norsk Handelsmand, bosat i Sierra Leone 46. 72.
THAULOW, Kaptein i tysk Tjeneste 114.
THAULOW, FREDERIK, Generallieutenant, Sanitetschef 114.
THOMSEN, CHR. J., Konferensraad, Grundlægger og Bestyrer af det ethnografiske Musæum i Kjøbenhavn 3. 12. 13. 16. 19. 21. 32.
THORSTENSEN, T. D., Sømand 88.
TORP, ALF, Professor, Christiania 113.
TRUGANINI, den sidste indfødte Kvinde paa Tasmanien 37.

UELAND, GABRIEL, Stortingsrepræsentant for Stavanger Amt 55.
ULLMANN, VIGGO, Amtmand i Bratsberg Amt 110.
UNGER, CARL, Murmester 22.

VIG, H., Hjælpepræst 122.
VOSS, J. A., Professor, Christiania 56.

WAAGE, PETER, Professor, Christiania 48. 49.
WAREHAM, Antikvitetshandler i London 36. 37.
WELHAVEN, JOHAN ERNST SEBASTIAN CAMMERMEYER, Professor i Christiania 19. 30.
WERGELAND, HENRIK ARNOLD THAULOW, Rigsarkivar 6.
WEXELSEN, WILHELM, Biskop i Trondhjem 110.
WIESE, LUDVIG, Konsul i Hongkong 35.
WIIG, L., Missionær, Madagaskar 100. 123.
WOURADDY (BILLY LANNEE), den sidste indfødte Mand paa Tasmanien 37.
WRIGHT, JUST, Konsul 72. 89.

YAO, chinesisk Keiser 119.
YOUNG, JØRGEN, Cand. jur. 90.
YU, Chineser 119.

ZIMMERMANN, J. J. F., Student 47.

ØSTENSEN, JOHANNES, Styrmand 62.

ÅKERBLOM, LEONARD, fungerende Generalkonsul i Rio de Janeiro 37. 38.

Da dette Skrift har været uforholdsmæssig længe under Trykning (September 1906—Februar 1908), er der indløbet enkelte Inkonsekvenser i Skrivemaaden af de geografiske og ethnografiske Navne, hvilket Læserne bedes undskylde.

De fleste af de Fotografier, hvorefter i dette Skrift Gjenstande fra de ethnografiske Samlinger er gjengivne, er tagne af Amanuensis Dr. O. M. SOLBERG.

TRYKFEIL OG RETTELSER.

S. 16, L. 22 f. o. Konsul Rings Gaver var allerede skjænkede til Universitetet 1833.
S. 16. Allerede fra den norske Zulumissions Grundlægger, Biskop Schreuder, var der vist Samlingerne Interesse.
S. 28. Det afbildede Æskelaag har i Katalogen Numer 189, ikke 190.
S. 33. Professor R. Collett har ogsaa omhandlet Stuwitz's Ophold paa Newfoundland i en Afhandling om *Alca impennis*, CHRISTIANIA VIDENSKABSSELSKABS FORHANDLINGER for 1908, No. 8.
S. 44, L. 16 f. n. 2998, læs: 2698.
S. 44, L. 5 f. n. 5469, læs: 3469.
S. 46, L. 15 f. o. Ved Aarstallet 1847, som er anført efter Daas Katalog, burde været tilføiet en Bemærkning om, at den nævnte Krig førtes 1840—1842.
S. 46, L. 16 f. n. 3244, læs: 3344.
S. 48. Dr. A. Ræder er siden 1907 Rektor ved Christiania Kathedralskole.
S. 62, L. 3 f. n. 2den August, læs: 28de August.
S. 74, L. 2 f. o. 7432, læs: 7430.
S. 110, L. 10 f. n. de, læs: Samlingerne.